

İçindekiler

Okur Şiirleri	2
Uludere Katliamı	3-5
CELAC, Kardeşlerin ABD'siz buluşması.....	6
Maltepe Belediyesi Taşeron İşçileri Eylemde	7
Kolombiya Dağları'ndan Yeni Yıl Mesajı	8
Hrant'ı Anlamak, Güvercin Tedirginliğiyle.....	9-11
Birinci Havana Deklerasyonu	12-15
Ortadoğu'dan Bakınca	16-21
Devrimci Parti İhtiyacı.....	22-23
Mustafa Suphi	24-43
Sınıf Mücadelesi ve Ekim Devrimi - 2	44-50
Marks'ın Matematiksel Elyazmaları Üzerine Kısa Bir Not	51
Ölen Ben, Öldüren Benden	52
Başarmak İçin Sıkı Durmak Gerek	53-54
Tekstil Sektöründe Acımasız Koşullar	55
Tarihten Notlar	56-58
Ayın Şiiri.....	59
İşçi Öğrencilere Katsayı Tehdidi.....	60

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:
Harun Yıldız
Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın.
Adres: *Osmanağa Mah. Kırtasiyeciler Sk. No: 8 K.:2 Kadıköy-İstanbul*
İrtibat Tel: 0216 347 87 09
Baskı Tarihi: Ocak 2012 / 1000 adet basılmıştır.
Basım Yeri: Özdemir Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi Blok No: 145 Topkapı- İstanbul
Tel: 0212 577 54 92
Web: www.sozveylem.org

Bu Sayıda

Merhaba, 2012'yi, SÖZ VE EYLEM'in 8. sayısıyla karşılıyoruz. Dergimizin her sayısının bir öncekine göre, biçim bakımından daha düzgün, özü bakımından daha zengin ve olgun çıkabilmesi için ne çok yoldaşımızın katkısı, emeği ve özverisi gerekti. Tümünün ortak bilincine, ortak aklına ve ellerine sağlık. Bu kolektif yaratıcılık ve üretim, bundan böyle de çok daha pekişerek ve zenginleşerek sürecektir.

Bir yoldaş, bir söyleşi sırasında "Bir komünistin örgütünden ve dupduru devrimci bilincinden başka nesi vardır ki!" demişti. Ve eklemek gerekir; bir de düş gibi görünen yüce ideleri gerçeğe dönüştüren devrimci inat ve iradesi. Söz ve Eylem, işte bu bilinç ve inançla yola çıktı ve bu yolculuğunu sürdürüyor. Her sayısında dostlara ve yoldaşlara; düşman sınıfın ideolojik saldırısına karşı doğru ve dupduru bir devrimci bilincin ışıltısını ulaştırmaya çalışıyor ve aynı zamanda devrimci bir örgütlenmenin temellerini atıyor, yolunu döşüyor. Bu nedenle de dostlarının çok yönlü desteği ve katkısının çok daha fazlasını hak ediyor ve bekliyor.

Dergimizin;

- Çok daha büyük bir titizlikle okunmasını, okutulmasını, birlikte tartışılmasını, eleştirilmesini ve önerilerde bulunulmasını bekliyoruz. Onun çok sayıda dağıtılmasından çok, okuması gereken ve okuyacak olan çok sayıda insanımıza ulaştırılmasını önemsiyoruz.

- Yazı ve haberlerle beslenip zenginleştirilmesini bekliyoruz. Özellikle fabrika yaşamından, işyeri çalışma koşullarından, direniş ve tepkilerden; HES patronlarından özgür akan derelerini, çokuluslu maden şirketlerinden doğasını ve kendi yaşamını savunan köylü direnişlerini, Kürt halkının kimliği, özgürlüğü ve onuru için ağır bedeller ödeyerek verdiği mücadeleyi, gençliğin ve kadınlarımızın talep ve direnişlerini dile getiren... kısa yazılar ve -olanaklıysa fotoğraflayarak-haberlerinize ihtiyaç var.

Bu sayıdaki "Küba Devrimi"ne ilişkin yazıları ilgiyle okuyacağınızı; tarihimize doğru bir devrimci duruş noktasından cesurca bakan ve çok sayıda belgeyle beslenen "Mustafa Suphi'yi Öldürmek" başlıklı uzun yazıyı yararlanarak inceleyeceğinizi, katliamcı geleneği tüm bağlantılarıyla ele alan "Uludere Katliamı"na ilişkin yazı başta olmak üzere güncel ilişkin yazıları, Raşit Şahin'in geniş perspektifli yazısını ve özellikle işçi direnişleri, ekoloji ve fabrika yaşamına ilişkin haber yazıları yararlanarak okuyacağınızı umuyoruz. Ocak ayı tarihinde anılan olayların ve seçilen şiirlerin bizim tarihimize ilişkin olduğunu göreceksiniz.

Daha zengin, daha olgun yeni SÖZ VE EYLEM'lerde görüşmek üzere.

"Ön kapakta grafik fotosu ile desteğini bizden esirgemeyen Vartkes Hergel'e, içten teşekkürlerimizi iletiyoruz."

SÖZ VE EYLEM OKURLARINDAN İKİ ŞİİR:

SÖZ VE EYLEM'in notu: Şiire olan ilgimiz, eğer saman alevi gibi yanıp sönen geçici bir heves değilse bol bol şiir okumalı, eski şiirimizi, halk şiirimizi, yeni şiirimizi, Batı şiirini incelemeliyiz. Özellikle usta şairlerin önemli şiirlerindeki etkileme gücüne nasıl ulaştıklarını anlamaya çalışmalıyız.

Ve elbet de bol bol yazmalıyız. Yetenek ve zengin düş gücü, iyi şair olmak için gerekli; ancak yeterli değildir. Bol bol yazmak gerekir. Yazmak, yazarak öğrenilir çünkü. Dergimiz, bir sanat ve kültür dergisi değil, bildiğiniz gibi. Ancak direnmenin ve başkaldırının sanatına ve kültürüne de duyarsız kalamayız kuşkusuz. Arada bir okurlarımızdan gelen bu nitelikteki şiir ve kısa öykülere yer ayırabiliriz. Başkaldırının sanatı ve kültürüne ilişkin kısa deneme ve eleştiri de yazıp gönderebilirsiniz.

Havva Agral ve Recai Atabay arkadaşlarımızdan gelen ikişer şiirden birerini okurlarımıza sunuyoruz.

BİZ OLMAK

Yılkı
gölgelerini çiğner
utandırmaz
Ne ayaklarımız
Ne yolumuz
biz olmayı
Şivemizi ayaz havaya vermek
kambur üstüne kambur
yazgısım baharı donanan
susuzluğa sardırılmış
Kerem olmak.
Bacalarından şivan tüten fabrika
kandırmaz
ekmeği soğana sardırır
biz olmayı.
Tadı buruk kıtlamanın
her yöreden demi öğretti
baharı yudumlar ken
biz olmayı.
Dibek oyununun
otuz üç kurşunu
sabana yitirmenin
Halepçesi...
Her yürekte bir

Kızıldere işçiliği.
Unutturmaz
insanın içinde
insancıl heves
biz olmayı.

Havva AĞRAL

ÖLÜMSÜZDÜLER

-onlara-
Onlar iki elin
parmakları kadar azdılar,
onlar günlerdir
aç, susuz ve uykusuzdular
bir kuytu yerde
tanıştılar ölümle
yaşama son veren
hedefi göğüslediler
çünkü onlar ölümsüzdüler.

Recai ATABAY
İzmir, Mart 1976

Uludere Katliamı

KATLIAM GELENEĞİ SÜRÜYOR!

Burjuvazi ve yedeğindeki liberaller, son günlerde iki sözü dillerine pelesenk ettiler: Katliam ve özür dilemek. Bu sözlerden ikincisi, genellikle birincisinin devam edeceğine işaret oluyor.

Bu topraklarda işçi sınıfı, halklar; ne zaman ileri talepleri için mücadelelerini yükseltseler, siyasi özgürlük taleplerini dile getirirler, ne zaman egemen burjuvazi yönetemez durumda ölüm döşeğine düşerse, o zaman, devletin pusuda bekleyen katliam refleksi harekete geçiyor. Katliamlar ve faili meçhuller birbirini izliyor.

Burjuvazi, her sıkıştığında başvurduğu bu katliamcı geleneği Osmanlı'dan devralarak geliştirdi. Katliamcı gelenek, Osmanlı'da öylesine kanıksanmış bir politika haline gelmişti ki; Osmanlı tarihi -bir anlamda- halkların katledilişinin tarihidir de. Osmanlı yönetimi altında neredeyse, bu katliam geleneğinden nasibini almamış tek bir halk bile yoktur. 1800'lerin başından buyana Osmanlıya karşı ulusal kurtuluş mücadelesi veren bütün halklar, Balkan ve Arap halkları, Kürtler, Nasturiler, Süryaniler, Ermeniler, Pontuslar v.b. hep katliamlara maruz kalmış ve/veya karşılıklı birbirine kırdırılmışlardır. Bu katliamcı gelenek (1908-1923) T.C.'nin kuruluşundan sonra da egemen burjuvazi tarafından devralınmış, işçi sınıfına ve halklara karşı geliştirilerek en acımasız şekilde uygulanmıştır, uygulanmaktadır.

Yunan kuvvetleriyle savaş halindeki Çerkez Ethem kuvvetlerinin kuşatılarak dağıtılması, Mustafa Suphi ve TKP MK üyelerinin Karadeniz'de katledilmesi, Diyarbakır (Şeyh Said),

Koçgiri, Ağrı, Dersim Kürt katliamları, 6-7 Eylül Ermeni ve Grek katliamı, Devrimci harekete yönelik Nurhak, Kızıldere... Aleviler yönelik Çorum, Kahraman Maraş Katliamları, 1980-90'lı yıllarda Hapishanelere, Kürt köylerine yönelik katliamlar, fail-i meçhuller ve son olarak Uludere katliamı ve burada adlarını anmadığımız yüzlerce katliam, devletin bu katliamcı geleneğinin çarpıcı uygulamalarıdır.

Başbakan yardımcısı Bülent Arınç 22 Aralık'ta TBMM'de yaptığı konuşmada "İnsanın kimliğini inkâr etmek, insanı inkâr etmektir. Kendisini Kürt kimliği ile, Arap kimliği ile, Boşnak kimliği ile, her ne ise, hepsi kim ne varsa, bu topraklar üzerinde kendi kimliğini rahatlıkla söyleyecektir. O kimliğe saygı duyacağız, o kimliğin bütün kültürel haklarını, anayasal haklarını vereceğiz." diye bir diskur geliştirerek bütün kimliksizlere ve kültürsüzlere, temsil ettiği gelenek gereği, ulufe dağıtır gibi, kimlik ve kültür dağıttı. Kürt halkının Arınç'ın lütfüne ihtiyacı yoktur. Onun "vereceğim" dediği hakları, Kürt halkı zaten mücadelesiyle kazanmıştır. Kürt halkı; mücadeleyle kazandığı tüm bu hakların siyasi bir çözüme bağlanmadan bir işe yaramayacağını da kendi deneyimiyle biliyor ve bu anlayış doğrultusundaki mücadelesini de kararlılıkla sürdürüyor. Eğer Bülent Arınç gibi burjuva politikacıların dağıttığı ulufeler, yaptıkları vaatler gerçek olsaydı, herhalde dünyada hiçbir halk, Kürt halkı kadar geniş haklara sahip olmazdı; yine eğer, Kürt halkı bu vaatlere, geç-

mişte olduğu gibi, bugün de kansaydı, Kürt varlığından geriye eser kalmazdı.

Bülent Arınç'ın bu konuşmasından bir süre önce de başbakan Tayip Erdoğan; medyanın karşısına çıkarak, 1938 Dersim katliamı için Dersim'in Kürt-Alevi halkından özür diledi. Burjuva iktidarın yeni temsilcisi olarak, özür dileyerek, sorumluluğu eski burjuva iktidarlar üzerine atarak, Başbakan, ne burjuva devleti ve ne de bugünkü iktidarı aklayabilir. Ayrıca bütün bu katliamlardan özür dilemeye Başbakan'ın sınıf konumunun müsaade etmeyeceği gibi, ömrü de yetmez.

Bir yandan özür dileyecek, gözyaşı dökcek ve bir halkın kaderine hükmetme hakkını kendi hakkınmış gibi görüp, o halka ulufe dağıtır gibi hak ve hukuk bahşedeceksin, öte yandan da dağa taş bomba yağdıracaksın, KCK Operasyonu adı altında bir halkı hapisanelere dolduracaksın, Öcalan'ın görüşme hakkını gasp edeceksin, avukatlarını komik gerekçelerle, tutuklayacaksın, susturmak için Kürt medyasına operasyon üstüne operasyon düzenleyeceksin; Bu tablo, özür dilemenin yeni katliam hazırlığı demek olduğunu yeterince kanıtıyor.

Uludere'de, çoğunluğunu öğrencilerin oluş-

turduğu 35 Kürt'ün katledilmesi, burjuva devletin katliam zincirinin yeni halkasıdır. Devlet, katliamı gizlemek için elinden geleni yapıyor, yapacak. Burjuva devlet kurumları, suçüstü yakalanmanın telaşıyla katliamın sorumluluğu birbirine yıkmak için yarışa girdiler. "Yetkililer", önce şovenist söylemle, katırla yük taşımanın bir PKK yöntemi olduğunu, dolayısıyla bombalamayla öldürülen Kürtlerin PKK'lı olduğunu - sanki öldürülenlerin PKK'lı olması katliamı katliam olmaktan çıkartmış gibi- savunmaya kalktı. Bu tutmayınca, katliam yanlış istihbarata bağlandı. MİT, istihbaratın kendilerinden gelmediğini açıkladı. Genelkurmay aynı argümanı kullanarak katliamın sorumluluğunu dış istihbarata yükledi. Hükümet pişkin tavırla savunma ve içişleri bakanlarının istifa etmesi çağrısına, "bombaları atan onlar değil ki istifa etsinler" diyerek cevap verdi. En sonunda "kaza"da karar kıldılar. Bugüne kadar bölgede olanı biteni en ince ayrıntılarına kadar gözlediğini övünerek iddia eden devlet, bu kez katırlarıyla birlikte kırk Kürt köylüsünü seçemediğini açıklayarak, katliama kaza süsü vererek olaydan sıyrılmaya kalktı. Ama artık mızrak çuvala sığmıyor. İktidar ne yaparsa yapsın katliamcı geleneğin de-

vamcısı olduğunu gizleyemiyor. Kürt halkının örgütlü mücadelesi buna izin vermiyor, veremeyecek. Uludere Katliamı, burjuvazinin iddia ettiği gibi bir “el sürçmesi” değil, devletin bugünkü koşullarda, Kürt sorununda katliamdan başka bir “çözüm”ünün olmadığı yeni kanıtıdır.

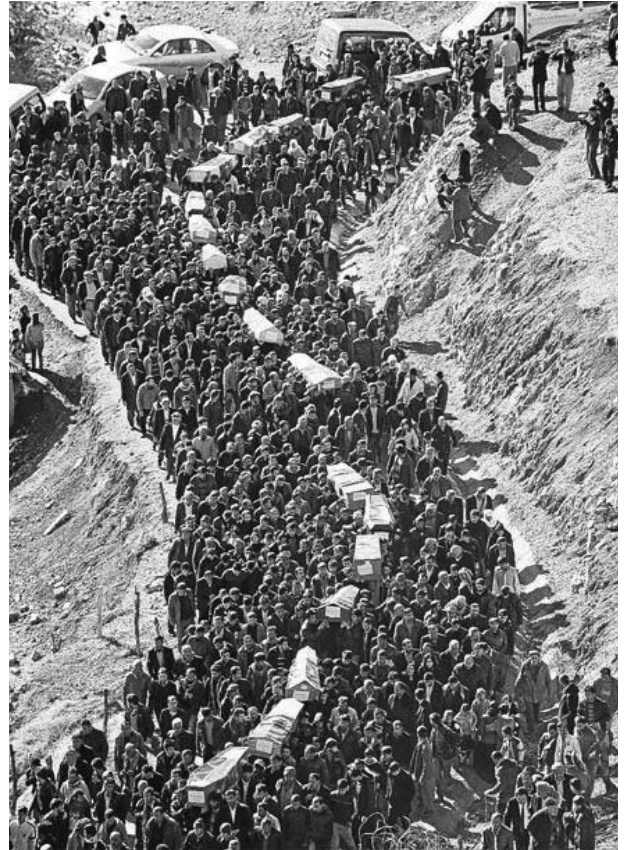
Peki, bir yandan katliamları sürdürüp öte yandan, bu hak dağıtma, özür dileme ve gözyaşı dökme şarlatanlığı niye? Çünkü burjuva devlet, Kürt sorununda çözümsüzdür, tam bir çıkişsızlığa saplanmıştır. O artık, Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etmeden, Kürt halkını eskisi gibi köleleştirip yönetemeyeceğini biliyor. “Devletin bekası”nı bunun üzerine kuruyor. Kürt halkının Kürt Özgürlük Hareketi etrafındaki birliğini parçalamak için biriktirdiği bütün deneyimi kullanıyor, her türlü entrikayı deniyor. Burjuva iktidarların geleneksel hegemonya yöntemleri olan havuç ve sopayı birlikte kullanıyor. Ardı arkası kesilmeyen bombalamaları, katliamları, tutuklamaları, Kürt medyasının susturulması girişimlerini, büyük şehirlerde ‘kimlik kontrolü’ adı altında kurulan sokak barikatları ve psikolojik terörü, Kürt ulusal birliğini bölmeye yönelik yeni “açılımlar”, anayasal hak vaatleri, özür dilemeler v.b. izliyor. Kürt halkı etnik ve dinsel temellerde (Kürt, Zaza, Alevi, Sünni) ayrıştırılarak parçalanmak isteniyor. Kürt halkının bağrında Kürt halkına karşı kurulan “Hamidiye Alayları” (koruculuk) işlevsizleşince, bu alaylar, Mollalık sistemiyle takviye edilerek yeniden yapılandırılıyor. Söz ve Eylem; devletin bu yeni girişimini 1. Sayısında “İrşat Birlikleri Görev Başında” başlıklı yazıda deşifre etmişti. Orada, devletin; hem işçi sınıfı hareketini ve hem de Kürt ulusal birliğini bölmek için, resmi ideolojisinin önemli bir bileşeni olan Sünni-İslamı yeniden örgütlediği vurgulanmıştı. Artık bugün bu proje, özellikle, Kürt ulusal birliğine karşı kullanılmak üzere devreye sokulmuştur.

Burjuvazi, bunlarla da yetinmiyor. Ayrıca “Milliyetçilik” zehriyle işçi sınıfını teslim almak ve onu Kürt halkına karşı konumlandırmak için her yolu deniyor. Bu alanda en büyük rolü, tü-

müyle sermayenin ve iktidarın denetiminde çalışan medya üstleniyor. Medya, halkın haber alma özgürlüğünü engellemekle kalmıyor, yalan haber yayarak, gerçekleri çarpıtarak, milliyetçiliği ve şovenizmi körüklüyor.

Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt halkı, bugüne kadar büyük bir devrimci uyanıklıkla bozduğu bu imha ve inkâr planlarını bugün de bozabilecek, devrimci güce, olgunluğa ve kararlılığa sahiptir.

Hiç şüphesiz, bu tablo karşısında, bir süre önce kuruluşunu tamamlayan Halkların Demokratik Kongresi’ne önemli sorumluluklar düşüyor. Kongre Kürt halkına dayatılan inkâr ve imhaya karşı harekete geçmeli; işçi sınıfı ve emekçileri teslim alan milliyetçi, şoven dalganın dalga kıranı olmalıdır. Bu, sadece Kürt halkına karşı devrimci sorumluluğun değil, aynı zamanda işçi sınıfına, devrime karşı sorumluluğun bir gereğidir. Şimdi; devrim ve Kürt halkı için ateşte yanmanın zamanı’dır. Şimdi; enternasyonalimi laftan eyleme aktarmanın zamanı’dır.

CELAC;

Kardeşlerin ABD'siz Buluşması

Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu – CELAC'ın Kuruluşu gerçekleşti. 2 – 3 Aralık tarihlerinde, ABD ve Kanada dışındaki 33 Latin Amerika ve Karayip ülkesinin liderleri, Venezuela'nın başkenti Caracas'ta yaptıkları zirve toplantısının ardından yayımladıkları Caracas Bildirgesi ile, CELAC - Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu'nun kurulduğunu açıkladılar.

Böylece, devrimci önder Simon Bolivar'ın 200 yıllık düşünün gerçekleşmesinde önemli bir adım daha atılmış oldu.

Antigua ve Barbuda, Arjantin, Bahamalar, Belize, Bolivya, Brezilya, Dominika Topluluğu, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, El Salvador, Grenada, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaika, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Saint Kitts ve Nevis Federasyonu, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Surinam, Şili, Trinidad and Tobago, Uruguay, Venezuela; ABD ve Kanada'ya karşı birleştiler.

Bu ülkelerin toplam nüfusu 550 milyon ve gayri safi milli hasıllarının toplamı ise 6,3 trilyon dolar'dır.

CELAC'ın; bölgede ABD güdümündeki Amerikan Devletleri Örgütü – OAS'a alternatif oluşturarak ABD'nin bölgedeki üstünlüğünü dengelemeyi amaçladığı bildiriliyor.

Bolivya devlet başkan yardımcısı Linera, topluluğun kuruluşunun önemini şu sözlerle dile ge-

tirdi: *“CELAC, kardeşlerin ABD'siz buluşmasıdır. Latin Amerika'nın ortak hedefi, ABD'nin-kiyle aynı değil. ABD'nin bakış açısı, bize geçmişte zarar vermiştir.”*

Geleceğin dünyasının önemli aktörlerinden biri olmaya aday olan CELAC, şu anda 6.3 trilyon dolarlık toplam hasılası ve 550 milyonluk nüfusu ile ABD, Çin ve AB'den sonra dünyanın dördüncü büyük kuvveti durumundadır.

Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez'in; Fidel Castro'nun bir mesajını okuduğu zirve sonunda yayımlanan Caracas Bildirge'sinde CELAC üyesi ülkeler, gelişmeler karşısında ortak tutum alacaklarını söyleyerek dünya siyasetinde söz söylemeye aday olduklarını da duyurdular. Topluluk üyeleri, aralarındaki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel işbirliği ve bütünleşmenin ilerletilmesi, *yaşama hakkı* başta olmak üzere tüm kültürlerin, ırk ve etnik grupların, özellikle de yerli toplulukların korunması ve bir arada yaşamaları taahhüdünde bulundular.

Bildirgede CELAC ülkeleri; sömürgecilik ve askeri işgallerin olmadığı, toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına yardımcı olacak sosyal politikaların uygulanmasıyla güvence altına alınmış bir dünyanın yaratılmasını amaçlayan çabaların arttırılması gereğini vurguladılar.

2012'deki CELAC zirvesinin Şili'de ve 2013 yılındaki zirvenin de Küba'da yapılmasına karar verildi.

Maltepe Belediyesi Taşeron İşçileri Eylemde

Maltepe Belediyesinin taşeron şirketlerine bağlı olarak çalışan işçiler, bazı arkadaşlarının işten çıkartılmalarına tepki göstererek eyleme başladılar. 15 Aralıkta eyleme başlayan işçiler, yağmur, soğuk dinlemeden eylemlerinin dokuzuncu gününde, yine sloganlarıyla belediyenin önündeydiler.

600 işçi adına yapılan açıklamada 'İşten atılmalara son verilsin, bizlere iş güvencesi sağlansın, belediyenin işlerini yapıyoruz ama kadrolu ve sendikalı belediye işçilerinden daha az maaş alıyoruz. Kıdem tazminatlarımız, ihbar tazminatlarımız, izin haklarımız gasp ediliyor, fazla mesai ücretlerimiz ödenmiyor' diyerek istemlerini ve tepkilerini dile getirdiler.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu 'Taşeron rejimi, 21.yüzyılın kölelik rejimidir, hak aramak isteyen işçiler salonlarda değil alanlarda mücadele etmelidirler' diyor. Ama CHP'li belediyeler taşeron sistemini yaşatmak için ellerinden geleni ardına koymuyor.

Eylemci işçiler; 'eğer CHP söylediğinde samimiyse, önce CHP'li belediyelerden başlayarak taşeronluk sistemine son verilmesini isteyerek' Maltepe Belediyesinden taleplerini şöyle dile getirdiler.

İşten atılmalara son verilsin, iş güvencesi sağlansın.

Güvencesiz çalışmaya ve taşeron uygulamasına son verilsin, taşeron işçiler belediye şirketlerine veya belediye kadrosuna alınsın.

Maaşlar belediyedeki kadrolu ve sendikalı işçilerin maaşlarına eşitlensin

Taşeron işçilerin kıdem ve ihbar teminatı hakları, üst işveren Maltepe Belediyesi'nin hizmeti yıllık ihaleyle gerçekleştirmesi ve taşeron işçilerle her yıl yeniden yapılan belirli iş sözleşmeleriyle gasp edilmektedir.

Bu nedenle bu uygulamadan vazgeçilerek, tüm taşeron işçiler süresiz iş sözleşmesiyle çalıştırılmalı, kıdem ve ihbar tazminatlarının ödenmesi Maltepe Belediyesinin güvencesine alınmalı.

Taşeron işçilerin çalışma saati haftalık 40 saate indirilmeli ve cumartesi çalışmasına derhal son verilmelidir.

Cumartesi günü çalışmasına devam edilmesi halinde ise, bunun karşılığı, kanun gereği fazla mesai ücreti olarak taşeron işçilere ödenmelidir. Haftalık 40 saati aşan mesai ücretleri her ay düzenli ödenmelidir.

Belediyede aynı işi yapan kadrolu ve sendikalı işçilerin almış oldukları sosyal yardımlar, taşeron işçilere de yapılmalıdır.

Söz ve Eylem Kölelik rejimine son vermek için direnen Maltepe Belediyesi işçilerinin haklı mücadelesinde onların yanındadır.

Kolombiya Dağları'ndan Yeni Yıl Mesajı

“En güçlü olmayanlara ama haklı nedenleri olanlara...

Onur, sosyal adalet ve yaşam için mücadele edenlere,

En güçlü olmayanlara ama haklı nedenleri olanlara,

Ahlak, haysiyet ve idealizm ile halk mücadelelerini üstlenenlere,

Halkını bağımsızlık ve eşitlik hedefine götürmek için seçenek oluşturanlara,

Asla teslim olmamaya karar verenlere,

Latin Amerika halklarının birliği için sınırları yıkanlara,

Uyumlu ve müreffeh, Büyük Anavatanı hayal

edenlere,

Eylemleri ile Bolivarcı ruhu somutlaştıranlara,

Bizim siperlerimizi savunmayı enternasyonalist görev olarak kabul edenlere,

Dünyanın her köşesindeki yoldaşlarımıza ve arkadaşlarımıza, başarılar ve kazanımlarla dolu bir yıl için en iyi dileklerimizi ve saygılarımızı gönderiyoruz...

Aralık 2011, Kolombiya Dağları”

FARC- EP

Ferman Derman Olanda...

Hrant'ı Anlamak,

Güvercin Tedirginliğiyle...

Ayla Boran

İlk yığınsal katliamın üzerinden 97 yıl geçmişti. Bir yüzyıla yakın zamandır, hafızalarımızdan tarihimizden, tanıklığımızdan gizlenmeye çalışılan bu felaket, halkının yiğit bir evladının, dünyanın gözü önünde ve yine devlet marifetiyle katledilmesiyle vicdanları sokağa döktü.

Sahi 97 yıl önce ne olmuştu? Arşiv adı verilen toplu mezarlığa defnedilen katliam güncesinden kaçımız haberdardık? Ermeni sorunu bizim için her 24 Nisan'da yılda bir kez gündeme gelen dış mihrakların bir tahriki sorunu değil miydi? Yüzde doksan dokuzu Türk ve Müslüman olan bu cennet topraklar da etnik sorunlar, etnik temizlik hareketleri olur muydu hiç?

Biz ki işgal ettiği topraklardan geçerken, bahçeden izinsiz aldıkları meyvaların yerine altın keseleri bağlamış, kahramanlıkları ve yiğitlikleri dünyaca bilinen bir ırkın evlatlarıyız; nasıl olur da bir halkı dere boylarında, çöl ortalarında, sıcacık odalarında, sofralarının başında, tarlalarında, atölyelerinde, ana karnında kalleşçe katledebilirdik ki? Aramızda yaşamalarını ırkımızın misafirperverliğinden

kaynaklanan bir hoş görü ile devam ettiren isimleri farklı, dinleri farklı, dilleri farklı olanlar da vardı ama onlar tarihin bize emanetiydi ve biz bu emaneti engin bir tevazu ile koruma altına almıştık. Doğu da bir yerlerde kendilerine Kürt diyen Şakiler de zaten eşkıyalığı meslek haline getirmişler ve dış mihrakların özellikle bizi çekemeyen düşman komşularımızın aleti olmuş, sonradan Türklüklerini unutmuş çapulcular değil miydi?

Biz yeni olan neyi anlamaya başlamıştık ki katliam güncesi muhafızları, 92 yıl önce bitirdiklerini sandıkları yerden yeniden işe başlama gereği duydular?

Bir adam çıkmıştı orta yere... Korkmadan, yılmadan, bıkmadan, kızmadan, sevgiyle, meslek aşkıyla dolup taşan bir öğretmen edasıyla, tüm dünya halklarının birbirine dost sevecenliği ile tarihin ölü bilgiler mahzeni olmadığını anlatıyordu bize... Ezberimizi hem de en güçlü olduğunu sandığımız yerinden bozuyordu.

Bir halkın katledilmesini anlatıyordu bize... Bu toprakların kadim halklarından Ermenilerin misafir olmadığından, Ermeni bahçelerinin dallarına altın keseleri bağlamak yerine bizzat Er-

menilerin bedenlerini sallandırdığımızı söylüyordu... Kanıtlarıyla, korkmadan, cesaretle...Arap çöllerine sürdüğümüz, aklıktan susuzluktan ölsünler diye oralarda mezarlarını kendilerine kazdırdığımız bir halkın hesabını soruyordu katliam güncesi muhafızlarından...

Dere boylarında suyu kan kızılına boyama şerefini taşıyanların şerefini sorguluyordu. Hrant'ın belki de en affedilmezi, bu katliamın tetikçilerinden çok azmettirenlerin kim olduğunu anlatmasıydı bize... Aramızdaki tetikçilerle sorunu yoktu. Onların aldatılmışlığını, çaresizliğin girdabındaki zorbalıklarını, kendilerini sevmemelerinden kaynaklanan başkalarını da sevmeme güdüsünü affetmeyi çoktan başarmıştı Hrant...

Bir halkı başka bir halkın düşmanı görmüyordu. Hangi kimliğe sahip olursa olsun bir halkı bir başka halka düşman ederek, halkların

emeğinden, açlığından, yoksulluğundan, yararlanıp iktidarlarını, saltanatlarını, zenginliklerini çoğaltan, koruyan egemenlerden hesap sormanın peşindeydi. Kendi halkı adına kendi halkının yoksulları emekçileri, işsizleri adına... Türkiye'deki egemenler de Ermenistan'daki egemenler de başka ülkelerin egemenleri de sevmiyordu Hrant'ı...

Hrant Dink cinayeti, ölümünün üzerinden geçen 5. yılda, faili baştan belli nice cinayetten biridir. Onu sırtından vurarak ölüme hizalayan zihniyetin, egemenin amacı da baştan bellidir. Soykırımın, inkarın, 1915'in, 24 Nisan'ın, bir halkın, Ermenilerin aydın ve sosyalist yüzü olduğundandır hedef alınışı... Aynı zamanda yürekli bir gazeteci, kimliğine ve kültürüne sahip çıkma cesareti gösteren bir Ermeni olduğundandır. Hem uluslararası hem de ulusal çapta deşifre olmuş, üstü bir gazete parçasıyla örtülemeyen tehcirin, asimilasyon ve soykırımın dillendiricisi olduğundandır yine...

Hrant'ın duygusu ve vicdanı ile dillendirirsem;

Karanlık bir günün miladıdır 19 Ocak...O zifiri günden, aydınlık yarınlara uzanmak için ne kadar içselleştiriyoruz hayatı.Duyuyor muyuz? Hrant'ın soğuk kaldırıma düşen cansız bedeninden yüreğimize fısıldanan çığlığı...

1915 bu toprakların en kara soykırım tarihidir. 1.500.000 insan, adı tehcirin sözlük anlamını da geçen bir kıyımın öznesi olmuştur. Ermeniler; yerinden, yurdundan, kimliğinden, kültüründen edilmiş dahası canından olmuştur. Üstelik de bu topraklarda üretimin, zanaatın, nezaketin ve tevazuunun insanı oldukları halde... Kalan bir avuç Ermeni'nin de kendi topraklarında şu an yaşadıkları baskı ve zorluk-

ları ise hiç aktarmıyorum.

Bu topraklar toptan özür borçludur bu halka... Ve onlar ki hâlâ elini uzatıyor barışa ve eşitliğe... Ötekileştirildiği halde acımasızca... Onca acıdan, bir avuç bırakılmaktan, öfkeye değil de bir arada yaşama istemine vurgunun temsilcisidir Hrant.

Hrant'ın duygusu ve vicdanı ile dillendirsem;

Barışı ve baharı nasıl katacağız çocuklarımızın dünyasına... Kardeşçe yaşamı, küçücük elleri düşmanca ayırarak nasıl öğreteceğiz onlara. Doğdukları günden aldıkları yaşa kadar "siz" öldürerek mi? Ya da sevdalarına, dillerine yüreklerine, kültürlerine yabancılaştırarak mı nesneleştireceğiz bu acımasız çarkın içinde... oyun tadında el ele yürümek varken, ellerini yumruk yapıp yürüyenlerin öfke büyüteceğini, kin büyüteceğini yüreklerinin daha büyümeden kararacağını nasıl öğreteceğiz çocuklarımıza...

Hrant'ı anlamadan, şeker değil kavga tatmaya devam edecek çocuklar...

Aynı türküleri söyleyip, aynı havayı soluyup, aynı acılardan geçip, aynı sevinçleri ortaklaşan halkları aynı toprakların şöleninden koparıp, hangi etkisiz etnisite palavraları ile "benim" bu topraklar, sen dur bakalım köşede diyerek yabancılaştıracağız birbirine... Bildiklerimizi paylaşmadan, paylaştıklarımızın birlikte izini sürmeden, bu topraklarda nasıl yeşerecek umut... İmece yazgının, imece bir mücadeleyle değişebileceğini anlamadan gelecekte bahsetmenin bencilce bir düş olduğunu ne zaman anlayacağız...

Hrant'ı anlamadan, bu topraklarda şölen tadında bir yaşam düşümüz olamayacak...

Bir avuç kalmanın, bir avuç bırakılmanın iktisadi ve sosyo-psikolojik izlerini, ötekileştirilmenin derin acısını, insanca olanın bilinen tarihlerden bugüne nasıl ellerinden alındığını, nasıl susku ve korkuya endekli bir alan yaratıldığını, güvercin tedirginliğiyle yaşamak zorunda bırakılmanın ve tıpkı bir güvercinin

çevikliğiyle arkasına dönebilmenin bile sırtından vurulmak için yeterli olmadığını...Azaltmanın azalmak olduğunu ne zaman anlayacağız. Azalmanın yoksulluğu, sefaleti, çaresizliği, umutsuzluğu arttırmak olduğunu nasıl kabulleneceğiz koyun uysallığıyla...

Hrant'ı anlamadan bilemeyiz. Hani bu ülke de güvercinlere dokunulmazdı...

Hiçbir tehcir, hiçbir baskı ya da işkencenin, halkları birbirinin karşısına düşüremeyeceğini, yüzyıllardır bir arada yaşanabildiğini ve yine aynı duyumsamayla yaşanabileceğini, hiçbir çaba içinde olmadan edindiğimiz dilimizin, cinsiyetimizin, doğduğumuz toprakların, ait olduğumuz halkın, birbirinden üstün olmadığını... Sömürünün, eşitsizliğin, adaletsizliğin üstünler yarattığını, bu üstünlüklerin yok edilmeden eşitliğin sağlanamayacağını, üstünlerin hukukunu eşitlerin hukukuyla değiştirmeden dünya yüzünden savaşların ve toplu kıyımların eksilmeceğini nasıl anlayacağız.

Hrant'ı anlamadan, Gerçek hakemin, halklar ve onların vicdanları olduğunu da bilemeyeceğiz...

19 Ocak'da...

Ölümünün üzerinden geçen bu beşinci yılda, 24. kez sahnelenen hukuk (!) oyunundan, kilitli vicdanlara sesleniyorum. Tıpkı Hrant gibi... Tıpkı Ermeni kardeşlerim, analarım, babalarım, çocuklarım, sevdalılarım gibi... Hem de Hrant'a çalakalem...Sezai Sarioğlu'nun bir notuyla sesleniyorum;

*"biz aynı mahallenin çocukları
cankardeş, düşkardeş?*

*harflerinden öpüyorum seni..
sen benim*

*çoğalmamın başlangıcısın olsa olsa.
ey orman Ahalisi,Nazım'ca
ey aşık ahalisi*

*Ferman'ın bahçesine ağaç diker
miyiz?*

Hani o gün,

ferman derman olanda."

**Küba devriminin 53. Yıldönümünde
Küba halkının bütün dünyaya yayınladığı 1. Havana deklarasyonunu yayınlıyoruz.**

Birinci Havana Deklarasyonu

Amerika'nın özgür bir toprağı olan Küba'da, egemenlik üzerinde değişmez hakkını fiilen kullanan ve seçim hakkını doğrudan doğruya ve açık bir şekilde kullanan halk, Jose Marti'nin heykeli etrafında millî bir meclis halinde toplanmış bulunmaktadır. Kendini aynı zamanda Bizim Amerika halklarının da tercümanı Küba halkının millî meclisi kendi adına aşağıdaki noktaları açıklar:

1.— Millî Meclis, kendi kaderini tayin etme hakkına, kıtanın kardeş milletlerinin egemenlik ve haysiyetine tecavüz eden Amerikan emperyalizmi tarafından dikte ettirilmiş «**San Jose de Costa Rica**» adındaki Deklârasyon'u açık bir şekilde ve bütün yönleriyle mahkûm eder.

2.— Meclis aynı zamanda Amerikan emperyalizminin, yüz yıldan fazla bir süredir Lâtin Amerika ülkelerinin kendi işleri üzerinde uyguladığı açık ve caniyane müdahaleleri de enerjik bir şekilde mahkûm eder. Bu ülkeler defalarca kendi topraklarının Meksika'da, Nikaragua'da, Haiti'de, Dominik ya da Küba'da istilâ edildiğini görmüşlerdir. Yankee emperyalistleri yırtıcılıklarının etkisiyle Teksas gibi geniş zengin bölgeleri, Panama Kanalı gibi esas bakımından stratejik değerde olan merkezleri ele geçirmiş, Porto Rico gibi tüm ülkeleri işgal etmişlerdir ve nihayet (**Amerikan**) deniz piyadesi kadınlarımızla kızlarımızla utanılacak bir davranışta bulunmuş ve Küba tarihinin en temiz sembolü olan Jose Marti'nin resimlerine saldırmakta tereddüt etmemiştir.

Askerî üstünlüğün desteğini gören, aslanca anlaşmalara dayanan ve hain hükümetlerin sefil itaatinden yardım gören bu müdahaleler Bizim Amerika'yı (**ki bu Amerika'yı Bolivar'lar, Hidalgo'lar, Juarez'ler, San Martin'ler, O'Hig-**

gins'ler, Sucreler, Tiradentes ve Marti'ler özgür görmek istiyorlardı), Birleşik Devletlerin malî ve politik imparatorluğu tarafından elde tutulup sömürülen bir av haline sokmuşlardır; sonra, şu son zamanlarda, içinde Lâtin Amerika ülkelerinin, Marti'nin dediği gibi «**bizden nefret eden hareketli ve kaba olan Kuzeyli Ağabeylerini** kurbanlık koyunlar gibi izledikleri milletlerarası örgütlerin toplantılarında bir oy deposu olmuş...

Bu durumda halkın Millî Meclisi, Lâtin Amerika ülkelerini temsil eden hükümetler tarafından resmen bu sürekli ve tarih bakımından inkâr kabul etmez müdahalenin kabulünü halklarının bağımsızlık idealine ihanet ettirerek, egemenliklerini alaya alır bir anlam taşımak ve ülkelerimiz arasında gerçek bir dayanışmayı önlemek şeklinde kabul eder.

3.— Halkın Millî Meclisi, Jose Marti'nin önceden görmüş olduğu üzere, gözü doymaz emperyalistlerin «**egemenliğini Amerika'ya yaymak ve yine Jose Marti tarafından belirtildiği gibi böylece borçlar, kanallar ve demiryolları zehiri**»ni ona daha iyi aşılacak yolunda bugüne kadar yararlanılan Monroe Doktrininin muhafazası ile ilgili çabaları reddeder; bunun içindir ki Amerikan monopollerinin hegemonya isteği ile Washington önünde diz çökmüş hükümetlere Yankee tarafından el konulmasını kötü bir şekilde kamufle eden sahte Pan Amerikanizm karşısında, Küba halkının Meclisi Marti ile Benito Juarez' de yankısını bulan kurtarıcı Lâtino-Amerikanizmi öne sürmektedir. Ve Birleşik Devletler halkınca, o linç edilen zenci, zulüm gören entellektüel, gangsterlerin yönetimini kabul etmek zorunda kalan işçilerden ibaret halka dostluğunu sunarak,

«yalnız bir kısmı ile değil, bütün dünya ile elele yürüme isteğini açıklamaktadır.»

4.— Halkın Millî Meclisi, Sovyetler Birliği tarafından kendiliğinden Küba'ya yapılan yardımdan dolayı, ülkemizin emperyalist askerî kuvvetler tarafından hücumu uğrayacağı iddiası üzerine, bu hareketi bir müdahale olarak kabul etmeyip, aksine büyük bir açıklıkla bir dayanışma jesti teşkil ettiğini açıklar. Pentagon'un eli kulağında olan bir saldırısına karşı Küba'ya yapılan bu yardım, Küba'ya karşı alçakça ve caniyane saldırılar ne kadar Birleşik Devletler hükümetinin şerefini düşürüyorsa, Sovyetler Birliği hükümetini de o derece şereflendirmektedir. Sonuç olarak halkın Genel Meclisi bu yardımı kabul ve Amerika ile dünya karşısında, topraklarının Birleşik Devletler askerî kuvvetleri tarafından istilâ edilmesi halinde füzeleriyle Küba'yı destekleme yolundaki vaadinden dolayı Sovyetler Birliği'ne karşı şükranım ifade eder,

5.— Küba halkının Millî Meclisi **«kıta'nın birliğini sarsmak ve yarım kürenin birliğini tehlikeye sokmak için Küba'nın ekonomik, politik ve sosyal durumundan yararlanmak»** yolunda Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti tarafından herhangi bir iddianın öne sür-

rüldüğünü kesinlikle reddeder.

Küba halkı zulüm yönetimini yıkmak ve devrimci iktidarı ele almak için yapılan savaşta atılan birinciden son kurşuna, ölen yirmi bin kişiden birincisinden sonuncusuna, devrim kanununun başından sonuna, Devrim'in ilk hareketinden son hareketine kadar bütün kararlarını kesin bir serbestlikle kendi kendine almıştır. Bu durumda emperyalizmin Amerika'da işlediği suç ve haksızlıklara Küba'nın haklı bir cevabı olan bir Devrim'den dolayı, Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti'ni sorumlulukla suçlamak imkânsızdır. Aksine olarak Halk Meclisinin yarım kürede ve dünyada asıl barış ve güvenliğini tehlikeye sokan şey, Birleşik Devletler Hükümeti tarafından ortaya çıkarılıp diğer Lâtin Amerika Hükümetlerine zorla kabul ettirilen Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyetine karşı güdülen tecrit ve düşmanlık politikasıdır. Tıpkı, altı yüz milyonluk bir milletin hemen hemen tümünü temsil ettiği halde, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletlere girmesine karşı sürdürülen sistemli muhalefet gibi. Sonuç olarak Küba halkının Millî Meclisi dünyanın bütün halklarına karşı dostluk politikasını tasdik eder, bütün sosyalist ülkelerle diplomatik ilişkiler kurma niyetini tekrar açıklar ve şu

andan itibaren egemen ve özgür iradesini kullanarak Çin Halk Cumhuriyeti Hükûmeti'ne, iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve bunun sonucu olarak bugüne kadar Küba tarafından Yedinci Amerikan Filosu'nun gemileri tarafından Formoza'da muhafaza edilen kukla rejimi ile ilişkilerinin kesilmiş olduğunu bildirir.

6.— Halkın Millî Meclisi —**bu konuda Lâtin Amerika halkları tarafından bölüşülen bir görüşü belirtmekten emin olarak**— demokrasinin malî oligarşi, ırk ayrımı ve Ku-Klux-Klan'ın aşırılıkları, Oppenheimer gibi bilginlere baskı yapılması, kendi yurdunda bir esir hayatı yaşayan Paul Robeson'un harikulâde sesini dinlemeyi yıllardan beri dünyaya yasaklayan, bütün dünyanın dehşet ve protestoları arasında ve çeşitli ülkelerin yöneticileriyle Papa XII. Ioannes'in merhamet çağrısına rağmen Rosenberg'ler çiftini elektrikli sandalyeye götüren tedbirlerle uyuşmadığını bir daha açıklar.

Halk Millî Meclisi Kübalıların, demokrasinin sırf, hemen her zaman sabit ve büyük mülk sahipleriyle profesyonel politikacılar tarafından kullanılan bir seçimi değil, daha çok vatandaşlar için, şu anda Halk Meclisinin yaptığı gibi kendi kaderleri hakkındaki kararı kendilerinin vermesini hedef tuttuğuna inandığını bildirir.

Aslında demokrasi Lâtin Amerika'da, ancak halklar gerçekten serbest seçim yapabilecekleri,

mütevazi kişilerin açlık, sosyal adaletsizlik, cezalet ve adli baskı sistemleri tarafından en iğrenç güçsüzlüğe düşürülmeyeceği gün var olacaktır.

Bunun içindir ki Küba Halkının Millî Meclisi şu noktaları mahkûm eder:

—köylü için sefalet kaynağı ve hem geriye doğru gidici, hem de gayri insanî olan büyük toprak mülkiyetini,

—açlık doğuran ücretleri, piç ve imtiyazlı çıkarlar tarafından insan çalışmasının haksızca sömürülmesini,

—cehaleti, öğretmensizliği, okulsuzluğu, doktorsuzluk ve hastanesizliği, Amerika ülkelerini karakterize eden ihtiyarların korunmadan yoksun oluşunu,

—Zenci ile Kızıl Deriliye karşı uygulanan ırk ayrımını,

—kadının erkekle eşit olmamasını ve sömürülmesini,

—halklarımızı sefalet içinde tutan, onların demokratik şekilde gelişmesini ve egemenliklerine tam olarak sahip bulunmalarını önleyen politik ve askerî oligarşileri,

—ülkelerimizin tabii zenginliklerini yabancı monopollere bırakan imtiyazları, halk çıkarlarının terki ve onlara ihanet edilme politikasını,

—Washington'un emirleri karşısında eğilmek için kendi halklarının sesini duymayan hü-

kümetleri,

—oligarşilere bağlı ve baskıcı emperyalizm politikası tarafından ele geçirilen yayın organlarının sistemli bir şekilde içine düştükleri aldatmacayı,

—Amerikan ve Washington tröstlerinin gerçek âletleri olan Amerikan basın ajanslarının elindeki haber alma monopolünü,

—her ülkenin işçi, köylü, entelektüel ve büyük kitlelerin örgütlenip sosyal ve millî istekleri uğruna mücadele etmelerini engelleyen baskı kanunlarını, —zenginliklerimizi sürekli olarak yağma eden, işçi ve köylülerimizi sömüren, tasarruflarımızın kanını emen, onları geri bir durumda tutan ve Lâtin Amerika'nın politikasını kendi amaç ve çıkarlarına tâbi kılan emperyalist monopol ve teşebbüsleri.

Nihayet Küba Halkının Millî Meclisi insanların, insanlar ve geri kalmış ülkelerin emperyalist mali sermaye tarafından sömürülmesini mahkûm eder.

Sonuç olarak Küba Halkı'nın Millî Meclisi Amerika karşısında şunları talep eder:

—köylünün toprak ve işçinin, çalışmasının meyvesini alma hakkı,,

—öğrencilerin serbest, tecrübe ve bilime dayanan öğrenim hakkı,

—çocukların öğrenim, gençlerin çalışma hakkı,

—Zenciler ile Kızılderililerin tam insan haysiyetine sahip olma hakkı,

—kadının medenî, sosyal ve politik alanda eşit olma hakkı,

—ihtiyarların güvenli bir hayat sonuna sahip olma hakkı,

—entelektüel, sanatçı ve bilginlerin, eserleriyle daha iyi bir dünya için mücadele hakkı,

—millî zenginlik ve kaynakları tekrar ele geçirmek için emperyalist monopoller, Devletlerin millîleştirme hakkı,

—ülkelerin dünyadaki bütün halklarla serbest ticaret yapmaları hakkı,

—milletlerin tam egemenlik hakkı,

—halkların, kendi haklarını ve geleceklerini kendilerinin savunabilmeleri için kışlaları okula çevirme, köylüleri, işçileri, entelektüelleri/öğrencileri, zencileri, kızılderilileri, kadınları, gençleri, ihtiyarları, bütün ezilenlerle sömürülenleri teçhiz etme hakkı,

7.— Küba Halkının Millî Meclisi, ekonomik, politik ve sosyal istekleri uğruna mücadele etmeleri için işçileri, köylüleri, öğrencileri, entelektüelleri, Zencileri, Kızılderilileri, gençleri, kadınları ve ihtiyarları görevlendirir; ezilen ve

sömürülen milletlerin kendi özgürlüklerini elde etme amacıyla mücadele etmeleri görevini, buldukları kıta hangisi ve aradaki uzaklık ne olursa olsun bütün ezilen, sömürgeleştirilmiş, sömürülen ya da herhangi bir tecavüzün kurbanı olan bütün halkları desteklemeyi her halk için görev olarak tanır. Dünyanın bütün halkları kardeşler!

8.— Küba Halkının Millî Meclisi Lâtin Amerika'nın çok yakın bir zamanda birleşik, başarılı, ekonomilerini Amerikan emperyalizminin eline teslim edilmiş bir av haline sokan ve iyice şartlandırılmış bakanların utanç verecek tarzda despot efendileriyle bir koro teşkil ettikleri milletlerarası toplantılarda seslerini gerçekten duyurmalarına engel olan bağlardan kurtulmuş bir halde yürümeye başlayacağına inanmaktadır. Bu amacın gerçekleşmesi için, her birinin serbest iradesi ve hepsinin birden isteği üzerine kurulmuş gerçek bir dayanışmayı kurma imkânını ülkelerimize sağlayacak olan ortak Lâtin Amerika kaderi yolundaki çalışma azmini yeniden açıklar. Bu kurtulmuş Lâtin Amerika için yapılan mücadelede, temsil görevlerini zorbalıkla ele geçiren kökleşmiş seslerin ortasında şimdi, halkların karşı konmaz bir güçteki temiz sesi yükselmektedir. Bu ses kömür ve kalay madeni ocaklarının içinden, fabrikalardan, şeker tasfiyehanelerinden, Zapata. (1) ile Sandino (2)'nin varisleri olan roto'lar (3), cholo'lar, jibaro'ların özgürlük kollarını havaya kaldırdıkları feodal topraklardan yükselen sestir; bu ses öğrencilerimizin, kadınlarımızın, çocuklarımızın ve bilge ihtiyarlarımızın sesidir; bu ses şairlerimizle romancılarımızda yankılanan sestir.

Küba Halkı'nın Meclisi bu kardeş sesine karşılık veriyor: Evet! Küba batmayacaktır!

Küba bugün Lâtin Amerika'nın ve dünyanın karşısında tarihi yeminini yaparak vaatlerine sadık kalmayı taahhüt etmektedir.

Ya Vatan, ya Ölüm!

1-Emiliano Zapata, Meksika Devrim liderlerinden biridir.

2-Cesar Sandino: Nikaragualı bir gerillâci lider. 1934'e kadar işgal kuvveti olan Amerikan deniz piyadeleri (**marines**) ne karşı çok çetin savaşlar vermiştir. 1934'de Amerikan birlikleri Nikaragua'dan çekildi, fakat aynı yıl Sandino da öldürüldü.

3-Küba'nın fakir köylülerine «guajiro'lar» adı verildiği gibi, bunlara Şili'de «**roto'lar**», Bolivya ve Peru'da «**Cholo'lar**», Arjantin'de «**goşo'lar**» ve Puerto-Rico'da «**jibaro'lar**» adı verilir. (Ç).

Ortadoğu'dan Bakınca

Raşit Şahin

Bundan bir yıl önce Tunusta başlayan yönetim karşıtı halk hareketine dışardan bakanlar nefeslerini tutmuş, şaşkınlıkla bu “beklenmedik” olayların niçin meydana geldiğini ve nasıl sonuçlanacağını tespit etmeye çalışıyorlardı. Konuyla ilgilenen hemen hemen herkes bu ayaklanmanın Tunus’la sınırlı kalmayacağını, diğer Ortadoğu ülkelerine sıçramasının kaçınılmaz olduğu üzerinde hemfikir. Nitekim böyle düşünenler çok geçmeden haklı çıktı. Tunus ‘tan sonra Mısır, Bahreyn, Suudi Arabistan, Libya ve Suriye ayaklanmalar kervanına katıldı. Ayaklanmacılar Tunus halkının cesaretlendirmesi ve Tunus yönetiminin ve bu yönetimlerin destekleyicisi emperyalist güçlerin düştüğü şaşkınlıktan yararlanarak, ‘Arap İsyanları’ olarak isimlendirilen bölgesel kalkışmayı başlattılar.

Analiz Farklılığı

Arap coğrafyasındaki bu gelişmeler hakkında yapılan analizler ve değerlendirmeler iki temel bakış açısının doğallığına uygun biçimde sürdü. Burjuva sosyologları analiz ve değerlendirmelerini hareketin öne çıkardığı talep ve simgeler üzerinden, üstelik bölgedeki tüm ülkeler için aynı yaklaşımla yaparken, Marksist tarihsel materyalist bakış açısına sahip olanlar hareketin tarihsel-sınıfsal kökenlerine, sınıfların devletle olan ilişkilene veya karşıt olma durumlarına, hareketin her ülkedeki farklılığına ve en önemlisi bölge ile emperyalist güçlerin her ülkedeki

farklı tavır alışları üzerinden sahici bir çözümleme gayreti ile soruna yaklaştılar.

Burjuva sosyolog ve siyasetçiler, halkların Ortadoğudaki baskıcı diktatörlerin yönetiminden hoşnut olmadıkları gerekçesiyle ayaklandığını ve demokrasi istediğini söylüyorlardı. Bunu söylerken Mısır’daki ayaklanma ile Libya’daki ayaklanmayı, Tunus’taki ayaklanma ile Suriye’deki ayaklanmayı aynı kefeye koyarken, Bahreyn ve Suudi Arabistan’daki emperyalist destekli kanlı bastırmayı görmezden geliyorlardı.

Ayaklanan halk kitlelerinin sınıf farkını görmezden gelip sanki tüm ayaklanmacılar aynı şeyi, aynı biçimde istiyorlarmış gibi bir duruma inanıyorlar ya da öyle davranıyorlardı. Daha da ötesi yönetimdeki adı kötüye çıkmış yöneticiler yönetimden uzaklaşırsa ayaklanma amacına ulaşacak ve ortadoğu sükunete erecek düşüncesindeydiler.

Bu türden analizlerin eksik, yüzeysel ve bir kısmının da tamamen kasıtlı ve yanlış olduğu çok geçmeden ortaya çıktı. Kimi ‘saf’ değerlendirmecileri bir yana bırakırsak, bilinçli burjuva sosyologların, dünyanın diğer yerlerinde gözlerini ve umutlarını Ortadoğu halkının başkaldırısına dikmiş halkları yanıltmak ve onların direnme umutlarını yok etmek için çabaladıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu sosyologlar, ayaklanmanın kapitalizmin sömürücü sisteminden ve sonuçlarından kaynaklanmadığı, kötü birkaç yöneticiye karşı kitlelerin ‘de-

mokrası' talebi olduğu yolundaki propagandanın aracı olarak hareket ediyorlardı. Üstelik bunu yaparken de soruna bölgeden değil, bölge dışından "çağdaş ve modern" birer Avrupalı gibi yaklaşıyorlardı. Böylece bölgedeki emperyalist oyunlar ve kışkırtmalar da rahatlıkla dünyanın gözünden saklanabilecekti. Tarihsel - toplumsal bir gelişmeye coğrafi bir toptancılıkla'Google earth'gözlüklerle bakmak ve öyle görmek tam anlamıyla başarısız kaldı demek de doğru olmaz. Ayaklanmaların daha başlangıcında radikal bir tavırla, hemen Ortadoğu devrimi naraları atan bir kısım liberal solcu, burjuva sosyologlarının yanıltıcı tespitlerini bu radikal tavırlarının dayanağı yaparak, klasik kalmakla suçladıkları Marksistlerle yeni bir ayırım noktası yaratma fırsatını kaçırmamışlardır.

Ortadoğu'dan Bakmak

Tunus halkının ilk barikatı kurduğu halk hareketleri kısa zamanda bölgede etkisini artırarak

Mısır, Yemen, Bahreyn, S.Arabistan, Libya, Suriye, İsrail ve Irak'ın Kürt bölgesinde de ayaklanmalara neden olmuştur. İsrail ve Kürt halkının kısa süreli gösteriler aşamasında kalmış tepkilerini ilerideki olası daha güçlü tepkilerin belirtisi olarak not etmek daha doğru olacaktır.

Ortadoğudaki ayaklanmaların benzer yönleri olmakla birlikte, ileri aşamalarında özgünlüklerin belirleyiciliği daha da belirginleşmiş ve bu özgünlükler her ülkede ayaklanmanın seyrini belirler duruma gelmiştir. Benzer yönleri ele alacak olursak; ayaklanmaya katılan Arap ülkelerinin hemen hemen hepsinde halkına yabancılaşmış ve halkına rağmen iktidarda olan otokratik yönetimler vardır. Bu yönetimlerin pek çoğu kuruluşlarından bu yana kapitalist emperyalist ülkelerin desteğine sahiptir ve bunlar

adına adeta sömürgeci bir yönetim görevi görmektedirler. Libya yönetimi de Sosyalizmin çözülmesi ile birlikte emperyalist sistemle ilişkilerini geliştirmiş ve bu kervana katılmıştır. Bu

Ayaklanmaların daha başlangıcında radikal bir tavırla, hemen Ortadoğu devrimi naraları atan bir kısım liberal solcu, burjuva sosyologlarının yanıltıcı tespitlerini bu radikal tavırlarının dayanağı yaparak, klasik kalmakla suçladıkları Marksistlerle yeni bir ayırım noktası yaratma fırsatını kaçırmamışlardır.

ülkelerin hepsinde ağır insan hakları ihlalleri mevcuttur. Emekçi sınıfların ekonomik ve siyasal örgütlenmeleri ağır tehditler altındadır. Muhaliflerin can güvenliği yoktur. 1990 sonrası yeni liberal stratejinin ekonomik ve siyasal politikaları, bu ülkelerde halk kitlelerinin insanca yaşama umutlarını tamamen yok etmiştir. Mısır ve Tunus'taki görece gelişmişliğin dışında bölgede işçi sınıfı toplumsal mücadelede etkisizdir. Bölge ülkelerinde sınıfsal bilincin yerine islam ideolojik bir forma bürünmüş ve halkın yaşam biçimi olarak an azından islam dine mensup olanlar için belirleyici durumdadır.

Arap halk hareketlerinin ortaya çıkışında rol oynayan benzer yanları yukarıdaki gibi özetlemek mümkün ise de, bu halk hareketleri toplumsal mücadele arenasında kendi özgünlükleriyle var olmuşlardır ve bu özgünlükler hareketin seyrini belirlemektedir. Dışarıdan bakış, benzer yanlar üzerinden hareketle değerlendirmelere sebep olmaktadır. Bu yanıltıcıdır ve indirgemecidir. Emperyalist bakış açısı bu türden toptancı ve indirgemeci analiz ve değerlendirmeleri öne çıkarmaktadır. Bu türden analizlerin vardığı sonuç genel bir 'Demokrasi'eksiğidir. Demokrasi sınıfsal içeriğinden soyutlanarak genel oya indirgenmektedir. Genel oyla seçilecek bir parlamentonun tam yetkiyle yapacağı Anayasa ve siyasal düzenlemelerin bu huzursuzluğu gidereceği propagandası yapılarak hareketin temelindeki yeni liberal politikalara, oligarşik yönetimlerin sınıfsal sömürüne, emperyalist kapitalist sistemin hegemonyasına tepkiler, yeni yol ve yöntemlerle bastırılmaya çalışılmaktadır. Mısırlı siyasetçi ve ekonomist Samir Amin'in ısrarla belirttiği gibi "seçimler

dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi demokrasiyi inşa etmenin en iyi yolu değildir ama demokratikleşmenin önüne set çekmenin en iyi yoludur".

Arap halk hareketlerini her ülkedeki özgünlükleri içinde ele almak, sadece bu hareketlerin tarihsel-sınıfsal, örgütsel ve öne çıkardığı talepler açısından değil, gelecekleri bu hareketin sonuçlarına sıkı sıkıya bağlı emperyalist-kapitalist güçlerin ayaklanmanın ortaya çıktığı ülkelerdeki farklı tavır alışları açısından da gereklidir. Siyasal bir derginin yer darlığını da göz önüne alarak bu ülkeleri, benzerlikleri ve diğerlerinden ayıran ortak yanları üzerinden değerlendirerek kategorize etmek gerekmektedir. Böylesi bir sınıflamayla; Tunus-Mısır, Libya-Suriye, Suudi Arabistan-Bahreyn-Yemen hatlarını çizmek mümkün olabilecektir.

Tunus-Mısır Hattı

Halk hareketini başlatan Tunus'lular Habib Burgiba döneminden beri özellikle işçi havzalarında mücadele ediyorlar. Hükümet darbesiyle iktidara geçen Bin Ali döneminde de de bu ayaklanmalar devam etti. İktidarın emperyalist ülkelerle olan işbirliği ve içerdeki ağır sömürü halkın yaşamını çekilmez hale getirmişti. Özellikle eğitimli gençler arasındaki işsizlik ve ağır ekonomik sömürü 2008 yılından beri süregelmekte olan karşı çıkışları 2009 yılının sonunda doruğa çıkarmış, işçi sınıfının birikimi diğer halk kesimlerini de kucaklayarak topyekün ayaklanmaya dönüştü. Bu "beklenmedik" ayaklanma içerdeki ve dışardaki ege-menleri ne yapacaklarını bilmez hale getirmişti. Devlet gücü bu yığınsal ayaklanma karşısında sonuçsuz çabalara girişmiş olsa da çaresiz kaldı,

**Ayaklanan
halk kitlelerinin
sınıf farkını
görmezden gelip
sanki
tüm ayaklanmacılar
aynı şeyi,
aynı biçimde
istiyorlarmış gibi
bir duruma
inanıyorlar
ya da öyle
davranıyorlardı.
Daha da ötesi
yönetimdeki adı
kötüye çıkmış
yöneticiler
yönetimden uzaklaşırsa
ayaklanma
amacına ulaşacak
ve ortadoğu
sükunete erecek
düşüncesindeydiler.**

emperyalistlerin yardım çabaları da sonuç vermedi. Laik Bin Ali şeriatçı Suudi Arabistan'ın yardımıyla ülkeden kaçtı, ancak diktatörlük sona ermiş değil. Tunus İşçileri Komünist Partisi sözcüsü Hama Hammami'nin ifadesiyle "Devrim henüz gericiliği yenilgiye uğratmadı; zayıf olsa bile gericilik hâlâ burada... karşı devrim yeniden örgütleniyor, karşı bir saldırı yürüyor. Fakat durum istikrar kazanmış değil daha; ne devrim için, ne karşı devrim için istikrarlı bir durum var... Taktiğimiz şuna dayanmaktadır: diktatörlüğe karşı eylemleri sürdürmek. Çünkü diktatör gitti ama diktatörlük devam ediyor... idare duruyor, siyasi polis duruyor, kukla kurumlar duruyor."

Ortadoğu'daki halk hareketlerinin amiral gemisi Mısır ayaklanması da Tunus'a benzer koşullar içinden doğdu. Birdenbire ortaya çıkmadı. İşçi sınıfının yıllardır süren yerel mücadelesi Tunus'tan da aldığı sinerjiyle, diğer halk katmanlarını da mücadeleye katarak aylar süren bir karşı koymayla diktatörünü alaşağı etti. Başta ABD olmak üzere emperyalist güçler Mısır'daki çıkarları ve bu ülkenin diğer halk hareketlerini etkileme durumunu da gözönüne alarak daha kapsamlı ve katmanlı bir karşı hamle içinde oldular. Diktatörlüğü son noktasına kadar desteklediler. Diktatör gidince onun yıpranmış polis gücüne karşı geri planda kalmış olan orduyu öne sürdüler. Tunus'tan aldıkları dersle halk arasında köklü bağlara sahip olan Müslüman Kardeşler örgütünün kapitalist zihniyetini çıkarları doğrultusunda harekete geçirerek ordu-Müslüman Kardeşler örgütü ortaklığında yeni bir işbirlikçi rejim kurma çabalarını yoğunlaştırıyorlar. Samir Amin'in değerlendirmesiyle "Washington, iktidarın Mısır'ın ikinci sınıf konumunu kabul etmeyen demokratların eline geçmesindense Mısır'ın

kendi ve liberal küreselleşmesinin hakimiyeti altında kalmasını garantileyecek bir durum olarak Müslüman Kardeşleri iktidarda görmek istiyor. Yakın zamanlarda Türkiye örneği üzerine kurulan Özgürlük ve Adalet Partisi, Müslüman Kardeş'lerin kullandığı bir araçtan başka bir şey değildir". Mısır oligarşisi ve emperyalist güçler Mısır'da demokratikleşmenin önüne geçmek için ellerindeki tüm imkân ve araçları kullanıyorlar. Demokratikleşme hareketini kendi biçimsel demokrasilerine indirgemek için yoğun bir çaba içindeler. İkinci Tahrir Meydanı işgaline karşı ordunun takındığı katliamcı tavır ve sürmekte olan seçim taktikleri Mısır'ın da Tunus gibi diktatörlüğün yeniden tesisi tehlikesi altında olduğunu gösteriyor.

Burjuvazinin ve orta sınıfların "Diktatörlük sona erdi. Amacımıza ulaştık... yapılacak seçimlerle meşru bir hükümetin kurulması yeterlidir"yollu, aslında Mısır oligarşisine ve emperyalist güçlerin isteğine uygun bir politik hattı dayatmaya çalışması, emekçi halk güçlerinin yoğun karşı çıkışını gerektiriyor.

Libya-Suriye Hattı

Tunus'taki ayaklanma başlar başlamaz hareketin bulaşıcı etkisini hisseden Kaddafi yönetimi gizli birliklerini Tunus'a yollayarak bu ülkedeki ayaklanmayı bastırmaya koyulmuştu. Siyasi miyoplukla başına gelecekte habersiz bir çaba içine giren Libya yönetimi çok geçmeden bu "uğursuz" halk hareketiyle mücadele etmek zorunda kaldı. İktidarının başlangıcında sosyalist sistemin güç vermesiyle anti-emperyalist bir çizgi izleyen Libya, ileriki yıllarda tutarsız bir politika izlemiş, bu güçten yoksun kalınca da her baskıcı ve sömürücü sistem gibi emperyalist güçlerin kuşatmasına boyun eğmişti. Başta

Burjuvazinin ve orta sınıfların "Diktatörlük sona erdi. Amacımıza ulaştık.... yapılacak seçimlerle meşru bir hükümetin kurulması yeterlidir"yollu, aslında Mısır oligarşisine ve emperyalist güçlerin isteğine uygun bir politik hattı dayatmaya çalışması, emekçi halk güçlerinin yoğun karşı çıkışını gerektiriyor.

İtalya ve Fransa olmak üzere bu güçlerle yaptığı anlaşmalarla hem bu safta kabul görmüş hem de içerdeki aşiret konfederasyonunu konsolide etme imkanı bulmuştu. Modern anlamda bir ulus-devlet olmayan Libya aşiretler koalisyonu biçimde örgütlenmişti. Devlet organları aşiretlerin güçlerine göre dizayn edilmişti. Petrol gelirlerinden halka dağıtılan bölüm sayesinde, diğer Arap ülkelerinde görülen ağır yaşam koşulları burda sözkonusu değildi. Ancak ağır siyasi baskılar, devletin hak tanımazlığı burada da etkisini gösterdi. Aşiret düzeni içinde başlayan halk isyanı, çok geçmeden büyük aşiretler arasındaki iktidar mücadelesine dönüştü. Son yıllardaki anlaşmalara rağmen ülkeye yeterince nüfuz edememiş olan emperyalist-kapitalist güçler, bu mücadelede aşiretler arası çelişiklerden yararlanarak bu ülkeye yerleşmenin yollarını aradılar. Kendi programlarını kabul eden güçleri silahlandırarak ve saldırılara tüm güçleriyle bizzat katılarak, uluslararası emperyalist medyanın gücünü kullanarak, ne kadar vahşileşebileceklerini Kaddafi'nin ölü bedeninin medyada sergilenmesini teşvik ederek gösterdiler. Kuklaları yeni yönetimin ilk işlerinden biri olarak Şariatçı düzeni tesis edeceğini açıklaması da "çağdaş" emperyalizmin gerekirse çıkarları için insan haklarının ağır ihlali demek olan düzenleri teşvik edeceğinin yeni bir ispatı oldu.

Şimdi artık Libya halkı da yeni liberal özelleştirmeciliğin boyunduruğuna girecek, finans sermayesi ülkeyi işgal edecek, çok geçmeden petrol gelirlerinden halka verilen paylar ortadan kaldırılacak, yeraltı-üstü tüm zenginlikler batıya taşınacaktır.

Libya'daki gelişmeler halk hareketlerinin

kaotik ortamında karşı güçlerin hafife alınmaması gerektiğine örnektir. Halkın isyanlarını halkı bölerek, bastırarak, güç kullanarak kendi yararlarına kullanmanın insanlık dışı örneğini vemiştir Emperyalizm.

Suriye'deki baskıcı rejime karşı ayaklanan halk hareketinin önündeki en büyük tehlikelerden biri de Libya'nın başına gelmiş olanın bu-

**“Arap Baharı”
isimlendirmesiyle
1990’lı yıllarda
Ukrayna, Kırgızistan
ve Gürcistan’daki
yönetim
değişikliklerine
yol açan neo -liberal
dünya politikaları
doğrultusundaki
yönetimsel dizaynlara
atıf yapanlar,
bu dizaynların
geri tepmiş olmasını
görmezden gelerek,
sıranın
Arap ülkelerinde
olduğunu söylüyorlar.
Ancak
Ortadoğudaki
halk hareketleri
dünya emperyalist
sistemine rağmen
ortaya çıkmışlardır.**

rada da tekrarlanma olasılığıdır. Suriye'deki Otokratik rejim bir yanda halkın demokratikleşme talebiyle mücadele ederken, diğer yandan Libya'daki olayların burada da tezgahlanmasının önüne geçmeye çalışmaktadır. Bölgesel güç dengeleri ve Rusya ile Çin'in çıkarları emperyalistler arasındaki güç birliğinin ve tek stratejiyle hareket etmelerinin önündeki engellerdir. Emekçi sınıfların zayıflığı ve merkezi bir örgütten yoksunlukları, Müslüman Kardeşler'in Suriye bölüğünün daha örgütlü ve emperyalizmle uzlaşmaya hazır olması da dikkate değerdir. Emperyalist ülkelerin Türkiye üzerinden tezgahladığı müdahale planları hem Suriye'li Arap halklarının, hem de yıllarca Suriye yönetimi tarafından ağır hak ihlallerine maruz kalmış Kürtler'in geleceği için kaos yaratacaktır. Dünya ve bölgedeki ilerici güçlerin temel

önceliği emperyalist müdahalenin engellenmesi ve Suriye'deki demokratikleşmeyi sağlayacak Suriye halkının bu çabasını desteklemek olacaktır.

Suudi Arabistan-Bahreyn-Yemen Hattı

S.Arabistan'da halkın demokratikleşme mücadelesi özellikle son on yılda dengesiz bir seyir izlemekle birlikte devam ede geliyor. Ülkede emekçi sınıflar çoğunluğunun göçmen ve kaçak işçi olması, örgütlenme ve gösteri haklarının

acımasızca baskı altında olması, dinin egemen ideolojik kabul olması sebebiyle cılız ve etkisiz durumdadır. Buna rağmen sınıfsal olmaktan ziyade temel özgürlük ve haklar düzleminde, özellikle kadınlar ve eğitilmiş gençlik arasında zaman, zaman geniş katılımlı gösterilere sebep olan bir hareket sözkonusu. Bölgesel bu tür hareketler oligarşik monarşi tarafından acımasızca kanla bastırıldı. Ülkenin Şii kesimlerinde muhalif ve mezhep ayrılığı temelinde ortaya çıkan son huzursuzluk, emperyalizmin bölgesel işbirlikçisi yönetim tarafından her defasında kanla bastırılmaktadır.

Tunus ve Mısır'dan sonra ayaklanan Bahreyn'in Şii halkının başkaldırısı bu ülke oligarşisi tarafından bastırılmayınca, imdadada Suudi birlikleri ve tankları yetiştirdi. ABD'nin Ortadoğudaki en büyük askeri üssü bu ülkede bulunuyor. İran tarafından destek gören Bahreyn halk ayaklanması dünyanın gözünden gizlenerek ABD destekli güçlerce kanla bastırıldı. Suudi Arabistan ve Bahreyn ayaklanmalarının bastırılması askeri zorun nasıl acımasız bir siyasal araç olarak kullanılabileceğinin örneklerini veriyor.

Sosyalizmin çözülmesi ile Kuzey Yemen tarafından yenilgiye uğratılan Güney Yemen ilerici yönetimi tasfiye edilmiş ve ülke, Yemen cumhuriyeti olarak otokratik ve baskıcı bir ekip tarafından yönetilmeye başlamıştı. Oligarşik bir polis devletinin tipik acımasız yöntemleriyle yönetilen ülkedeki halk hareketi inişli çıkışlı bir yol izleyerek devam ediyor. Halk ayaklanmasını vahşi yöntemlerle bastırmaya çalışan diktatör, emperyalistlerle işbirliği içinde yeniden iktidarını güçlendirmenin yollarını arıyor.

Anahatları ile özetlemeye çalıştığım Ortadoğu halk hareketlerinin 2010 başlarında sert bir rüzgar olarak esmesinin temel sebeplerinden birisi de 2007'de dünya emperyalist siste-

minin girdiği krizdir. Bu ülkelerden yapılan ihracatın azalması, faizlerin yükselmesi, maaş ve ücretlerin düşmesi, yoksulluğun ve sefaletin artmasına sebep olmuştur. Halk düşmanı yönetimlere duyulan öfke kriz ortamıyla birleşince, halk hareketleri tüm ülkeleri sarmış yangın yerine çevirmişti.

Her ülkedeki halk hareketlerine yakından bakınca burjuva sosyologlarının söylediği gibi tek tip, tek amaçlı ve homojen bir demokrasi isteminin ötesinde sınıfsal-siyasal bir demokratikleşme kararlılığından söz edilebilir. "Arap Baharı" isimlendirmesiyle 1990'lı yıllarda Ukrayna, Kırgızistan ve Gürcistan'daki yönetim değişikliklerine yol açan neo-liberal dünya politikaları doğrultusundaki yönetsel dizaynlara atıf yapanlar, bu dizaynların geri tepmiş olmasını görmezden gelerek, sıranın Arap ülkelerinde olduğunu söylüyorlar. Ancak Ortadoğudaki halk hareketleri dünya emperyalist sistemine rağmen ortaya çıkmışlardır.

Özellikle Mısır ve Tunus'ta işçi sınıfının tavri ve kararlığı hem bu ülkelerdeki, hem çevre ülkelerdeki halk hareketleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olacaktır.

Dini muhalefetin, özünde kapitalist-emperyalist sistemin hizmetinde olduğu son gelişmelerle tamamen açığa çıkmıştır. Tüm ortadoğu ülkelerinde yönetim karşıtı dini muhalefet emperyalist sistemin B planı içinde yerlerini almıştır.

Tunus, Mısır, Libya ve Suriye için örnek olarak model olarak gösterilen Türkiye'deki model demagojik bir söylem olarak kalmıştır. Emperyalist sistemin bu ülkeler için örnek ülkesi Pakistandır. Emperyalizme tamamen bağlı, polis ve istihbarat teşkilatlarınca kontrol altında tutulan, sınıfsal gerçekliğin dini gericilikle gizlendiği model Pakistandır.

Dini muhalefetin, özünde kapitalist-emperyalist sistemin hizmetinde olduğu son gelişmelerle tamamen açığa çıkmıştır. Tüm ortadoğu ülkelerinde yönetim karşıtı dini muhalefet emperyalist sistemin B planı içinde yerlerini almıştır.

Devrimci Bir Parti İhtiyacı

Yusuf Erdem

Kapitalizm hiçbir zaman, insanı ve onun mutluluğunu düşünmedi, önemsemedi, amaçlamadı. Hiçbir zaman hümanist olmadı. Hiçbir zaman insanı insan yapan emek, bilim, sanat, dayanışma, eşitlik, özgürlük, adil paylaşma gibi değerleri umursamadı.

Kapitalizm için insan, sömürülecek bir nesne ve/veya tüketmeye, daha çok tüketmeye ve harcamaya koşullandırılmış bir müşteridir ancak. O, gölgesini satmadığı ağacı kesmekte bir an bile tereddüt etmez. Bir kapitaliste asılacağı söylense “uygun fiyata en kaliteli ipi benden başka kimsede bulamazsın!” diyerek size ip satmaya kalkar.

Ve ayrıca insan soyu tarihi boyunca kapitalizmden hiç bugünkü kadar umut kesmemiştir. Aynı şekilde kapitalizm de krizi aşmak konusunda, alacağı tedbirler konusunda hiç bu kadar zorlanmamıştır.

Şu anda yeryüzünde iki anlayış karşı karşıya:

Kapitalizm; krizi aşabilmek ve tarihten zaman çalarak ömrünü uzatmak için; alım gücü yüksek, marka peşinde koşan, bir ürünün yeni modeli çıkar çıkmaz öncekini çöplüğe atıp yenisini alan, özgürlüğü yalnızca satın alabilme gücüyle ölçen iyi müşteriler istiyor. Ayrıca yeryüzünün hiçbir bölgesinde krizin yükünü aktarabileceği el değmemiş yeni alanlar bulamayacağına göre, elindeki pazarları derinleştirmek, iyi müşterilerini daha iyi müşteriler haline getirmek istiyor. Pazarı derinleştirmek derken, örneğin Ortadoğu’da 300 milyon insanın henüz cep telefonu kullanmadığının emperyalist şirket ve devletlerce iyi bilindiğini ve yalnızca enerji kaynakları için değil, özellikle bu pazar için en gaddar katliamları ve savaşları tezgahladığını belirtmek istiyoruz.

İnsanlığın % 99’u ise; iş, aş, barınabileceği ucuz, dayanıklı ve sağlıklı bir yuva istiyor. Gelecek kaygısından uzak, huzur içinde yaşamak istiyor. Çocukları ve kendisi için yeteneklerini çok yönlü ve son sınırına kadar geliştirebileceği özgür bir yaşam, özgürlükçü bir eğitim istiyor. Adil bir paylaşım, vicdanlı bir dünya istiyor. Gözü doymaz bir kâr hırsıyla doğanın ve doğal yaşamın geri dönüşsüz biçimde yok edilmesine isyan ediyor ve doğaya, doğal yaşama saygı göstererek onunla uyum içinde yaşamak istiyor.

İnsanlığın ezici çoğunluğu Ortadoğu’da, eski dünyada, yeni dünyada tüm kötülüklerin ana kaynağının özel mülkiyet düzeni, vahşi kapitalimin gözü dönmüş kâr hırsı olduğunun farkında. İşçi ve emekçiler, gençler ve kadınlar, doğal yaşamı savunanlar... dünyanın dört bir yanında sokaklarda ve meydanlarda isyan halindedir..” **% 99 büyüktür % 1’den!**” diyorlar; **“% 1’in bize hükmetmesine izin vermeyeceğiz; kendi kaderimizi kendi ellerimize almak istiyoruz!”** diye haykırıyorlar.

Kapitalizmin; işçi sınıfını, sendikaları, devrimci partileri güçten düşürerek; reel sosyalizmi yıkarak, işçilerin çoğunu üretim sürecinin dışına attı, işsizler ordusunu devasa büyüttü. Ayrıca esnek çalışma ve taşeronlaştırma gibi yöntemlerle çalışanları da tam bir güvencesizliğe iterek büyük bir zafer kazanacağını, dertlerden kurtulacağını sandı. Ancak işsiz bıraktığı geniş yığınları artık işten atmak ve lokavt yapmakla tehdit edemez bundan böyle. O silahlardan yoksun bıraktı kendini. Anti-kapitalist yığınların çoğunun gerçekten kaybedecekleri bir işleri de yok artık; gerçekten hiçbir şeyleri yok. Çalışma imkânı bulamadıkları için iyi bir müşteri olmaları

da olanaksız. Günümüz kapitalizmi geniş yığınların büyük bir bölümünü birer ücretli köle olarak sömürmeyi ve o nedenle onları pazara sunduğu metaların müşterisi yapmayı bile beceremiyor.

Kapitalizmin tarihsel sınırlarına dayandığı böylesi bir dönemde yığınlar –şimdilik- 85 ülkede ve 950 kentte büyük bir devrimci enerjiyle alanları doldurdular ve gerçekten enternasyonal ölçekte muazzam bir direniş ve isyan gerçekleştiriyorlar. Paylaşmada adalet ve eşitlik istiyorlar; bir avuç kapitalistin milyarlarca emekçi üzerindeki hakimiyetini kırıp atmak istiyorlar. Ne ar ki anti-kapitalist nitelikte bu muazzam tarihsel devrimci enerji, emekçileri kendi kaderlerini kendi ellerine alacakları konuma, yani onları emeğin iktidarına taşıyamıyor. O nedenle de bir biçimde emperyalist kapitalizm bütün bu ayaklanmaların sonuçlarının üzerine konmakla kalmıyor ve üstelik imaj tazelererek sömürüsünü sürdürmeye devam ediyor. Örneğin Mısır'daki gibi bir asker eskisi işbirlikçi yaşlı bir firavun gidiyor, yerine başka bir işbirlikçi yaşlı bir firavun iktidara geliyor.

Bu kalkışmalar, bu başkaldırmalar neden böyle hep egemenlerin istediği gibi sonuçlanıyor. Çünkü her devrimde kilit sorun, iktidar sorunudur ve devrimin temeli, özü, iktidarın çağını doldurmuş bir sınıftan yeni ve genç bir sınıfa aktarılmasıdır. Ve bu köklü değişiklik, ancak ve ancak işçi ve emekçi sınıflar içinde kökleşmiş, onlara yol gösteren, önlerini açan ve bir kutup yıldızı gibi iktidara giden yolu gösteren bir devrimci partiye, Bolşevik nitelikte bir

komünist partisine ihtiyaçları vardır. Bir isyan ortamında bir ayaklanmayı örgütleyerek işçi sınıfı ve bağlaşıklarını iktidara taşıyan bir öznel etken işe karışmazsa ya da yetersiz kalırsa devrimci durumdan karşı-devrim zaferle çıkar. Örneğin Yunanistan'da iktidar hedefine kilitlenemeyen önderlik nedeniyle, egemen güçler iyice zorda kalırlarsa ne zamandır askeri darbelerden vazgeçmiş görünen emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi CIA eliyle askeri darbeler bile tezgâhlayabilirler.

Bu arada korku duvarlarını yıkarak alanlara çıkan, 35-40 yıllık diktatörleri alaşağı eden bir halk, yenik düşse de bunları hiç yaşamamış bir halk değildir artık. On yıldır birikmiş tarihsel enerji bir patlama biçiminde ortaya çıkmış ve birkaç ay içinde onlarca yıl içinde kazanılmayacak muazzam bir deneyim ve eğitim elde edilmiştir. Bu durumdaki bir halk yenilgilerinden de çok şeyler öğrenerek ve ağır bedeller ödemeyi de göze alarak özgürlüğü, eşitliği ve adaleti aramaya devam edecektir. Ne var ki devrimci bir önderliğe kavuşmadıkça ödediği bedel çok daha ağır olacak, emeğin iktidarını kuramayacak ve kendisi iktidara gelemedikçe de özlemlerini gerçekleştirme muktendir olamayacaktır.

Tarihsel ömrünü çoktan tamamlamış emperyalist kapitalizm; biz örgütsüz ve dağınık olduğumuz, bu nedenle de sınıfamıza iktidar yürüyüşünde kılavuzluk edemediğimiz için –bir yoldaşın yazdığı gibi- tarihten gün çalarak ömrünü uzatmaya çalışıyor. Ve onun ömrünü uzatabildiği her gün, bizim acılarımızı çoğaltıyor, doğal yaşamı ve dolayısıyla insan yaşamını daha da geri dönülmez biçimde yok olmaya itiyor, insanca olan bütün değerleri çürütüyor, geleceğimizi karartıyor.

Evet, % 99 > % 1'den. Bizim şimdi her zamankinden daha çok Türkiye devrimini, Ortadoğu devrimini ve Dünya devrimini zafere ulaştırmak için, emeğin özgürleşmesini ve iktidarını hedefleyen bir partiye ve kardeş partilere ihtiyacımız var. Buna ne kadar geç kavuşursak, çektiğimiz acılar, ödediğimiz bedeller de o denli büyük olacaktır. Önümüzde iki yol var: Ya Sosyalizm, Ya Barbarlık!

MUSTAFA SUPHİ'Yİ ÖLDÜRMEK!

*“...Trabzon'dan bir motor açılıyor,
sa-hil-de-ka-la-ba-lık!
motoru taşıyorlar,
son perdeye başlıyorlar.
burjuva kemalin omzuna binmiş
kemal kumandanın kordonuna.
kumandan kahyanın cebine inmiş
kahya adamlarının donuna
uluyorlar,
hav...hav... hak tü...
gördün mü ikinci motoru.”*

Nazım Hikmet, 1923-Moskova

Arşivler, insanlık tarihinin uzak hafızaları olarak özgürleştikleri oranda günümüzü aydınlatmaya devam ediyorlar. Rutubetli mahzenlerin küflü raflarında kürek mahkumu iken, çıktıkları zahmetli yolculuklarından sonra kitap sayfalarında, oradan da okuyucunun bilincinde değerlendirilen geçmişin saklı bilgileri, uygun zamanda, objektif bir yaklaşım, diyalektik bütünlük ve doğru bir mantıkla algılanıp harmanlandığı ölçüde, çoğu kez yerleşik genel kabule dair ezberleri bozmakta, kanıksanmış paradigmayı ters yüz etmektedirler.

Bu yazıda; bundan doksan yıl önce, eşi benzeri görülmemiş bir mizansenin son perdesinde, eşi benzeri duyulmamış bir vahşet, gaddarlık ve hunharca bir katliamla, parçalanmış ölü beden-

leri Karadeniz'in karanlık sularına gömülen Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ortadan kaldırılması olarak bilinen “On Beşler Olayı”na; önce-
sindeki karmaşık süreci örten kalın örtülerin, yeni bilgiler ışığında aralanmış olmasının yarattığı olanaklar çerçevesinde, yerli yersiz, o çok sorulan soruyu bir kez daha, ama bu kez farklı bir formatta ve beraberinde başka sorularla yeniden sorarak, gerçeklikle mümkün merteye örtüşen bir yaklaşım ortaya koymaya çalışacağız.

Bugün artık, Suphi sonrası TKP'nin ve daha başkalarının yıllarca kullanmayı tercih ettiği, “burjuvazi Mustafa Suphi ve yoldaşlarını katletti” şeklindeki bir soyutlamanın, uluslararası konjonktürle belirlenen sürecin dinamiklerini, sınıf savaşının karakterini, burjuvazinin ve onun

o dönemdeki siyasi temsilcilerinin, Kemalistlerin, komünistlere karşı ilan ettiği açık kanlı savaşı anlama ve açıklayıcı olmada yeterli olmadığı aynı ile vakidir.

Tarihin arka planına verimli bir gezinti yapmadan, veri ve vizyon eksikliği ile malul, konjonktürün sınırladığı değerlendirmelere günümüzden bakma kolaycılığında ve doğrulukları sorgulanmaya muhtaç anılara eşlik eden cesaret fukaralığı ve isteksizlikle, eklektik senaryoların çeşitli varyantlarında, sersem sepelek bir halde katil arayarak, sorulan bu ve bağlantılı soruların cevabını bulmanın olanaksızlığı ortadadır. İçi boş, bilimsellikten uzak, üstüne üstlük katile duyulan sempatinin paralyze ettiği hafızayla katil tarifi; hedefi puslandırmanın ötesinde, olaylar arasındaki nedensellik zincirini, çoğu kez en önemli halkasından koparmakta, kavşaklarda yanlış yönlenebilir meydan vermektedir.

Doğru donanımla, doğru bir çizgi üzerinden gidildiğinde yanlış yöne sapma riski her zaman vardır ancak, eğri çizgi üzerinden doğruya varmak imkansızlık ölçeğinde zordur. Eğriden doğru çıkmaz!

Sınıf savaşları tarihi, ezenlerin ezilenlere olduğu kadar, onların kurtuluş mücadelelerinin öncülerine de yönelik katliamlarla doludur. Kapitalizmde de bu kural değişmemiştir. Dünyanın birçok bölgesinde kıyım en insanlık dışı boyutlarda devam etmektedir. Soyu soku, cibiliyeti komünistlerce malum olan burjuvazinin, iktidar ve kar hırsı ile işleyemeyeceği cinayet, tertipleymeyeceği katliamın olmayacağı açık bir biçimde bilinmektedir. Alman Devrimi'nin kartalları, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un canice katledilişi bilinen somut gerçeklerden biridir. Sonrasında Mustafa Suphi ve yoldaşları, Kızıldere, Nurhak ve niceleri. Unutulmaz Che ve diğerleri...

Bu trajik sonla bitmemiş olsa dahi, o tarihsel kesitte alınan dönüş kararının, daha başka bir ifadeyle; Anadolu'da legal siyasi çalışma yapmaya endeksli dönüş kararının, vardığı sonuçlar

üzerinden irdelenmesi değil de, üzerine oturtulduğu dinamiklere bir kez daha bakarak, yanlış anlaşılma kaygısı duymadan, objektif dürüstlük sınırları çerçevesinde izlenecek bir yöntemin gerçekleri kavramada daha sağlıklı olacağı açıktır. Hamaset temelindeki bakışın duygusal sınırlılığı ile verilecek hükmün doğruluğundan şüphe, bilimsel sınırlarda kalma adına zorunludur.

Daha açık bir ifadeyle söylemek gerekirse; TKP'nin Komünist Enternasyonal'in bir üyesi olduğuna göre, bu kararda III. Enternasyonal'in ağırlığının ne olduğu, III. Enternasyonal ile SSCB politikaları bağlamında dönüş için TKP'ye gerekli destek verilip verilmediği, Komüntern üyesi TKP'in bu düşüncesinin ortak oturumlarda

TKP kadroları ile birlikte gerekli boyutta tartışılıp tartışılmadığı, tartışıldıysa hangi dinamiklerin belirleyici olduğu, Bolşeviklerin Ankara Hükümeti'ni doğru bir şekilde değerlendirip değerlendiremedikleri, SSCB Ankara'yı bila kayd ü şart desteklerken, Kemalistlerin yürüttüğü iki yüzlü politikaları yeterli ciddiyetle mercek

altına alıp almadığı, devrimin henüz güvenlikte olmadığı o dönemde, Moskova'nın, daha ziyade taktik bir sorun olarak, pragmatist politikalarının anlayışla karşılanıp karşılanamayacağı, Ankara - SSCB, İngiliz-SSCB anlaşmaları arifesinde Anadolu'da kızışan iç savaşın komünistlerin katledilişiyle oluşturduğu süreklilik ve benzer olayların enine boyuna analizi yapılmadan, bilinmezliğin karanlığına inen basamaklara ihtiyatsız dalmak anlamına gelir ki; bu durum da yüz üstü yere kapaklanmak kaçınılmazdır.

Bunların yanı sıra, Mustafa Suphi ve TKP'nin; İttihat ve Terakki bakiyesi, işbirlikçi komprador burjuvazi ve dinsel-feodal gericiлик üzerine oturan Ankara Hükümeti'ne "anti-emperyalist" bir paye verirken, kriterlerinin ne olduğu ve bu çözümlemede isabet kaydedilip edilmediği, komünistler birleşme kongresi için güvenli bulunmayan Ankara'yı mücadele için ittifak cephesinde değerlendirip, ne olursa olsun

Bilinmezliğin karanlığına inen basamaklara ihtiyatsız dalanların yüz üstü yere kapaklanmaları kaçınılmazdır.

Anadolu'ya dönüp BMM çatısı altında legal çalışma kararında ısrar ederken, Ankara'nın, diğer tüm muhaliflere karşı sürdürmekte olduğu kanlı tertipleri veri olarak, farklı bir dönüş biçiminin denenmesi fikrinin neden benimsenmediği, parti içindeki Süleyman Sami, Mehmet Emin gibi Ankara bağlantılı ajanlar, Süleyman Nuri gibi İttihatçı elbisesinin içinde fesattan fesata koşanlar ve Salih Zeki gibi Ermeni katliamı sabıklarının ve genel olarak, devrim sonrasının bulaşık ortamından gelen TKP yönetici kadrolarının liyakat endazesinin mevkilerine denk düşüp düşmediği sorularına verilecek yansız cevaplar, trajik sonla biten olayı biraz olsun aydınlatacak ve filmin geri sarılmasıyla da, bir önemi kaldıysa eğer, komünist hareketin hafızasına kazınmış bu tablonun resmi yeniden ve doğru bir kareye alınabilecektir.

Anadolu, İstanbul ve özellikle Bakü olmak üzere, SSCB'nin muhtelif bölgelerindeki parçalı komünist örgütlenmelerin 10 Eylül 1920 de bir araya gelmesinden ve birleşme kongresi adı altında TKP'nin kuruluşunun açıklanmasından çok değil, dört ay gibi kısa bir zaman sonra Mustafa Suphi ve TKP'nin diğer yöneticileri zalimane bir yöntemle ortadan kaldırıldı. Kuşkusuz amaç; Osmanlı'yı biçimsel bir değişikliğe tabi tutmaya çalışan burjuvazinin karakterine uygun bir önlem olarak, Ekim Devrimiyle parlayan güneşin Anadolu topraklarını ısıtmasını engellemek, devrimin güneye doğru ilerlemesinin önünü kesmek, emperyalist yayılmanın güvenliğini sağlamak, emekçileri kayıtsız şartsız iktidarın uzağında çakılı tutmak ve mümkünün en geniş sınırlarını zorlayarak iktidarda kalabilme garantisini kazanmaktır.

Bu döneme damgasını vuran ve bir biri ardından patlak veren olaylara daha yakından baktığımızda, ortaya çıkan panaroma şöyle özetlenebilir:

İktidar kavgasına hemen her karşıtıdan daha donanımlı olarak giren Mustafa Kemal, muha-

liflerini karalı bir şekilde ortadan kaldırmak için her türlü politik fitneyi maniple ederek cephesini genişletmiş, İtilaf Devletleri'nin gizli açık desteklerinin yarattığı rüzgârı da arkasına alarak anti-komünist, anti-Sovyet politikalarına gidecek daha açık bir şekilde hız vermiştir. Komünizan unsurları barındırdığı gerekçesini öne sürerek Yeşil Ordu'nun kapatılması için meclisi ateşlemiş, Yunan işgalcilere iki yıl boyunca zor anlar yaşatan Ethem kuvvetlerinin yok edilmesi emrini vermiş, Ethem'e yapılan saldırıyı kınayan yazılar yayınladığı ve Ethem kuvvetlerini kuşatmak üzere demir yolu ile cepheye sevk edi-

Diğer partilerden farklı olarak, Sovyet topraklarında doğan TKP'nin Komüntern ile olan ilişkilerinin o günlerde ve sonrasında yoldaşça bir anlayışla devam ettiği tartışmalıdır

len birlikleri taşıyan demir yolu işçilerini greve çağıran bildirimler yayınladığı için Yeni Dünya Gazetesi'nin matbaasını dağıttırıp sorumlularını tutuklatmıştır. Hafi (gizli) TKP yöneticilerine yönelik tutuklamalar başlatarak Anadolu topraklarında komünist, Bolşevik sempatzanı adı altında her ne olursa olsun müsamaha gösterilmeyeceğini ve bilhassa bu unsurların iktidar mücadelesinin dışında tutulmaları için her türlü tertip ve katliam dahil, ne

gerekirse yapabileceği sinyalini vermiştir.

Bütün bunların yanında, anti-Sovyet politikaları o kadar uç noktalara vardırımlardı ki; diploması tarihinde utanç verici olaylar da yaşanmıştır. Sovyet yardımının en üst düzeyde devam ettiği en sıcak günlerde, Moskova'ya elçi olarak gönderilen Ali Fuat Cebesoy ve ekibinin İngiliz ve Çek'ler lehine casusluk yaptığının tespiti üzerine Çe-Ka militanlarınca cürmümeşhut edilmiş, kendisi yaka paça edilecek kışına yediği tekmeye sınırı boylarken, suç ortakları hak ettikleri cezayı çekmek üzere devrimin adaletine teslim edilmişlerdir. Sonrasında, Gürcistan topraklarında hak iddia eden Bekir Sami' de benzer bir durumda beyninin arkasını boşaltarak Ankara Hükümeti'nin gizli ajandasını açık etmiştir.

Bu noktaları veri olarak, genel çerçevenin dışına taşmamak ve konumuzla sınırlı kalmak

kaydıyla, dönemin koşullarınca belirlenen sürecin doğru okunmasına yardımcı olacağı düşünülerek, olaylara damgasını vuran politikaların ve onların üstüne yükseldiği somut koşulların çevrelediği bazı olguların altını çizmek gerekiyor.

Birincisi; devrimin beklenenin aksine gelişmiş değil de, nüfusun yüzde seksen beşinin kırsal alanda yaşayan Çarlık Rusya'sında patlak vermesi, salt bu sosyo-ekonomik düzeyin doğurduğu sorunlar ve emperyalistlerin gecikmeksizin reflekslerini ortaya koyması, ister istemez devrimi kendini savunma konumuna itmiş, dünya devrimi şiarı satır aralarına sıkışıp kalmış, bunlarla birlikte yığınla iç ve dış koşulun senkronize olmasından beklenmedik düzeyde kar-

maşık sorunlarla baş etme mecburiyeti, öncelikleri değiştirip bir çok sorunun çözümünü geciktirmiş ve/veya, bazı alanlarda olduğu gibi, yanlışlıklar kümesini, yuvarlanmakta olan bir kar topu misali büyütülmüştür. Bununla bağlantılı olarak, emperyalistlerin kevgire çevirdiği ve devrimin Güney kandaındaki hassas bölge Anadolu'daki hareketlere yönelik politikaların ilkeler üzerine yaptığı negatif basınç uygun zaman ve yeterli boyutta absorbe edilememiştir.

İkinci olarak; Alman Devrimi'nin boğulmasıyla emperyalist blokta tavan yapan öz güvenin tersi olarak; Avrupa'da bir proleter devrimin, ütopyanın belirsiz geleceğine kaldığı biçimindeki alginın devrim güçlerinde yarattığı moral çöküntü, devrim liderleri arasında uzlaşmazlığa doğru akan suları coşturarak sorunları biriktirmiş, Marksist devrim teorisinin sorgulanmasına kadar varacak ölçüde otomatik bir mekanizma ile ülkeden ülkeye yayılan öldürücü virüsün yarattığı yıkıntıyı arttırmıştır. Tek ülkede sosyalizmi ne pahasına

olursa olsun yaşatma zorunluluğu, devrimin çeperlerini olabildiği kadar nötr tutma gibi bir diplomasiyi daha reel hale getirmiş ve bu bağlamda, fırsatları iyi yöneten Kemalist Hükümet, kuzu postuna bürünmüş kurt gibi oradan oraya koşururken en azından kendi hesabına makul sayılabilecek bir süre zarfında kendini saklamayı becerebilmiştir.

Üçüncüsü; Dünya Komünist Partisi ve komünist hareketin amiral gemisi olması gerekirken bu niteliğe asla kavuşamayan Komintern'in, bir taraftan çubuğu, çoğu kez özgünlükleri görmezden gelen, ya da değerlendiremeyen global politikalarından yana bükürken, diğer taraftan ve paradoksal olarak, kuşkusuz bağlı partilerin ko-

laycılığından da kaynaklanan ve en uygun olmayan durumlarda bile çok “özgün” olan yerelliğe, bilimselliğin sınırlarını zorlayarak, ölçsüz abanmanın bir birini tutmayan pragmatist tasarrufları, merkezizetçilik ve devrimci dayanışma hesabına zaafllara sebebiyet vermiştir. Zaman zaman, üye partilerin kendi ülkelerindeki mücadele yol ve yöntemlerinde ademi merkezizetçi bir uygulama biricik devrimci hareket tarzı olarak benimsenirken, bir başka coğrafyada inisiyatif kullanma kapasitelerini baskılayarak devrimci savaşımın zayıflamasına varacak ölçüde merkezci davranılmıştır. Bazen de, TKP örneğinde olduğu gibi, partilere yönelik yoldaşça tutum da küçümsemeye kadar varan zafiyetler baş göstermiştir. Diğer birçok partiden farklı olarak; Sovyet topraklarında ve Ekim Devrimi'nin keskin ama bir o kadar karmaşık ve bulaşık mücadele süreci içinde yapılanmış kadrolar tarafından kurulan, daha doğru bir tanımla; kuruluş kongresi yapılan TKP'nin, gerek organik ilişkilerdeki yoğunluğa ve gerekse enternasyonalist desteğe duyduğu şiddetli isteğin geri dönüşünü, aynı oranda, merkezin davranış normlarında görmek o günlerde, komünistçe dayanışma temelinde pek mümkün olmamıştır. Kast edilen bu destek sonrası için bile tartışmalıdır.

Dördüncüsü; eşitsiz gelişme yasasının da doğal bir sonucu olarak, paylaşım savaşında ortadaki pastadan koparılan dilimlerin şişmanlığı ile orantılı olarak, emperyalist odakların hanesine yazılan gücün, Sovyet Devrimi söz konusu olduğunda ve açık tehdit anlamında sahneye sürüldüğü dönemde, emperyalist boyunduruk altındaki ülkelerde, özellikle Doğu'da, baş gösteren kıyamın nötralizasyonuna yönelik stratejilerin öne çıkarılmasıyla post kapma savaşı “dost” kapma diplomasisine dönüşmüş, fiili işgallerle ikame edilen “yeni” sömürgecilik yol ve yöntemlerinin çeşitliliğinin yarattığı bulanık ortamda düşman tanımında zaafllara neden olmuştur. Bu, birçok ülkede olduğu gibi, özellikle Türkiye komünistlerini de, 1831 ve özellikle 1848 devrimlerinde görüldüğü üzere devrimci

karakterini terk eden burjuvazide halen demokratlık ve devrimci nitelik aramak gibi bir yanılaşa sürüklenmiş, emperyalist çağda burjuvazinin öncülük ettiği hiç bir savaşın kurtuluşla sonuçlanamayacağı gerçeği atlanmıştır.

Bütün bu dört ana açıklayıcı nokta ve çevrelerinde kümelenen olayların dinamiklerine bağlı olarak, o günün vizyonu, Türkiye komünistlerinin, savaşta paçavraya dönmüş Osmanlı'dan kalan coğrafyaya özgü, Marksist devrim teorisi bağlamında bir sınıfsal ve politik değerlendirme yapıp yapmadıkları, gerek enternasyonal düzlemdeki ve gerekse kendi ülkelerindeki politik konjonktürü, özellikle; ulaşım, iletişim ve teknik olanakları ile dünyada bir ilkin yaşandığı devrim koşullarında, zamanın olağan dışı hızla değişkenliği dikkate alındığında, ne düzeyde kavrayabildikleri ve ne düzeyde kavramaları gerektiği sorunsalı, her türlü aykırılık, düşmanlık ya da hamasi duygudan arınmış bir yaklaşım ve sorumlu bir perspektifle ele alınmak gibi bir ayrıcalığa muhtaçtır.

Öncelikle; Mustafa Suphi'nin, inandığı doğrular üzerinde, tüm enerjisini ortaya koyarak, bu yoldaki muhtemel tehlikeleri, enine boyuna tartmadan, iradi olarak yarattığı kararlılıkla hedefine doğru yürüyen, ikna gücü inancı ölçüğünde yüksek, aynı şekilde, yanılaşta ısrarında da, destek bulduğu oranda ikna olma zafiyeti eşit derecede yüksek, bu yönüyle, doğru kadro seçiminde pratik ihtiyacı uygun normların yerine koyabilen, her şeye rağmen örgütlü mücadelenin gerekliliklerini kavramış ama öngörülerinde tekleyen, ülkesindeki düşmanı görebilmek için içsel dürbünleri gelişmemiş, yolundan döndürmek isteyen hemen herkesi düşman kampa koyan, doğru bildiği yolda dikine yürüyen bir eylemci profili sergilemekte olduğu gerçeğinin altı çizilerek başlamak gerekiyor.

O, Bolşeviklerle tanıştığı 1915 esirlik yıllarından katledilişine kadar geçen yaklaşık altı yıl boyunca dur durak bilmeden devrime hizmet etmiş, Kazan'da, Taşkent'te, Uralsk'da Kızıl Ordu saflarında devrim düşmanlarına karşı savaşmış, tüm mesaisini komünist örgütlenmeye

hasretmiş, gittiği her yere matbaasını sırtında taşımış, her soluklandığında hemen gazetesini çıkarma işine girişmiş, daha 1918 TKT'nı (Türkiye Komünist Teşkilatı) kurarak Anadolu'da bir komünist parti kurma sinyallerini vermiş, örgütlü olmanın ciddiyetine vakıf bir liderdi.

Bununla birlikte, önceki paragrafta belirtildiği üzere, gerek kadro seçimi ve gerekse dönüş kararı gibi hayati konularda örgütsel ve politik çerçevenin, komünist örgütlenme normlarına uygun, kesin hatlarla çizilmediğine, eksik veri, yanlış yorum ve hatalı tanımlama sonucu olarak hak etmediği halde, Mustafa Kemal'de anti-empyralist bir devrimci liderlik, TBMM'de devrimci meclis niteliği bulmaya çalışmasına bakıldığında ise, aynı liderlik basiretinin beklenenin altında olduğu kolayca görülebilmektedir.

Yine de; Bolşevik Devrimi'nin kimi liderleri gibi Mustafa Suphi'nin de hızlı değişimlerin akışını aynı keskinlik ve aynı hızla kavrayamamış olmasını, o günün bir biri içine geçmiş karmaşık sorunların fırtınalı ortamını göz ardı edip, bugünkü birikimin perspektifleri ışığında sorunlu addederek salt bu tespit üzerinden değerlendirme yapmanın, eksikli bakışın ötesinde yanlış sonuca götüreceği de, bir başka riskli ve haklılığı tartışma kaldıran bir yaklaşımdır.

Buna ek olarak; Mustafa Suphi'nin, bazı konularda, özellikle savaşın taraflarının sınıfsal temelinde değerlendirilmemiş olması ve buna bağlı olarak, ne suretle olursa olsun legal olma isteğindeki tutkuya varan aşırı yoğunlaşmanın, isabetli kararlar alamamış olmasında hatırı sayılır derecede etkileri olduğu gerçeği atlanmamalıdır. Yazının içeriğinde yeri geldiğinde değinileceği gibi, özellikle Doğu Halkları Kurultay'ında gelişen olaylar ve Doğu Halkları Propaganda ve

Harekât Sovyet'i içindeki etkin gücün TKP ve Mustafa Suphi 'ye yaklaşımlarında, devrimci dayanışma ve komünist ahlak terazisine vurulduğunda sıkıntılı durumlarla karşılaşıldığını da vurgulamak gerekir.

Suphilerin, bilinen tuzaklara doğru sürüklendiği bir anda, Bakü ve diğer Sovyet basınında çıkan bazı haberler üzerine, 20 Ocak 1921 de, Doğu Halkları Propaganda ve Hareket Sovyet'i, detayını ileride vereceğimiz bir açıklama yaparak, Erzurum'dan Trabzon'a giden heyetin ne kendileri ile ne de Komünist Enternasyonal'le ilgisi olmadığını açıklaması bu sıkıntıların ciddiyetini göstermektedir.

Mustafa Suphi, 1915 te Bolşevik olduktan sonra, Odessa-Moskova- Kazan-Taşkent-Bakü dolaşmış, mutlaka Anadolu'ya geçip mücadelesini orada verebilme samimi inancını taşımış, nerede olursa olsun aklından "gitmeyi" hiç çıkarmamış, liderliğinin yalnız ve umutsuz bedenine, hasretin kemirici örtüsünü sararak hayatına mal olan yanlış kararını vermesiyle bazı eleştirilere muhatap olurken, Sovyet yoldaşlarının dostane olmayan iticiliklerini de aynı derecede sorgulamak ve gerekiyorsa mahkum etmek

başlı başına bir görev olmalıdır.

Ne var ki, bununla birlikte bir başka gerçekliğe de işaret etmek sorumluluk gerektiren bir yaklaşım olmaktadır: Kim tarafından yapılırsa yapılsın, yanlış, eğer üzerinde ısrar edilirse, bozguna götüren, ama kıyıya varma ihtimali, şansın en yüksek olduğu durumlarda bile zayıf olan, kayalara çarpmaya kaderli dümensiz bir gemi olduğunu bir an bile akıllardan çıkarmamak gerekir. Mustafa Suphi sonrası TKP'nin anla(ya)madığı, ya da solun ekseriyetinin anlamak istemediği işte tam da budur.

SSCB'nin devletten devlete kurduğu diplomatik ilişkiler ile, Komüntern'in bir birini tut-

**TKP,
tarihin acı bir
tecellisi olarak;
Ekim Devrimi'ni
takip eden
iç savaş koşullarında,
her şeye rağmen
bin bir acı
ve zorluklarla
doğduğu topraklardan,
onursuz bir diz çöküşün
kargaşası arasında
sürgün edilerek,
legalite hastalığının
patolojik evresinden
muzdarip
misyon sahibi
bir gurubun fişi
çekmesiyle yaşamına
son verilmiştir.**

mayan bazı tutarsız politikaları arasında sıkışıp kalan, Doğu Halkları Propaganda ve Harekat Sovyet'i liderliğinin anlaşılması güç, samimiyeti sorgulanmaya muhtaç bakışı ve kurulduğu sürecin karakteri ile sınırlanan, henüz çocukluk dönemindeki bir partiden ve eninde sonunda harp esiri ittihatçı subaylardan komünistliğe hızlı ve yatay geçiş yapan devşirme kadrolardan daha fazla bir şey beklenebilir miydi sorusu cevapsız olarak hala ortadadır.

Bu soru sorulup, bilimin yol göstericiliğinde sağlıklı bir çözüme kavuşturulup, olanlardan ders çıkararak mümkünün en iyisini zorlamak yerine, akan suya düşmüş bir çalı parçası gibi o kıyı senin bu kıyı benim sürüklenen Suphi sonrası TKP hareketi, etini kemiğini de kaybedip omurgasız bir hal almış, diğer yanıyla; komünist ideolojinin ülke içindeki emekçi yığınlarca benimsenmesi anlamındaki yetersizliğin müsebbibi olmuştur. Suphi zamanından kalan Dış Büro'nun dağılmasından sonra ülke içinde yeniden örgütlenen TKP, bir nevi Stockholm Sendromu'na tutularak kısa süre sonra ajanların inisiyatifi ile özellikle Şefik Hüsnü dönemlerinde, önce Kemalizm'in stepnesi, devamla polis arşivlerinde dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır. Sonrasında da, TKP'ni yönetenler için kurtarıcı olan desantralizasyon kararını takiben 1973 yılına kadar ülke tarihinde esamisi okunmamıştır. Tarihin acı bir tecellisi olarak da; Ekim Devrimi'ni takip eden iç savaş koşullarında, her şeye rağmen bin bir acı ve zorluklarla doğduğu topraklardan, onursuz bir diz çöküşün kargaşası arasında sürgün edilerek, legalite hastalığının patolojik evresinden muzdarip misyon sahibi bir gurubun likidasyonu ile yaşamına son verilmiştir.

Mustafa Suphi'nin, hem solun bir kesimi tarafından basitleştirerek ve hem de katillerinin ardıllarınca sözde yüceltilerek, Sultan Galiyev ile sağlanan rabıta ile komünist hareketin dışına çekilmeye çalışıldığı bilinmektedir. Mustafa Suphi'nin, Sultan Galiyev, Vahidov vb gibi Kırımlı Bolşeviklerle yakın ilişkiler içinde olduğu bir sır değildir. Meseleyi bu türden basit argümanlarla

koymakta olanlara, Suphi'nin katledildiği 28 Kanunisanı 1921 de, Sultan Galiyev'in halen, Çek'lere ve Kazan'da Beyaz Ordulara karşı zaferi örgütleyen ateşli bir Bolşevik lider olduğunu hatırlatmanın bir yararı olacaksa, bunu yapmış olalım. 1923 den sonraki Galiyev çizgisinin ise konumuzla alakası bulunmamaktadır. Yok, eğer; Sultan Galiyev'in, 16 Temmuz 1921 tarihli Mustafa Suphi'den sitayişle bahseden yazısına dayanılarak bu tür bir sonuca varılıyorsa, bundan utanması gereken, Suphi'nin devrim düşmanları tarafından katledilişini perde arkasından seyredip tek satır bile yazmayı fazla görenlerdir.

Bir başka spekülasyon, Zeki Velidi Togan'ın anıları üzerinden yürütülmektedir. Z.V.Togan'ın Bakü'ye geldiğinde Suphi'nin evinde, ya da TKP binasında kaldığı biçimindeki iddiaya sapanıp kalınarak Suphi'ye Türkçülük yaftası yapıştirilmesini, onca yayınlanan gazete ve diğer yazılarından, yaptığı konuşmalarda bu iddiaya mesnet olacak her hangi bir destekleyici olgunun kanıt olarak ileri sürülememesini ve bunun özellikle, yeri geldiğinde anılara asla itibar etmeyen ve adını çetelenin sol tarafına yazdırmak isteyenlerce yapılmasını samimiyetten yoksun, faraziyeyle dayalı niyet okuma olarak değerlendirmenin ötesinde söyleyecek fazla bir şey yoktur.

Ayrıca, Togan'ın anılarında Bakü'ye iki sefer geldiği ve iki sefer de TKP'liler tarafından misafir edildiği iddiasının doğruluğundan şüphe edilemese bile, o tarihlerde Validov, yani Z.V.Togan'ın Bolşevik partisinde muhalefet kanadının bir üyesi olduğunu ve Turancılıkla parlatıldığı beyninin arka planının henüz gün yüzüne çıkmamış olduğunu unutmamak lazımdır. Söz bu raddeye gelmişken bir noktaya daha parmak basmakta fayda var.

Validov'un Bakü'ye, ne ilk ne de ikinci gelişinde henüz TKP diye bir örgüt yoktur. Gelişi Doğu Halkları Kurultayı günlerine rastlar ve muhtemelen delegeler arasında kulis faaliyeti yürütmek niyetindedir. Ama ondan önce Turancılığın kurmay başkanı Enver var. Üç yıldır Bolşeviklerin saflarında Beyaz Ordulara karşı

göğüs göğüse çarpışmış ve Türkiyeli komünistleri bir araya toplamak için bir kongre hazırlığında olan Mustafa Suphi ile adeta alay edercesine, Enver, Kurultayın özel davetlisi ve itibarlı kişilerinden biri olarak, yanında Zinoviyeve, Bela-Kun ve Radek olduğu halde Bakü'ye gelmekte, kendisine ayrılan locasında oturmakta ve Suphi'nin tüm engellemelerine rağmen Kurultay delegeleri onun, Turancılığın uvertürü olan uzun nutkunu dinleyebilmektedirler.

Yetmedi, Komüntern'in III. Kongresi, benzer bir anlaşmazlıkla Mustafa Suphi'nin katlinden aklanmamış olan Ankara'nın kurduğu Resmi TKF'dan Tevfik Rüştü Aras'ı, Fuat Sabit tutuklu olduğundan gidememiştir, delege olarak kabul edebilmektedir. Turan serdengeçtisi Enver'in Radek kanalıyla Berlin'den ceza evinden kaçırılması, 'düşmanımın düşmanı dostumdur' uydurma felsefi balonunun iki yıl sonra, hayatın öğretici pratiğinin yanında nasıl sönüp gittiğini ve düşmanının düşmanı ile iş tutmanın emek cephesinde açtığı gedikleri hatırlatmanın ayrıca faydası var diye düşünüyoruz

Bu gerçekler çerçevesinden bakıldığında, 28 Kanunisanı'den sonra Mustafa Suphi'nin, düşman bilmedikleri tarafından birçok kez öldürüldüğü rahatlıkla söylenebilir.

Mustafa Suphi ve yoldaşları komünist hareketin ilk örgütleyicileri ve ilk şehitleri oldular. Bu gerçeklik hiç bir boyuttan tartışılmaya açık değildir. Ancak, Suphi'nin, Mustafa Kemal'i anti-emperyalist ve onun liderliğindeki iktidar mücadelesini, büyük ve tarihsel bir yanlışlık eseri, ulusal kurtuluş olarak tanımlaması, bununla bağlantılı olarak, Mustafa Kemal'e "arz-ı ubudiyet" temelinde ısrarlı olduğu dönüş kararının, en az birinci gerçeklikteki netlik kadar, devrim için savaşın kuralları dışında açık bir olgudur.

Net olan bir üçüncü bir gerçeklik Komüntern

politikalarına ilişkin olandır ki; tarifine geçmeden önce bazı alıntılara başvuralım.

Komüntern'in II. Kongresinde alınan şu kararı bir kez daha okuyalım; ***"..biz komünistler, sömürgelerdeki burjuva bağımsızlık hareketlerini eğer gerçekten devrimci iseler ve sömürge yöneticileri köylüleri ve sömürülen kitleleri devrimci bir ruhla eğitime ve örgütleme çalışmalarımızı engellemediği zaman desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz. Eğer bu koşullar yoksa bu ülkelerin komünistleri ülkelerindeki reformist burjuvaziye karşı da mücadele etmelidirler."*** (Fernando Claudin, Komüntern'den

Kominform'a s.331). Her ne kadar, komünistlerin görevlerinden bir tanesinin de bu savaşın inisiyatifinde belirleyici olmaları gerektiği vurgusu yoksa da, biraz sonra anlatacağımıza kıyasla, bu çok güzel!

Önce küçük bir hafıza tazelemeyle işe başlayalım. Komünistlerin ulusal kurtuluş savaşı sürecindeki ülkelere karşı yaklaşımı ve ülkelerinde ulusal kurtuluş mücadelesi verilen ülke komünistlerinin bu mücadelelere katılmalarının taktiksel değil, ilkesel bir tutum olduğu Marksist-Leninist devrim teo-

risinin abc si içinde vardır. Komünistler bundan da önce, bu tür bir savaşın, yani emperyalizm sonrası kurtuluş savaşlarının artık anti-kapitalist bir öz taşıması gerektiği ve burjuvazinin öncülüğünde verilen bir savaşın neticede yine kapitalist sistem içinde, kırk katır kırk satır misali bir "çözüm" dayattığından ve dünyanın bu tür örneklerin sergilendiği bir toplu mezar durumunda olduğundan bahisle çok boyutlu çalışmalarını yürütürler. Komünistler, kendi mücadele ve öncülükleri olmadan emperyalist kışkıracın asla gevşemeyeceği gerçeğini propaganda eder, bağlaşıklık sorununu bu gerçekliği gözeterek değerlendirirler. Bütün bu değerlendirmelerin sonucu olarak, mücadele esnasında taktiksel anlamda geçici birlikler kurar, ortak çalışmalar

**Çocuklar,
kişiliklerini kaybetme
pahasına
taviz verdikçe
uysal çocuk oluyorlar
ve neticede
ebeveynlerinin
acemice çizilmiş
karikatürlerine
dönüşüyorlar.
TKP,
ne yazık ki hep
"uysal çocuk"
oluyor!**

yapar, ama ilkelerinden asla taviz vermezler, programlarını sulandırıp örgütlülüklerini likidasyona götürecek yamanmalara karşı tetikte olurlar.

Devrimin merkezinin Doğu'ya kaydığıнын tespitiyle Batı'dan umudunu kesen Komüntern, IV. Kongresinde; **“..TKP, kitlelerin emperyalizme karşı mücadelesinde burjuva hükümeti desteklemiştir. TKP ortak düşman karşısında kendi program ve ilkelerinden bile taviz vermeye hazır olduğunu kanıtlamıştır.”** biçimindeki sözde övgüsünü **gerine** gerine açıklarken, Doğu'da da devrimden ziyade “yansız” diye nitelendirdiği, emperyalist çağda yansızlık her neyse, burjuva hükümetlerini desteklemiş olmasının doğruluğuna kanıt olarak sunmuş, diğer yanıyla da; acısını bile yaşamaktan korkan TKP ye kocaman bir “aferin” le uysal çocuk muamelesi yapmıştır.

Çocuklar, kişiliklerini kaybetme pahasına taviz verdikçe uysal çocuk oluyorlar ve neticede ebeveynlerinin acemice çizilmiş karikatürlerine dönüşüyorlar. TKP, ne yazık ki hep “uysal çocuk” oluyor!

Söylendi; Komüntern, diğer adıyla Dünya Komünist Partisi, merkezi yapıda bir örgüt olduğuna ve TKP de bu örgütün üyesi bir parti olduğuna göre, Şura devletleri sempatizanları ve komünist avına çıkmış zamanın Ankara Hükümeti'nin anti-Sovyet yönelimi net bir biçimde açığa çıkmış iken, bu tablonun Komüntern tarafından okunamaması ve ya, okunup iyi anlaşıldığı halde, Mustafa Suphi'nin üç yıldır dönüş ısrarının artık bir yıl öncesinin koşullarının olmadığı gerekçe gösterilerek, neden masaya yatırılmadığı sorusu, **“.. Bu nedenle Propaganda ve Hareket Sovyeti'nin, 'şimdi bekle, gitmek zamansız' diyen yoldaşlarını, TKF MK'nin dinlememiş olduğu düşünülebilir.”** (Hamit ERDEM, Mustafa SUPHİ, Sel Yayınları, s.261) biçimindeki bir gerekçe gösterilerek realize edilmesi, konu üze-

rinde kafa patlatan hemen her iyi niyetli insanın can havliyle sarıldığı naif tutamaklar olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra, Lenin'in; **“...Doğu'nun işlerini Doğu'lu yoldaşlara bırakın...”** şeklindeki sözlerini gerekçe göstererek açıklama eğiliminde olmak da, risk almak istemeyenler için en kolay ve en güvenli yol olduğu da oldukça açıktır.

Bazı ipuçlarına ulaşmak için Bakü'deki Dış Büro temsilcisi İsmail Hakkı'nın Pavloviç'e yazdığı mektuptan, önemli bazı parantezleri açmamıza yardımcı olacak kısa bir paragrafı buraya alarak çerçeveyi daha da genişletecek şifreleri çözmeyi deneyelim.

**Mustafa Kemal
Şişli'deki köşkünde
sadareten
bakanlık beklerken,
Mustafa Suphi'nin
emperyalist yağmacılara
ve kuklası
hükümetlere karşı
halkı kıyama çağırması,
erken bir doğru tespit
ve devrimci
bir duruşun
ifadesi olarak
alınmalıdır.**

Mektubunda şöyle diyor İsmail Hakkı: **“Sadece bir şeye çok üzülüyorum, benim için çok beklenmedik bir şey oldu, partimizin karşıları tarafından kandırıldığı belli olan Skaçko yoldaş bir broşür yazarak, burada TKP'nin tüm üyelerinin maceracı olduğunu belirtti.”** (Yücel DEMİREL, Dönüş Belgeleri-2, TÜSTAV Yayınları, S.152)

Nereden bakılırsa bakılsın, Mustafa Suphi, ava giderken arkadaşının tüfeğinden çıkan bir kaza kurşunuyla değil, taktik veya stratejik yanlışlıkları var ya da yok, idealleri uğruna, Ankara-Kars-Erzurum-Trabzon üzerinden gidip gelen telgrafların satır aralarında verilen hüküm gereği burjuvazinin tetikçisi Ankara Hükümeti'nin planlı tertipleri neticesinde hunharca katledilmiştir. Katliamın hemen ertesinde böyle bir broşürün yazılması, eğer gerçekse, Komüntern temsilcisi Skaçko'nun, ‘biz demiştik, olacağı buydu’ şeklinde, hayıflanmaya varan tavrı, hiç bir dostluğa ve hiç bir devrimci norma uymadığı gibi, hiç bir insani mantığın kabul edemeyeceği, bayağı, kaba bir self tatminden başka bir şey değildir. Yalnız, daha da önemlisi; bu broşürü yazdıracak kadar düşmanlığa varan bastırılmış bir saikin uygun ortamda dışa vurmasıdır ki, vahimdir ve ilk şifreye burada

ulaşabiliyoruz.

İkinci şifre ,” *partimizin karşıtları tarafından kandırılan..*” biçimindeki cümlede yatmaktadır. Demek ki, Komüntern içinde bir nevi lobiler mevcuttur. Bir parti, onu sevmeyen bir başka parti mensupları tarafından olur olmaz şekilde jurnallenip itibarsızlaştırılabilmektedir. Zaman içerisinde, birbirine karşıt olan parti ve gurupların düellosuna sahne olan ve giderek dirayetsiz hakemlerin yönettiği boks ringine dönen Komüntern’in, dünya komünist hareketi hanesine yazdırdığı artılar(!) dan, çok başarısızlıklarla anılır olmasının dayanaklarından bir tanesi de bu şifre olmalıdır.

Spekülasyona kaçma riskini göze alarak üçüncü şifreyi, İsmail Hakkı’nın , “... *Sadece bir tek şeye üzülüyorum.*” diyen cümlesinde aramayı öneriyoruz. Mustafa Suphi ve yoldaşları katledilmiş ama, Staçko’nun, Rusya Komünist Partisi Doğu Şurası temsilcisi Stasova’yı kastediyor olmalı, “.. *TKP nin tüm kadrolarını maceracılıkla suçlaması*” Dış Büro temsilcisini bu katliamdan daha fazla üzmüştür. Hasılı; Mustafa Suphi zaten ‘maceracıydı’ ama, bunun genele teşmil edilmesi fevkalade üzücüydü(!) Gerek mektup sahibinin ve gerekse Dış Büro’nun diğer elemanlarının siyaset sahnesinden silinip, Suphi’nin ortadan kaldırılmasından sonra adlarının artık komünist hareketlerle anılmamış olmasını bu üzüntünün ‘altın vuruş’ dozundan anlayabiliyoruz.

Mustafa Suphi, daha Temmuz 1918 de, Mustafa Kemal belki o günlerde Filistin Cephesi’nden ricat durumunda, muhtemelen silahları müttefik kuvvetlerine teslim ederken, temellerini attığı TKT konferansında, anti-emperyalist mücadeleye katılmak için komünistlerin başlıca çalışma alanının Anadolu olduğunu ve ilk fırsatta komünistlerin birliğini sağlama süreci ile birlikte halkın silahlı kıyamını örgütlemek için cepheye koşmak gerektiğini daima dillendirmiş ve dikkatleri hep bu yöne çekmiştir. O, 1919 da Odese’da iken şöyle diyordu: “...*son damlaya kadar kanımızı emmek isteyen bu alçak ve arsız güruh ve bu güruh-i haşeratın başında olduk-*

ları yağmacı devletlere karşı ayaklanmak bizim bugünkü en büyük borcumuz ve en mukaddes vazifemizdir. Memleketimizde bu Avrupalı eşkiyaya yardım eden zenginlerin ve hangi fırkadan olursa olsun hükümetlerin canları cehenneme!” (Yavuz ASLAN, TKF’nin Kuruşu ve Mustafa Suphi, TTK Yayınları, s.284)

Mustafa Kemal’in Şişli’deki köşkünde sadaretten bakanlık beklediği o günlerde Mustafa Suphi’nin emperyalist yağmacılara ve kuklası hükümetlere karşı, kuşkusuz İstanbul Hükümeti’ne de, halkı kıyama çağırması, erken bir doğru tespit ve devrimci bir duruşun ifadesi olarak alınmalıdır.

Fakat, yıl 1919 ve Mustafa Kemal o günlerde, beraberindeki Osmanlı paşaları, İttihatçı bakiye, feodal ağalık ve dinsel gericilikle henüz bir ittifak sağlamamış, geleceğinden kaygılı, zaman zaman emekliliğini düşünen her paşa gibi bir paşadan başka bir şey değildir. 1920 sonlarına doğru gelindiğinde ise, köprülerin altından çok sular akmıştır. Mustafa Kemal fırsatları ve şansını iyi yöneten biri olarak öne çıkmış, tekerine çomak sokmak isteyenleri ısırma hazır hale gelmiştir. Özellikle Ekim Devrimi’nin yarattığı şaşkınlığı üzerinden atmaya çalışan işgalci Avrupa’nın yorgun halkı artık savaşa daha fazla dayanamayacağı sinyallerini vermiş, savaş acıları yetmezmiş gibi elli milyon insanın ölümüne neden İspanyol Gribi tam anlamıyla bir katasstrofa neden olmuş, Avrupa Devletleri’nin savaş makineleri arızalar vermeye başlamıştır. Bu ve bağlı bir çok nedenden ötürü Fransızlar, İtalyanlar kendiliğinden çekilmiş, Yunanistan’da mali kriz buhrana dönüşecek derecede büyümüş, hükümetler değişmiş, İngilizler, Misak-i Milli sınırlarında kalmak koşuluyla komünist SSCB’nin Güney kıyılarını güvenlikte tutacak Batı yanlısı, saltanat ve hilafeti etkisiz hale getirecek bir hükümeti destekleme kararı almış ve bunun semeresi Londra Konferansı davetiyle görülmüştür.

Fransız birliklerinin Güneydoğu’da savaşır gibi yapmaları ve İtalyanların Güney’de tek kurşun atmadan Ankara Hükümeti ile anlaşarak, silahlarını da bırakıp kendiliğinden çekip

gitmeleri, İngilizlerin payitahtın güvenliği maksadıyla İstanbul'a çıkarma yapmaları ama "Misak-i Milli" sınırları dahilinde bir Türk Devleti kurulmasına, batı yanlısı olması kaydıyla taraftar olmaları, Mustafa Kemal'e İngiliz Liman Komutanlığı'nca izin belgesi verilerek Anadolu'ya geçişine göz yummaları ve sonrasında gizli açık görüşmelere devam etmeleri elde veri iken, Yunan birliklerinin Anadolu'nun içlerine kadar şuursuz hareketini emperyalist işgal olarak değerlendirmek, emperyalizm tanımını revizyona tabi tutmak anlamındadır ki; hem Osmanlıdan başlayarak İzmir İktisat Kongresi'nde yasallık sorunu kaldırılıp Cumhuriyetle birlikte anastetik bir etkiyle yoksul Anadolu insanının üstüne çöreklenen emperyalist hegemonya gibi büyük resmi görememeye ve hem de, daha sonraki dönemler için, kapitalist yolda az veya orta düzeyde gelişmiş ülkelerin de emperyalist olduğu/olabileceği yönünde bir düşünce yanlışlığına sürükler. O gün İngiliz emperyalizminin kucağında hoplattığı Yunanlı mütecavizler, bugün aynı oyunu Amerika'nın kucağında oynayan Yunanistan ve Türkiye gibi.

Paylaşımında geciken Alman Emperyalizmi'nin tetikçiliğine soyunan işbirlikçi-komprador burjuvazinin siyasal temsilcisi İttihat ve Terakki Partisi, Osmanlıcılıktan Pantürkizm'e evrilen politikalarının uzantısı olan Turancılık hayalleri peşinde koşarken, Sykes Picot Anlaşması ile Osmanlı'nın tabutuna son çivinin çakılmakta olduğundan bihaberdi. İttihatçılar, savaş süresince emperyalist yayılmanın önündeki son çapakları temizledikten sonra öne çıkmış kadrolarını geri çekip kalan bakiye ile kurdukları Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri vasıtasıyla, Anadolu'da baş gösteren anti-emperyalist kıyamın üstüne tünediler. Kıran kırana geçen bir iç savaş neticesinde egemenliklerini ilan edip emperyalist işgalin tırmanması için basamak oldular.

Savaştan beklediği maksimum çıkarı elde et-

tiğinden emin olduğu bir safhada Ekim Devrimi'nin dünyayı sallayan etkisiyle tam anlamıyla bir şok yaşayan İngiliz Emperyalizminin, savaş bütün yıkıcılığıyla sürerken, savaş öncesi politikalarında önemli ölçüde değişiklikler oldu. Bu değişiklik; savaştan çekilen müttefiki Çarlık Rusya'sında patlak veren proleter devrimi mümkün merteye izole etmek ve giderek yok etmek olarak kısa sürede kendini gösterdi. Dolayısıyla ittifaklar sorununda duruma göre esneklikler bilmeye başladı. Dünkü "dost" bugün artık anti-kapitalist bir devrimle dünyayı sarsmış olduğu için, her ne olursa olsun çeperdeki ülkelerde "yeni dost" rejimleri desteklemek, proleter devrimi daha kundaktayken boğmanın yollarından biri olarak düşünüldü. Bir yandan Wrangler ve

Denikin ordularını devrimin üzerine salarken, diğer yandan da Güney'de, Ankara Hükümeti'ni, Yunanlıları yalnız bırakma pahasına, devrimin izolasyonu için sağlam bir basamak olmak koşuluyla destekledi.

Yunan ordularının Anadolu'nun içlerine kadar ilerleyiş ve çekilişlerinin bir bütün projenin tek tek uygulama paftaları olduğunu,

Mustafa Kemal'in olağanüstü yetkilerle 3. Ordu Müfettişi olarak Anadolu'ya geçişini, Meclis-i Mebusan'ın İngilizlerce basılmasını, TBMM'nin açılışını, tüm İstanbul Hükümetleri'nin Ankara ile resmi temaslarını ve aslında bir birini tamamlayan yapılar olduklarını, Kemalistlerin, Ethem, Hafi Komünist Partisi, Mustafa Suphi'lerin katli gibi olaylarla iç savaşın ateşini yükselterek emperyalist yayılmanın üstüne kanat germelerini, Londra Konferansı'nı ve bağlı bir dizi olguyu ancak Ekim Devrimi temelinde ve besleyici diğer olaylar ışığında ele alırsak doğru sonuca varabiliriz.

SSCB politikalarının, devrimin tehdit altında olduğu tarihsel dönemde, devletten devlete olan ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmesi ile, sınıf savaşı söz konusu olduğunda, komünistlerin düşman sınıfa karşı olan konumlanmalarını, aynı

**Anlaşılan o ki;
Riya ile sevginin,
dalkavuklukla
sadakatin arasındaki
ayırıcı çizgiler
Suphi'nin hayati
kararlarını alma
düzleminde
birbirine
karışmışlardır.**

düzlemde aynı verili koşulları gerekçe gösterecek belirlemek, hareketi burjuvazinin icazetine ve bel kemiği olmayan diplomasinin insafına terk etmek anlamı taşır ki, dünya komünist hareketi çeşitli defalar bu yanlışlığın günahını büyük bedellerle ödemiştir.

SSCB'nin, Ankara Hükümeti'ne kayıtsız şartsız desteğinin çektiği kalın perde sayesinde Mustafa Kemal'in anti-Sovyet, anti-komünist tutumu, bir dizi tutuklama, açık savaş ve Suphi örneğinde olduğu gibi zalimce katliama rağmen ne yazık ki göröl(e)medi. Anti-komünist saldırının ne derece planlı bir geçmişinin olduğunu anlamak için, çok değil, onbeşlerin katından 13 gün sonra, meclis gizli oturumunda M.Kemal'in şu söylediklerine kulak vermek yeterlidir: **"...Rusya Anadolu'da bir Sovyet hükümeti kurmak istiyor ve Rusların Anadolu içlerindeki çeşitli komiteleri finanse ettiklerini öğrenmiş bulunuyorum... Şimdi gizlice onların izini sürmekle uğraşıyoruz.**" (Bir İngiliz istihbarat raporundan aktaran Bülent GÖKAY, Emperyalizm ile Bolşevizm Arasında Türkiye, Agora Kitaplığı s.171)

Serv koşullarını masaya yatırmak için toplanması planlanan Londra Konferansı'na çağrılı olmanın ve emperyalistlere verilen gizli teminatların ödülünü görmenin verdiği heyecanla Mustafa Kemal, yine İngiliz İstihbaratı'ndan aldığı bilgilerle, coşarak nasıl iz sürdüğünü anlatıyor. İz sürüldü; Bizans oyunlarına taş çıkartacak derecede türlü entrikalar sahnelenip, Ethem çok sert bir müdahale ile geçişe zorlandı, Kuva-i Seyyare tasfiye edildi. İz sürüldü; ülke çapında komünist avına çıkıldı, tutuklamalar bir birini izledi. İz sürüldü; Mustafa Suphi ve yoldaşları kallesiz tuzaklarında, insanlık dışı zulme muhatap bırakılarak katledildi.

Mustafa Suphi, düşündüğünü, o anda doğru veya yanlışlığı bir yana, fazla zaman öğütmeden hayata geçirmeye çalışan, hızlı karar alabilen biri. Bu kararlarını gözü kapalı destekleyenlerden bazıları, ajan veya dalkavuklukla malul de olsalar, Suphi'nin seçimlerinde hep ön sıralarda yer bulabilmişlerdir. Anlaşılan o ki; Riya ile sev-

ginin, dalkavuklukla sadakatin arasındaki ayırıcı çizgiler Suphi'nin hayati kararlarını alma düzleminde birbirine karışmışlardır.

Bunu söyledik, tekrar üstünde durmuyoruz. Esas parmak basılması gereken nokta, dönüş kararının ne zaman alındığı ve karardaki kararlılığın sürekliliği ve Mustafa Suphi'nin giderek, aşama aşama bu kararlılığını bir üst düzeye taşımadaki samimi inancını sürdürürken Komüntern ile olan münasebetler ve Komüntern'in engeller gibi görünüp perde arkasından gidişinin önünü açtığı yolundaki spekülasyonların doğruluk derecelerinin ne olduğudur.

Süleyman Nuri'nin anlatımlarından, Doğu Halkları Harekat ve Propaganda Sovyet'inde konu tartışılırken, Komüntern temsilcisinin dönüş taraftarı olmadığını anlayabiliyoruz. Bu anlatımlar dışında somut bir belge henüz elimizde olmadığından, ilerde yeni bilgilerin ortaya çıkması durumunda rezervimizi koyarak, anlatılanlar ışığında yol bulmaya çalışacağız. Fakat ilk önce, Mustafa Suphi'nin de dikkatleri çekmek istediği bir noktayı ve bu noktaya yönelik bizzat kendi uyarısını da buraya alarak meseleye biraz daha açıklık getirmeyi deneteceğiz.

Şöyle diyor Suphi, 22 Kasım 1920 TKP MK toplantısı tutanaklarında: **"Anadolu Kuva-i Milliye Ordusu'nun Rus Şuralar Cumhuriyeti'ne karşı bir suikastı hiss olunmaktadır"**(Yücel DEMİREL, Dönüş Belgeleri-1 TÜSTAV Yayınları s.264)

Bu uyarıyı, dönüş kararının tekrar gözden geçirilmesi, ya da, en azından bir müddet ertelenmesi izlediyse de, neticede bunun da bir yararı olmamış, bu açık tespite rağmen ısrar devam etmiş, Karabekir'in olmayan Bolşevikliği ve "iyi paşa" oluşuna istinaden ortaya çıkan sahte güvenin koruyuculuğu ile kapanan ve bugüne kadar tam anlamıyla mantıksal bir çözümlemesi yapılamayan bu antagonizmanın bizzat tespit edenleri tarafından hafife alınmasıyla dönüş karar verilmiştir.

Anlaşılan, SSCB-Ankara hattında sürmekte olan antlaşma görüşmeleri, yardım ve diplomasinin yaydığı nispeten iyimser ama kesinlikle

kaygan ve ikiyüzlü havanın verdiği güven(!) devrimci normların üzerini örtmüş, Mustafa Kemal'den giden sözde davet mektuplarının subjektif yorumu, tertip ve tedip kokularını bertaraf etmiş, Süleyman Sami'nin Ankara direktifli olarak Mustafa Suphi'yi tuzağa doğru çekme işindeki başarısı, bu tarz bir antagonizmayla kendini gösteren bir ilkesizlikle, bu sitille dönüşün kaçınılmaz sonunu hazırlamıştır.

Süleyman Nuri'nin anılarında dönüş kararının TKP MK 'inde enine boyuna tartışıldığı ve sonuçta Mustafa Suphi'nin görüşünün ağırlıklı olarak kabul edildiği anlatılmaktadır. Süleyman Nuri; *".. Ankara'daki Halk İştirakiyun Partisi'nin cevabını beklemeye lüzum görmeden ve o günlerde Ankara ve Kars'ta bulunan partili arkadaşlardan Şerif Manatov'un, pašaların kendisine yazdığı davetiyelere inanmakta gayet ihtiyatlı olması hususundaki ihtarı tazammüm eden mektubuna da al-dırış etmeden... Mustafa Suphi bir gün gece yarısı Merkez Komitesi üye ve namzetleri.. ve diğer mesul işçilerimizin bulunduğu toplantı açılır açılmaz Mustafa Kemal'de gelen davet mektubunu okudu. Mustafa Kemal mektubunda; 'BMM sol koltukları işgal ve meclis kürsüsünden Türkiye işçi ve çiftçilerinin haklarını müdafaa etmek için TKP MK'ni Ankara'ya davet ettiğini' yazıyordu. Karabekir ve Ferit'in mektupları okunmamakla beraber içeriklerinin aynı olduğunu söyledi."* (Süleyman Nuri, Uyanan Esirler, TÜSTAV Yayınları, s. 359)

Bilinen, Mustafa Kemal'in, Mustafa Suphi'ye 13 Eylül 1920 de yazdığı mektuptan sonra herhangi bir mektup yazmadığıdır. Yazdıysa dahi, herhangi bir kaynaktan, Suphi'nin o toplantıda zikretmesinden başka, böyle bir belgeye hiç bir yerde rastlanmadığıdır. Okunan, Mustafa Kemal'in 13 Eylül tarihli mektubu değildir. Aslında anlaşılana, ortada bir mektup da yoktur. Kaldı ki,

Suphi'nin, özellikle Karabekir ve Mustafa Kemal'in komünist değilse bile sağlam birer sempatizan olduklarına, Ankara'da ona hüsnü kabul göstereceklerine inanmış olarak tüm ikazları elinin tersiyle iterek yola koyulduğu anlaşılmaktadır.

bu mektupta Mustafa Kemal, TKP yi Ankara'ya davet etmemiş, BMM'ni adres göstererek şöyle söylemiştir: *" Aynı hedefe yürüyen Türk İştirakiyun Teşkilatıyla tamamen tevhid-i mesai edebilmek üzere BMM nezdinde salahiyeti tammeyi haiz bir murahhas göndermenizi, BMM tarafından Azerbaycan Hükümeti nezdinde murahhas olarak Bakü'ye gönderilmiş Memduh Şevket Bey'le tesis-i irtibat ve tevhid-i mesai eylemenizi rica eder..."* (Fethi TEVE-TOĞLU, Türkiyede Sosyalist ve Komünist Faaliyetler, s.275)

Buradan anlaşıldığı gibi açık bir davet yok, özetle; yetkili bir temsilci göndererek BMM ile görüşmesini ve Bakü'deki görüşmelerin de Memduh Şevket ile yapılmasını söylemiştir. Tam tersi, Ankara'nın, dengeleri bozacağı ve siyasi havayı Hükümetin aleyhine değiştireceği endişesiyle TKP'nin Bakü'den Ankara'ya nakline ihtiyatlı yaklaşmış ve giderek buna açıkça karşı olduğunu her fırsatta söylemiştir. Ayrıca, Mustafa Suphi'nin kuruluş Kongresini Anadolu'da, yasal statüde yapmak istediğini daha önce dillendirmiş ama Ankara'nın kesin ret tavrı üzerine bu seçenekten vazgeçmiştir. Kongre toplanmasına şiddetle karşı çıkan bir Hükümetin giderek hem iç ve hem de dış hasımlarına karşı daha da güçlendiği bir durumda TKP MK sının ülkeye girmesine izin verebileceği ihtimalini saflığın dışında neyle açıklanması gerektiği okuyucunun tasarrufuna kalmıştır.

Fakat, ısrarların devam etmesi üzerine ve Komünintern defterinde Mustafa Suphi'nin adının arka sayfalara doğru kaydırıldığı istihbaratının sağlanmasının verdiği fırsatla, Ankara B planını yürürlüğe koyma yolunu seçmiştir. Kazım Karabekir'in olaya; *" Bakü'deki TKF'nin memleketimiz içinde, BMM'nin haberi olmadan ufak rütbelilerle veya halk ile teşkilat yaparak icraata kalkışması felaket olur...Eğer komünizm kabul edilmek lazımsa bunu ancak BMM*

kabul edebilir. Bir takım istekler ve devrimler olmaz. Bunu Bakü'ye bildirdim. Başka bir şey yapmalarına izin verilmeyeceğini anlattım. Onlar kabul ve Ankara'ya adam gönderdiler. Mustafa Suphi'de Ankara'ya gitmek için izin istedi ve kabul olundu.” (Kazım Karabekir, İstiklal Harbimiz, Türkiye Yayınları, s.1075) şeklinde yaklaşması Mustafa Suphi'nin Karabekir'den bir Bolşevik yaratmasına yetmiş, bu yüzden Bakü karşılaşmalarında Manatov'un uyarılarına kulak asmamıştır.

Anadolu'da komünistler aleyhine esen rüzgarları ve Ankara Hükümeti'nin komünistlere karşı uyguladığı baskı, kırım ve işkencelerden haberli ve bu yüzden sınır dışı edilen biri olarak Şerif Manatov'un **“..Suphi'yi arkadaşlarından bir çoğu daima Türkiye'ye gitmek için teşvik etmekte olduğu anlaşılıyordu... Ben Karabekir'i Suphi'ye çok kurnaz bir diplomat olarak tasvir ettim. Fakat yoldaşları Suphi'yi gitmeye tamamen ikna etmişler. Tarafımdan verilen malumatın ona hiç tesir etmediğini hissettim. Artık Suphi Türkiye'ye gitmek için karar vermiştir.”** (Ş. Manatov, Suphi Bakü'de ve Kars'ta, aktaran; Yavuz ASLAN, TKF ve Mustafa Suphi, TTK Yayınları s.287) şeklindeki uyarılarını Suphi; **“ ... ben Karabekir Paşa ile muhabere ediyorum, o beni davet ediyor”** (ERDEM, s.202))diyerek dikkate almazken, katiline doğru adım adım yaklaşmakta olduğunu asla aklından geçirmiyordu.

Mustafa Suphi ve TKP hakkında komünist ahlakın sınırlarını zorlayacak nitelikte yazı ve iddialarda bulunan Süleyman Nuri'nin anılarına tek başına olsa itibar edilmeyebilirdi. Ancak, gerek Manatov ve gerekse diğer araştırmalardan edinilen bilgiler ışığında, gerçekte Suphi'nin, Ankara Hükümeti'nin devrimci bir hükümet olduğuna, özellikle Karabekir ve Mustafa Kemal'in komünist değilse bile sağlam birere sempatan olduklarına, Ankara'da ona hüsnü kabul göstereceklerine inanmış olarak tüm ikazları elinin tersiyle iterek yola koyulduğu anlaşılmalıdır.

Suphi'nin, gerek Doğu Halkları Kurultayı ve

gerekse sonrasında gelişen bazı olaylardan dolayı birlikte çalıştığı Bolşevik yoldaşları ile sorunlar yaşadığı artık hiç bir kuşkuya mahal vermeyecek derecede açıktır. TKP MK'nin 12.10.1920 tarihli kararından, Manatov'un bu anlattıklarına farklı bir pencere açabilecek bir pasajı buraya alıp arka planını aydınlattıktan sonra pencereyi kapatalım. Şöyle diyor karar; **“...Anadolu'daki komünistler ve komünist guruplar gibi, görev yerlerinden dönen arkadaşlarımız da şu görüşleri savunuyor: ‘Rusya Sovyet Cumhuriyeti ve III. Enternasyonal, Türkiye'ye destek vermekten başka, TKP programını Türkiye'deki tek gerçek program olduğunu kabul edip onaylamalı ve başka programları kabul edenlerin Bolşevik olmadığını ilan etmelidir... Kimi teşkilatlar terörist niteliktedir... Türkiye'ye para, silah, askeri teçhizat olarak ve başka şekillerde yapılan yardım TKP nin elinden geçmelidir.”**(Yücel DEMİREL, Dönüş Belgeleri-I, TÜSTAV Yayınları, s.114-115)

SSCB-İngiliz, Ankara-SSCB antlaşmalarının arifesinde, TKP'nin bu taleplerinin karşılanması, her iki antlaşmanın; ‘hiç bir taraf diğerinin aleyhine bir başka ülkede faaliyette bulunmayacak, mevcutları desteklemeyecek’ şeklindeki açık ifadeye rağmen yasal ve diplomatik kanallardan mümkün değildi.

Peki, TKP'nin bu taleplerinin tamamının değilse bile, her iki talebin başka biçimlerde de olsa karşılanabilme olanağı var mıydı? Bizce vardı. Bunun bin çeşit yolu bulunabilirdi, ancak o dönemde, Bolşevik Devrim'in korunması adına, elle tutulur bir işçi sınıfının olmadığı Anadolu'da bir komünist ihtilal yerine, tarafsız Mustafa Kemal'li bir hükümetin tercih edilmesi şeklini alan pragmatizm daha “reel” bir politika olarak benimsenmiş durumdaydı. Öyle ise, bu taleplerin karşılanması o verili koşullarda o “reel” politikalarla imkansızdı.

Bu alıntıya diğer yanıla baktığımızda; Anadolu'da komünist örgütlenmelerin Odessa'dan gelen Bolşevikler vasıtasıyla başlamış olabileceği ihtimali düşünülse dahi, bu miladı Şerif

Manatov ile başlatmakla büyük bir yanlışlık yapmış olmayız. Suphi'nin 'terörist guruplar' dan dan kastının ne olduğu pek anlaşılacakla birlikte, resmi TKF olmadığı, onun dışında başka komünist gurupları, hafî TKP vb, kastettiği ve muhtemelen işin ucunu iyi dostu Manatov' a kadar vardığı açıktır. Bu açıdan bakıldığında Manatov'un ikazlarının dikkate alınmaması tutarlılık açısından normal görünmektedir.

Bu noktanın biraz daha açılması bakımında TKP Dış Büro'nun 6 Şubat 1921 tarihli toplantısının bir kararını buraya almak faydalı olacaktır:

"...Bizler Ethem'in ve yandaşlarının Batı Cephesi'de, Anadolu Cephesi'nde devrimci Anadolu Hükümetine çılgınca anarşik çıkışını lanetliyoruz. Anadolu'daki devrimci hareketin destekçileri olarak bizlerin bu gibi şahıslarla hiç bir ilişkisi ve hiç bir ortak yanı olmamıştır, olamaz." (Yücel DEMİREL, Dönüş Belgeleri-2, s.41)

"Kimi teşkilatlar terörist niteliktedir" den kastın ne olduğu net olmamakla beraber, o, "devrimci" denilen hükümet elinde kasatura

Sürmene açıklarında komünist katliamı yapıyor, Dış Büro komünistleri temsilen "devrimci hükümete" saygılarını sunuyor! En acısı da budur. Belki daha da acısı, aynı suçlamayı Mustafa Suphi'nin Kars'ta iken yapmış olmasıdır. Sonrasında Nazım'da, o pek bilinen şiiri ile bu koroğa katılmış, neticede, Kuva-i Seyyare ve Ethem olayının Kemalist yorumu giderek TKP'nin politikası haline gelmiştir.

Suphi Ethem'e, Stasova da Suphi'ye maceracı diyor. Bu peşin suçlayıcı mantık komünist hareket içinde hep devam ediyor. Komünistler bu suçlamalarla cebelleşir yol alamazken, burjuvazi bitişik istasyonda makas değiştirip kervanını istediği yöne sevk ediyor.

Kütle düşükse, esen her rüzgarda oradan oraya savrulmak kaderden değil, basit fizik ka-

nunundan sayılıyor.

Anadolu'da komünistlere ve Ethem'e açık savaş ilanı aynı ile vaki iken, emperyalistlerle anti-Sovyetik temelde sürdürülen diplomasinin artık gizliliği kalmamacasına su yüzüne çıkmışken, "öldüren birdir, ölen biziz!" diyecek yerde, Ankara, yatıp kalkıp maaşlarına zam üstüne zam yaparken, cepheden cepheye koşan, gerici isyanları bastıran Ethem'i hainlikle suçlamayı devrimin kurallarına bağlı kalarak açıklamak mümkün değildir. Suphiler öldürülmüştür. TKP Dış Büro bundan henüz haberli olmayabilir, ki; olmadığı biliniyor. Ancak, dönüş kararının arka

**savaşı,
burjuvazinin
koştığı kulvarda,
onun belirlediği
kriterler
ve onun liderliği
altında kabul
ederek dünyada,
sonunun,
komünistler
ve emekçi halk için
acı ile bitmediği
bir tek örnek
bile yoktur**

planı olması ve o tarihte halen geçerliliğini koruması, Ethem ve Mustafa Kemal'e bakışı net bir biçimde anlatması bakımından Dış Büro'nun bu kuyruk bağımlılığı, akli sırtında olanlarla nereye kadar gidilebileceğinin anlaşılması bakımından ibretliktir

Şimdi bir soru, daha doğrusu ana sorunun, onunla bağlantılı olan bir parçasını soralım: Osmanlı paşalarından, İttihatçı artıklardan, soykırımdan geçirilen Ermeni halkının varlıklarına el

koyup palazlanan eşraftan, Topal Osman misali Rum halkın mallarını zorla müsadere eden eşkıya bozuntularından, Doğu'nun feodallerinden, Şeyhlerden oluşan ve sınıf olmanın tadına varmakta olan Anadolu burjuvazisinin siyasal oluşumu Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri emperyalist yayılmaya alan açarken, savaşır gibi yapmalarına direnen ve maskelerini düşürmeye çalışan Ethem'e, velev ki bu, gerçekte ulusal kurtuluş savaşı verildiği bir tarihsel süreçte olsun, iki bin kilometre uzaktan hain veya maceracı demek ne kadar isabetli, ne kadar bilimseldir?

Aslında, tartışmayı insan aklının sınır boylarına kadar taşıyarak, 'Ulusal Kurtuluş la sonuçlandığı söylenen savaşın, var olan bir ulusun emperyalist işgalden kurtuluşu mu veya henüz doğmakta olan burjuvaziye tanımlayıp ona şem-

siye olacak ve esasen Osmanlı'dan başlayarak, kapitülasyonlar, Duyun-i Umumiye, Osmanlı Bankası, Demiryolu, Reji vb vasıtasıyla yerleşmekte olan emperyalist boyunduruğu perdelemek üzere, hammaddesini yoksul Anadolu halkının oluşturduğu "Milli Ordu" mahareti ve iradi bir zorlamayla, etnik temizlik(!) temelinde bir ulus kurma savaşımıydı' sorusu rahatlıkla sorulabilmelidir.

Emperyalist çağda, sömürge ülkelerin burjuvazisinin işbirlikçi niteliği ve asalak karakteri, onun bağımsızlıkçı olmasının önündeki en büyük engeldir. Dolayısıyla, Osmanlı paşaları, ittihatçı artıkları, dinsel ve feodal gericilik ittifakına ekonomik ve sınıfsal taban oluşturan işbirlikçi burjuvazinin, bir taraftan emperyalist odakların desteğini alarak girdiği savaşın ekonomik ve toplumsal kurtuluşa açılan bir kapı olmadığını anlamak gerek.

Komünistlerin; ülke topraklarının emperyalist çizme altında ezilmesi, kaynaklarının, emeğinin son raddesine varıncaya kadar sömürülmesi karşısında, bir saniye bile kaybetmeden ileriye atılarak savaşmak üzere konum almaları, onların varlık nedeni olduğu gibi, ülkenin kaderinin belirleneceği siyaset sahnesinde bulunmaları ve mücadelenin öncülüğünü almaya çalışmaları aynı zamanda bir zorunluluktur da.

Ancak; İngilizlerce şımartılıp pohpohlanan Yunan birliklerinin, reel amaçların uzağında, avantüre kaçan mütecaviz ideallerinden bir emperyalist işgal formatı oluşturup bu illüzyon üzerinden konuşlanmak, emperyalist yayılma olarak kendini gösteren büyük resmi görememek ve savaş, burjuvazinin koştuğu kulvarda, onun belirlediği kriterler ve onun liderliği altında kabul etmek anlamı taşır ki; dünyada, sonunun, komünistler ve emekçi halk için acı ile bitmediği bir tek örnek bile yoktur.

Meselenin odak noktasını bu öznellik göstermek istemediğimiz açıktır. Böylesi yanlış veya eksik bir değerlendirmenin, Mustafa Suphi'nin dönüşünü koşullandıran düşüncesi bağlamında, yapılmasının arka planı aydınlatılmadan

bunun bir hükmü yoktur. Bu arka plan, daha çok, SSCB-Ankara, Komüntern-TKP ve Doğu Halkları Propaganda ve Hareket Sovyeti şemasında şekillenmekte, olaylara daha net bir bakışı olanaklı kılacak materyallere burada rastlamaktayız.

Suphi'nin, gerek Doğu Halkları Kurultayı ve gerekse sonrasında gelişen bazı olaylardan dolayı birlikte çalıştığı Bolşevik yoldaşları ile sorunlar yaşadığı artık hiç bir kuşkuyla mahal vermeyecek derecede açıktır. Daha sonra kısaca değinilecektir. Ama bu çok doğaldır ve devrimi yaymak gibi bir sorunsal etrafında dönüp duruyorsa hiç bir şekilde yadırganamaz. Aynı ışık demetinin farklı yapılarıdaki merceklere farklı şekilde kırılacağı basit optik kuralıdır. Zaten mesele, aynı ışık demetini, tıpa tıp çakışmasa da, yaklaşık olarak aynı doğrultuda kırarak düzlekler yapma meselesidir. Tez-anti-tez-sentez bağlamında yoldaşça tartışmanın önemi burada yatmaktadır.

Ulaşabildiğimiz kaynaklarda, özellikle Mustafa Suphi'nin dönüş ısrarı konusunda, Komüntern gibi, Doğu Halkları Propaganda ve Hareket Sovyet'i gibi üst ve yandaş örgütlerde veya bu örgütlerin konuyla ilgili birimlerinin toplantılarında detaylı bir tartışma veya bağlayıcı bir karar rastlayamadık. Fakat gerek anılardan ve gerekse daha sonraki suskunluk ve umursamazlıklardan edinilen izlenim, bu bahsedilen yapıların Mustafa Suphi'nin Anadolu'ya geçişinde gördükleri sakınca ile Mustafa Kemal'in onları istememe nedenleri arasında bir benzerlik bulunduğu yönündedir.

Daha önceki hatırlatmamıza dönersek; Mustafa Suphi ve beraberindekiler henüz Kars'ta iken, Azerbaycan'da yayınlanan gazetelerde, 'Şark Şurası temsilcilerinin Ankara'ya gitmelerine izin verilmedi' şeklindeki haberler üzerine Doğu Halkları Propaganda ve Hareket Sovyet'i şu açıklamaya yapmıştır: **“.. Şark Milletleri Tebliğat ve Harekat Şurası bununla haber veriyor ki, Ankara Hükümeti'nin, Şark Milletleri Tebliğat ve Harekat Şurası Vekillerinin Ankara'ya gelmelerini reddetmesi hakkında matbuata ve-**

riken haber asılsızdır. Tebligat Şurası Ankara'ya hiç bir nümayende göndermemiştir. (Azerbaycan Fukarası'ndan aktaran Yavuz ASLAN, a.g.e.s,334)

Mustafa Kemal-Karabekir-Erzurum- Valisi Hamit arasında sürüp giden telgraf trafiği ile Mustafa Suphi'nin sonu hazırlanırken, yayınlanan bu bildirin katillerin işini kolaylaştırdığı gayet açıktır. Şark Şurası içindeki çalışmaları ile Lenin ve Stalin'in övgülerini almış TKP'nin kurucusu Mustafa Suphi'nin, her ne olursa olsun, yaşamına kastedilen bir tertip içine çekildiği o koşullarda böyle bir açıklamanın yapılması, Suphilerin, günlerce aç bırakılmış aslanların kafesine atılması derecesinde zalimanedir.

Öldürüldükten sonra, Trabzon Konsolosu Bagirov ve Konsolosluk Müdürü Astahov'un Trabzon Valisi tarafından ciddiye bile alınmayan yarım ağız sorularını veya Çiçerin'in, cevabını merak bile etmediğinden kuşku duyamadığımız "usul" den sorusunu bir yana bırakırsak, Mustafa Suphi'nin akıbetini araştırarak her hangi bir etkili ses ne SSCB, ne de Komüntern organlarından duyulmamıştır. Bu tutum, komünist dayanışma adına erozyonun boyutunu vermesi bakımından önemli bir gösterge olmasının yanı sıra, katillerin saklanmasını kolaylaştıran; "millici olduğu için Suphi'yi Bolşevikler öldürttü" şeklindeki bir saçmalığa da doğal olarak temel teşkil etmiştir.

Kıyas, her zaman önceden tahmin edilen farkları, beklenen boyutta vermeyebilir. Fakat yine de, alternatif düşünmeye kılavuzluk etmesiyle de bazen çok sürpriz sonuçlar da doğurabilir. Bilimsel kuşkunun tetiklemesiyle, olgular o anki mevcut birikimlerle olan etkileşimleri bağlamında çözümlenmeye çalışıldığında ise, genellikle sürpriz olmayan doğru sonuçlara varılır. Mustafa Suphi ve on beş yoldaşı, ulufe peşin-

deki güruhun yarattığı izdihamdan değil, kestirim ve yönetime ilişkin zaaflar bir yana, giriştikleri mücadelenin karşı güçleri tarafından onlara dayatılan asimetrik savaşın hesaplayamadıkları dinamiklerine yenik düşmeleri neticesinde kendi inançları uğruna öldürülmüşlerdir. Ne adına olursa olsun, böylesi bir meydan okumaya Komüntern'in gösterdiği duyarsızlık dağa taşanmış iken, Suphiler, kimsesiz ve kimliksiz bir kılığa sokulup aranıp sorulmazken, resmi TKF den delege olarak çağrılı olduğu halde politik nedenler dışında tutuklu bulunan Dr. Fuat Sabit'in serbest bırakılması için, önce SSCB Ermenistan temsilcisi B.Legran, sonrasında MK ve Kızıl Ordu Devrim Komitesi üyesi G.K. Ordjenikidze'nin Karabekir'den ricacı olması, düşmana cephane sağlamaktan başka bir işe yaramamıştır.

Suphi sonrasının komünistleri, ölümünün ikinci yılında çıkardıkları bir kitapçıktan sonra yıllık anmaların ötesinde, bu katliamın izini sürmek, ya da sınıf kını temelinde dimağı diri tutmak anlamında hiç bir faaliyette bulunmamıştır. Özellikle Şefik Hüsnü dönemiyle Mustafa Suphi defteri kapatılmış, bu ve sonraki dönemlerde, çoğu kez, paradoksal bir tutum içindeki TKP marifetiyle Ankara bu olaydan temizlenmeye çalışılmıştır. Bakü'de ki kuruluş kongresine gitmemiş olan Şefik Hüsnü, Suphi'yi, onun faaliyetini kendince küçümse yolunu benimsemiş ve mümkün meretebe Suphi'nin uzağında kalmaya özen göstermiştir. Elinin güçlendiği hesabı içinde, Suphi'den sonra topladığı kongre ile TKP nin tek söz sahibi haline gelmiş, sonrasında V.N.Tör ve diğerleri gibi polis ajanlarına partiyi teslim ederek kapağı yut dışına atmıştır.

Bugün, bazı oluşumların, Şefik Hüsnü'nün adını Mustafa Suphi ile yan yana, onunla eşdeğerde kıymetlendirmesi, bu yazının tespit ettiği

bir başka farklı yaklaşım, özellikle 12 Eylül faşist darbesinden sonra TKP içerisinde örgütlenen ve adını "Devrimci Kanat" olarak duyuran muhalefet gurubunun yayın organının Ocak 1982 tarihli sayısında yer alan ve TKP Ankara Davası delilleri arasında bulunan "Mustafa Suphi'nin Katili Mustafa Kemal'dir" başlıklı yazıda görülmektedir

bir başka ironidir. Tarih, hakim güçlerin ezberlettiği kadarıyla akılda kalıyorsa kendi tarihini yazmak o oranda zorlaşıyor. Tarihsizlikle eş anlama geliyor.

TKP Dış Büro üyelerinden Ahmet Cevat Emre, Suphilerin katli üzerine Komüntern İcra Komitesi Doğu Şubesi Müdürü Pavloviç'e gönderdiği ve SSCB Trabzon Konsolosu'nu pasiflik ve ilgisizlikle suçladığı mektubunda, cinayetin TBMM Hükümeti tarafından işlendiğini açıkça ifade ediyor ve III. Enternasyonal'den, yoldaşlarının akıbetinin açığa çıkarılmasını istiyordu. Aynı A.C.Emre, Türkiye'ye döndükten sonra devlet kapısında bulduğu kaymaklı işlerin hatırına olacak, hem politik görüşlerinden ve hem de o zamanki tespitinden feragatle, cinayeti, Trabzon Valisi-Muhafaza-i Mukaddesat teşkilatı ve kayıkçı kahyası ile sınırlı tutarak ibretlik bir dönüş sergiliyor. Dönenlerden on beşi Karadeniz' in derinliklerinde ebedi sessizliğe gömülürken, A.C.Emre gibi sonradan dönenler, yaranmanın bin bir yolunda aynı sessizlikle kişiliklerini tüketerek silinip gittiler.

Mahmut Goloğlu'nun, İstiklal Harbimiz Tarihi adlı eserinde, kafiiledaki Abdülkadir olayını, Kahya'nın oğlunun anlatımlarına dayanarak Ankara'yı işaret etmesinden başka, özellikle 1922 den sonraki TKP de hakim olan kanıksanmış suskunluk, ilkin, bir TKP li olan Hasan İzzettin Dinamo'nun, yine Kahya'nın oğlunun söylediklerine binaen, katliamın adresini Ankara olarak yazması ile bozuluyor. Ama bu çıkış yine bir TKP li olan, Rasih Nuri İleri tarafından "çocukluk" olarak değerlendiriliyor. Mustafa Kemal'den birinci sınıf devrimci yaratma çabasını gösterirken Rasih Nuri, Kemalizm'in flamasını sallamayı deniyor. Birleşik kaplar misali; kabın bir tarafına uygulanan basının etkisiyle diğer tarafı doldurup rakip büyütülürken, basit fizik kanunu, kendinden verdiği için büyüten küçülüyor. Bu kural, yaşamı boyunca TKP 'nin kör talihi

oluyor. Gördüğü basınç karşısında TKP, bileşik kaplar kuralı gereği hep bağımlı oluyor. Bu bağımlılıkla TKP, hep minör kalıyor.

Eldeki yazı ve belgeler üzerinden yapılan kaynak taramalarından, bir başka farklı yaklaşım, özellikle 12 Eylül faşist darbesinden sonra TKP içerisinde örgütlenen ve adını "Devrimci Kanat" olarak duyuran muhalefet gurubunun yayın organının Ocak 1982 tarihli sayısında yer alan ve TKP Ankara Davası delilleri arasında bulunan "Mustafa Suphi'nin Katili Mustafa Kemal'dir" başlıklı yazıda görülmektedir. Bugünün kaynak zenginliğinden yoksun ve doğal olarak, yer altı çalışmasının zorluklarından kaynaklı eksiklikleri olan, radikal ideolojik bir bakışın ürünü bu tespitin, TKP ve o dönemin merkez kadroları algısında hiç yer etmemiş olması, 1922 yılı sonrası tercih edilen "unutmak ve unutturmak" anlayışının dönemsel versiyonu olarak değerlendirilmelidir.

Mustafa Suphi olayının çok farklı yorumları yapıldı, halen yapılmaktadır. Bu biraz da nerede durulduğuna bağlı bir olaydır ve o yüzden, tespit bağlamında, nesnelik adına zaafı taşır. Kahya Yahya'nın bireysel bir eylemi olduğundan tutun da, Ankara'ya kadar uzanan yığınla tahmin senaryosu var. İşin enteresan yanı, tüm şifrelerin, görmek isteyenler için, bu birbirinden kopuk olmayan senaryoların içinde var olmasıdır. İş İttihatçılara yıkmak isteyenler, Ankara Hükümeti'ni İttihatçılardan nasıl ayırdıklarının elle tutulur argümanlarına sahip değillerdir. Benzer şekilde, Karabekir'in, komünizm söz konusu olduğunda Topal Osman'dan farklı düşündüğünü kimse iddia edemez. Ya da, Kâhya'nın Enver'e biat derecesi Karabekir' in olduğundan fazladır şeklinde ölçsüz ve zorlama bir dayatma işi, içinden çıkılmaz hale getirebilir.

Karabekir, Suphi olayını o günün resmi çizgisine sadık kalarak, sorulan sorular üzerine bir deniz kazası olarak rapor etmiştir. Fakat daha sonra iş İttihatçılara, sanki kendisi değilmiş de,

**Ankara'nın
buna cüreti,
Süleyman Sami,
Mehmet Emin
ve bilmediğimiz
diğer bağlantılar
vasıtasıyla edindiği
istihbaratın
kurnazca
değerlendirilmesine
dayanmaktadır.**

yıkarak Ankara Hükümeti'ni bu arada kendisini bu işten temize çıkarmaya çalışmıştır. Karabekir şöyle diyor ilkin; **“ 3 Temmuz'da Kahya'yı öldürmüşler... Kışlada yakın bir yerde bir kaç kişinin taarruzuna uğramış... Kahya Enver Paşa taraftarı idi...Sivas Mahkemesi'nde beraat etmişti. .. Bolşevikler bir taraftan İttihatçılara vaatlerde bulunurken diğer taraftan Mustafa Suphi ve kafilesini Türkiye'ye göndermişlerdi. Bu heyet Trabzon'da sandalda yok edildiği malumdur. Bunu Kâhya'nın yaptığı duyulmuş idi.”** (Karabekir, s.1090)

Doğu'nun “kudretli paşa” sı Karabekir ; “ ...Kahya'nın bu işi yaptığı duyulmuş idi” derken olaylardan sanki sıradan bir insan kadar haberdar olduğu izlenimi veriyor ama, Kahya'nın Sivas Mahkemesi'nde,; “.. üstüme gelirlirse her şeyi anlatırım” demesi üzerine mahkeme ve tanıklar üstüne kurduğu baskı sonucu Kahya'nın beraatını temin ettiği de ayrıca bilinmektedir.

Sonrası malum. Kâhya Trabzon'a dönüyor, Soğuksu civarında askeri kışlanın duvarının dibinde asker elbiseli üç kişinin saldırısı sonucu öldürülüyor ve katiller kışlaya kaçıyor. İlk iddia, bu işin Topal Osman'ın adamları tarafından yapıldığı şeklindedir.

Ancak daha sonra, Mustafa Kemal'in ölümüne kadar özel muhafızlığını yapan İsmail Hakkı Tekçe, Ankara'dan iki kişi ile beraber Trabzon'a gelip Kâhya'yı öldürdükten sonra kışlaya gittiklerini anlatıyor. Bitmiyor. Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey, yaptığı araştırma neticesinde edindiği delillere dayanarak Kâhya'nın arkasındakileri bilen tek adam olarak öne çıkıyor. Ali Şükrü aynı zamanda Mustafa Kemal'e muhalif biridir. O halde sıra Ali Şükrü Bey' dedir. İş Topal Osman'a havale ediliyor ve o da üstesinden hakkiyle(!) geliyor. Yine bitmedi. Topal çok

güvenilir biri değildir ve artık topun ağzındadır. İsmail Hakkı görevi alır. Ankara'da Papazın Bağrı'nda Topal Osman infaz edilip ölü bedeni ayağından asılarak halka teşhir edilir. Yapan da belli, yaptıran da. Bu çok anlaşılır bir durumdur. Ama o topalın heykeli, halen Ergenekon sanığı olarak cezaevinde bulunan Veli Küçük tarafından yaptırılıp Giresun il merkezinde dikili durması bundan daha anlaşılır bir durumdur.

Tamamlayıcı bir noktayı daha vurgulamakta yarar var. Karabekir, daha sonra Mustafa Kemal ile olan anlaşmazlıklarının aldığı gerilimli hal sonrası şirazedden çıkmış ve dağarcığında ne varsa bir bir ortaya dökmüştür. Basılan matbaada yakılan kitaplarından arda kalanlardan derlediği birinde Kahya cinayetine ilişkin şu enteresan bilgiyi vermektedir; **“ Kahya'nın avdetini müteakip Trabzon'da, kışlanın yakınında bir yerde iki arkadaşı ile öldürülmesi oyunun facialı bir perdesidir. Katillerin asker elbiseli olmaları, olayın kışlanın yakınında olması ve katillerin tutulmaması gibi hadiselere ilaveten Ankara'da (Karabekir yamanıdır) gibi şayialar çıkarılması en yamanıdır. Fakat, hareketi kapayacak bir zaman bulutudur. Tafsilat gelecek.”** (KARABEKİR,

Mustafa Suphi ve on beş yoldaşı Karadeniz'in karanlık sularında yitip gitti. TKP bunların adlarının akıllarda tutulmaması için geri kalanları sıkı sıkı tembihledi. Üstat Nazım bunu şiirselleştirdi. Tam isimleri kimse bilemedi, 'o isimleri aklında tutma' dendi. Moskova Antlaşması kanının üzerini kalın bir örtü ile örterek katillerin elini temizledi.

KİR, İstiklal Harbimizde Enver Paşa ve İttihat Terakki Erkanı, Mentş Yayınları s.257)

Görüldüğü gibi, Karabekir bir “oyun” dan ve onun facialı perdesinden bahsediyor. Kendisine ustaca yüklenmeye çalışılan Ankara menşeli Kahya cinayeti olayında kendisinden daha “yaman” olanlara gönderme yapıyor ve adresi ima edercesine “tafsilat” müjdeliyor.

Bu müjdeye gerek kalmadı. Mustafa Suphi-Kahya-Ali Şükrü-Topal Osman ve arada belki bu zincirin bazı halkalarına aslılı olan kim bilir hangi cinayet ve cinayetler zinciri fazla söze

mahal bırakmayacak kadar mantık sınırları çerçevesinde artık çözülmüş durumdadır. Takke düştü kel göründü. İş ki; komünistler, "ulusal burjuvazi" diye diye sınıf hareketini kurban ettikleri burjuva kuralların dışına taşınlar ve teslimiyetin, burjuvaziye inanmanın kurulu hain tuzaklarının bu yolu yürüyenler için daima var olduğunu bilsinler.

Nazım; yazının başlığına koyduğumuz şiirinde bu cinayetlerin anatomisini diyalektik bir analizle gayet güzel bir biçimde ortaya koymuştur. Ama, şiirin buraya aldığımız bu kısmı Nazım'ın basılı bir çok eserinde yoktur. Bunun nedenlerini sadece sansür politikalarında aramak doğru değildir. Uzun yıllar Nazım'ın tüm şiirleri zaten yasaklıydı. Fakat burada, "aman ha!" mantığının egemen olduğu bir politik tercih söz konusudur ve bu güne kadar dillendirilmemiş olması, şiirin etki alanını daraltmak, vermeye çalıştığı mesajın doğruluk derecesini ve ciddiyetini örtmek için yeterli değildir.

Tekrar başa sararsak, dönüşe ikna anlamında da bir tertip olduğu açıktır. Bu tertibin en gizli şifresi, Ankara-Bakü hattındaki son seferini, Anadolu'daki komünist hareketleri Mustafa Kemal'e bir bir jurnalledikten sonra, son darbeyi indirmek üzere Bakü'ye doğru yola revan olan Süleyman Sami'nin cebindedir. Süleyman Sami her ne dediyse, her ne yaptıysa, o günlerde dönüş konusunda kafası net olmayan Mustafa Suphi'yi el altından, kapalı kapılar ardında dönüşe ikna etmiştir. Çünkü o, Ankara'dan o tembihle gitmiştir. Bol keseden, olmayan güvenceler Mustafa Suphi'nin önüne dökülünce, yazıda açıkladığımız zaafklar aklın önüne geçmiş ve Kars'a duhul olunmuştur. Kars, aslında dönüşü olmayan yol için hazırlanan mizansenin birinci bölümünün son sahnenin oynandığı yerdir .

Ankara'nın buna cüreti, Süleyman Sami, Mehmet Emin ve bilmediğimiz diğer bağlantılar vasıtasıyla edindiği istihbaratın kurnazca değerlendirilmesine dayanmaktadır. Mustafa Suphi'nin Stalin'e Türkiye hakkında verdiği, ülkenin somut durumuna ilişkin raporların abartılı ve gerçekleri yansıtmayan nitelikte olduğunu

bugün artık kabul etmemek için bir neden yoktur. Özellikle 1920 Eylül ayından sonra Mustafa Suphi'nin gerek Komüntern ve gerekse diğer Sovyet organları ile olan ilişkilerinde soğuk rüzgarların esmeye başladığı bilgisi sır olmaktan çıkmıştır. TKP bütçesi konusunda kopan ve daha sonra Stalin'in devreye girmesiyle çözüme kavuşturulan fırtınayı sadece akçeli bir konu olarak kenarda tutmanın bilimsel bir mantığa dayanmadığı açıktır. Bütün bunlara ek olarak; Upmal'ın, esas olarak komünist örgütlenme faaliyetlerinde bulunmak üzere Anadolu'ya gönderilmesi kararının, Mustafa Suphi tarafından Bolşevik yöneticilerin kafasında yaratılmış olan tereddüdün sonucunda alındığı yönünde bir saptama yapmak pek ala mümkündür.

Ankara'nın sağladığı istihbarat zarfında bu gerçeklerin de olduğunu düşünmemek saflık olur. Moskova Antlaşması'nın arifesinde, Lenin'in Aralof'a, bugünden bakıldığında doğruluğu tartışma kaldıran, Mustafa Kemal ve Anadolu hareketi değerlendirmesinin varit olduğu bir safhada, Metin Toker'in doğru teşhisiyle, (ASLAN, s. 341) Moskova politikalarının kendileri açısından gerçekçi yorumu, düşünülen çerçeveye tam tamına oturmuş ve katliam yolundaki çekinceler bertaraf edilmiştir.

Mustafa Kemal-Karabekir-Erzurum Valisi Hamit arasında gidip gelen telgraf trafiği, aynı zamanda bu büyük trajedinin ikinci bölümüne denk senaryonun finalize edilmesiydi. Yapımcı, yönetmen senarist, başoyuncu, figüranlar vs, detayları masaya yatırıp son provalar tamamlandıktan sonra, hünelerini sergilemek üzere sahne almışlardır.

Oyun bitti. Mustafa Suphi ve on beş yoldaşı Karadeniz'in karanlık sularında yitip gitti. TKP bunların adlarının akıllarda tutulmaması için geri kalanları sıkı sıkı tembihledi. Üstat Nazım bunu şiirselleştirdi. Tam isimleri kimse bilemedi, 'o isimleri aklında tutma' dendi. Moskova Antlaşması kanın üzerini kalın bir örtü ile örtterek katillerin elini temizledi.

Karadeniz aldıklarını bir daha asla geri vermedi...

Sınıf Mücadelesi ve Ekim Devrimi - 2

M. Köymen

Söz ve Eylem'in 6. sayısında "Marksizm, Sınıf Mücadelesi ve Ekim Devrimi" başlığı altında sınıf mücadelesinin 1848 – 1871 arası birinci dönemi ele alınmıştı. Gecikme için okurlardan özür dileyerek bu sayıda, önceki ayırma bağlı kalarak 1871 Paris Komünü yenilgisinden, 1905 Rus Devrimi'ne kadar olan dönemi ele alacağız.

Yazının birinci bölümünde vurgulandığı gibi, 1848 – 1871 fırtınalı devrim döneminin sınıf mücadelesi açısından ayırt edici özelliği, Marksizm'in burjuva ve küçük burjuva sosyalist akımlarla giriştiği mücadeleden egemen bir eğilim olarak çıkması, Marksist devlet ve devrim teorisinin, zengin devrim deneyimleriyle olgunlaşması ve işçi sınıfının *kendiliğinden sınıf* olmaktan çıkarak *kendisi için sınıf* düzeyine yükselmesidir.

Dönemin sonunda patlak veren Paris Komünü ve Komün'ün yenilgisi, paradoksal bir biçimde Marksizm'in işçi hareketi içindeki zaferiyle keşişti. Bu zaferle birlikte sınıf mücadelesinde teorik görüşleri, örgütlenme biçimleri ve taktik anlayışları ve mücadele biçimleri ile burjuva ve küçük burjuva sosyalizmlerinin temsil edildiği Marksizm öncesi dönem kapandı: böylece sınıf mücadelesi, Marksist teori ve pratiğin yön verdiği yeni bir döneme girdi.

Bu yeni dönem, birinci dönemden; Avrupa'da

burjuva devrimlerin tamamlanması, kapitalizmin hızlı "barışçıl" gelişimi ve devrimlerin olmayışıyla ayrılır. Kapitalizm ise esas olarak bu dönemde sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinde kat ettiği yolla, gerçek kimliğine, yani tekelci ve emperyalist kimliğe kavuştu. Bu "barışçıl" ve hızlı büyümenin diğer bir özelliği ise, sermaye birikimindeki büyümeye paralel olarak proleterleşme sürecinin toplumun bütün sınıf ve katmanlarına yayılarak hızlanması ve genişlemesi, böylelikle de sosyalist devrimin nesnel koşullarının bütün Avrupa çapında olgunlaşmasıdır.

Marksizm'in sınıf hareketinde teorik, siyasal ve örgütsel alanda baskın eğilim haline gelmesi, bir yandan I. Enternasyonalin alacalı bileşimi içinden Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde, "sosyal demokrat" adı altında komünist partilerin oluşmasının zeminini hazırlarken, öte yandan Komün'ün yenilgisinin Avrupa işçi hareketinde yarattığı dağılma sürecini frenleyerek yavaşlattı ve moral bozukluğunu da etkisizleştirdi. Paris'te işçi sınıfı, birleşik burjuva terörü altında devrimci evlatlarını barikatlarda kaybederek geri çekildi. Bu yenilgiyle Fransa sınıf savaşındaki eski başı çeken konumundan geri düşerken, Almanya devrimin yeni merkezi, Alman işçi sınıfı da dünya işçi sınıfının yeni devrimci müfrezesi olarak öne çıktı.

1869'da Marksist ilkeler üzerinde kurulan Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi⁽¹⁾ ile işçi sınıfının sosyalizm mücadelesi teorik, siyasal ve örgütsel bir bütünlük ve belirgin bir form kazandı. İşçi sınıfı, ilk kez Alman Sosyal Demokrat Partisi (ASDP) önderliği altında etkili bir sendikal ve merkezleşmiş bir siyasal mücadele olanağını elde etti. ASDP, öncü işçileri (Bebel, Willhelm Liebknecht vb.), bu partide kendi öncüsü olarak örgütleyerek ve sınıf mücadelesinin farklı biçimlerini (teorik, siyasal ve ekonomik) uyumlaştırıp merkezileştirerek işçi sınıfının geniş kesimleriyle bağ kurma ve onları mücadeleye çekme olanağına kavuştu. O güne kadar büyük ölçüde ayrı kanallardan yürüyen bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliğini ASDP önderliği altında birleştirdi.

Almanya'da sınıf mücadelesinin yükselmesi ve ASDP'nin sınıf hareketinde otoritesi ve saygınlığı yüksek bir güç haline gelmesi, kendiliğinden gerçekleşmedi. Bu, her şeyden önce 1848'den bu yana burjuva ve küçük burjuva eğilimlerle girdiği mücadelelerden Marksizm'in egemen bir eğilim olarak çıkması ve işçi sınıfının devrimler sürecinde elde ettiği devrimci deneyimin özümzenerek sınıf mücadelesine taşınması temelinde gerçekleşti. Bu otoritenin gerisinde Marks ve Engels'in; *burjuva liberalizmine*, *Proudhon'culuğa*, *Blanki'cilige* ve *Lasalle'cilige*⁽²⁾ karşı verdiği teorik ve politik mücadeleler vardır. Marks ve Engels, ASDP'nin kurulmasından sonra bu mücadeleyi, aynı şekilde -Almanya'da ve Avrupa'nın birkaç ülkesinde etkinlik kazanan- Bakunin'cilige karşı da kararlı biçimde sürdürdüler.

Bakunin -selefi Proudhon gibi- devleti, sınıf

ilişkilerinden kopararak ele aldı. Devleti sermaye egemenliğinin bir aracı olarak değil, tersine "sermayeyi yaratanın devlet olduğu" görüşünden hareket ederek sorunun, *her türlü otoritenin ortadan kaldırılmasıyla* çözülebileceğini ileri sürdü. Toplumsal devrimin temelini, ekonomik koşullarda değil de *bireyin bireysel iradesinde* aradı.

Bakunin'e göre bütün kötülükleri yaratan, ekonomik ve siyasal koşullar değil; bizzat devletin kendisidir. Devlet bir şekilde ortadan kaldırıldığında -ki bu ezilenlerin her yerde bir anda gerçekleşecek ayaklanmasıyla, bir genel grevle, gerçekleşecektir- kötülükler de son bulacaktır. İşçiler, otorite altında ezilenler, bu mutlu güne kadar "devlete karşı siyasal bir parti biçiminde örgütlenmemeli", "siyasal eyleme girişmemeli", ücretlerini artırmak ya da ücretlerdeki düşüşü engellemek için grev yapmamalı; çünkü bu, "devleti tanımak anlamına gelir" ki, bu da "anti-otoriter ilke"ye terstir.

Bakunin'in "bütün kötülüklerin kaynağı" olarak gördüğü devlete karşı açtığı savaş, sadece burjuva devletin reddi değil, aynı zamanda işçi sınıfının kendini egemen bir sınıf olarak örgütlemesi ve devletsizliğe geçişin bir aracı olan proletarya diktatörlüğünün de reddidir. Bakunin'e göre, "proleterya diktatörlüğü, büyük çoğunluk üzerine işçi sınıfının ayrıcalıklı bir azınlığının yönetimi"dir. Aynı biçimde partinin devrimci süreçteki öncü rolü de *partinin sınıf üzerindeki egemenliği*'dir ve bu ikisi de "anti-otoriter ilke" gereğince reddedilmelidir.

Bakunin bu karmaşık, anarşist düşünce içinde çıkış yolunu; Komün'ün ve bireyin özerkliğinde bulur. Bu formülasyon içinde ise *özerk bireylerin*

(1) Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi, 1869'da Eisenbach Kongresi'nde kuruldu. Marx ve Engels'in karşı çıkma-larına rağmen 1875 Gotha Kongresi'nde Lasalle'ci partiyle birleşerek Sosyalist İşçi Partisi adını aldı. 1890 Halle Kongresinde Lasalle'cılardan arınarak mücadelesini Alman Sosyal Demokrat Partisi (ASDP) adıyla sürdürdü.

(2) Paris Komünü; yarattığı eserle, devleti sınıf ilişkilerinden kopararak ele alan, "her türlü kötülüğün kaynağı" olarak ilan eden bu bakış açısıyla proleterya diktatörlüğünü (anti-otoriter ilke gereği) reddeden Proudhon'culuğun ve devrimi "sıkı örgütlenmiş illegal bir grubun" eylemine indirgeyen Blanki'ciliğin mezarı oldu. Lasalle'cılık, 1863'de Lasalle'ın "Alman İşçileri Genel Derneği"ni kurmasıyla işçi hareketi içinde bir eğilim olarak ortaya çıktı. Başlangıçta Alman işçi sınıfının siyasal örgütlenmesinde önemli bir rol oynadı. Lasalle, işçi kooperatiflerinin devlet yardımıyla desteklenerek, barışçıl yoldan sosyalizme geçilebileceğini savundu. 1864'te evlenmek istediği kızın babasıyla girdiği düelloda öldü. Hem Proudhon'culuk ve Blanki'cilik, hem Lasalle'cılık sınıf hareketinde -zayıf birer eğilim olsalar bile- çeşitli biçimlere bürünerek varlıklarını sürdürdüler.

hangi ilkeye göre bir araya gelecekleri ve devleti ortadan kaldıracakları ise bir muamma olarak kalır.

Kendi kurgusunu sınıf mücadelesi olarak ortaya koyan Bakunin, görüşlerini I. Enternasyonal'e egemen kılmak ve Enternasyonal'i ele geçirmek için yoğun bir entrika faaliyeti içine girdi. 1868 yılında I. Enternasyonal karşısında, Cenevre'de "Sosyalist Demokrasi İttifakı" adıyla kendi örgütünü kurdu. Bu örgüt, I. Enternasyonalin aynı tarihte Bern'de yapılan kongresinde entrikayla Enternasyonale üye olarak katılmayı başardı.

Bakunin örgütünün I. Enternasyonal'e üyeliğinin ardından Enternasyonal'i ele geçirmek üzere yıkıcı faaliyetlerine hız verdi. Bunda kısmen de başarılı oldu. Enternasyonalin çeşitli sekisyonlarında (İsviçre, İtalya, İspanya, kısmen de Belçika) önemli etkinlik elde etti. Bakunin, bu etkinliğe dayanarak Enternasyonal içindeki yıkıcı faaliyetlerini daha da artırdı. Bakunin'e göre "gelecekteki insan toplumunun bir embriyonu olması gereken Enternasyonal"; bu işlevini yerine getirebilmesi için "bağrındaki otoriteye ve diktatörlüğe eğilimli her türlü ilkeyi çıkarıp atmak zorundadır."

Aslında kapitalizme karşı devrimci örgütlenmenin ve proletarya diktatörlüğünün reddi olan bu görüşü, Engels; 1872'de yazdığı bir makaleyle şöyle yanıtlıyor: "Tam da bütün gücümüzle kendimizi savunmamız gereken bir anda, proletaryanın; her gün, her saat yürütmeye zorlandığı savaşımın gereksinmelerine uygun bir biçimde örgütlenmesi değil de, birtakım hayalperestlerin yarının toplumu üzerine kendi kafalarında kurdukları bulanık tasarımlara göre örgütlenmesi öneriliyor. Düşünelim birazcık, bu modele göre

kendi Alman örgütümüzün neye benzeyeceğini. Hükümetlerle ve burjuvaziyle savaşağımız yerde, programımızın her maddesinin, kongrenin her kararının geleceğin toplumunun tastamam bir yansıması olup olmadığını anlamak için kafamızı patlatacağız.

Yürütme komitesi yerine, basit bir yazışma ve istatistik büromuz olacak. Bu büronun bütün işi elinden gediğince özerk şubeleri çekip çevirmek-

"Tam da bütün gücümüzle kendimizi savunmamız gereken bir anda, proletaryanın; her gün, her saat yürütmeye zorlandığı savaşımın gereksinmelerine uygun bir biçimde örgütlenmesi değil de, birtakım hayalperestlerin yarının toplumu üzerine kendi kafalarında kurdukları bulanık tasarımlara göre örgütlenmesi öneriliyor. Düşünelim birazcık, bu modele göre kendi Alman örgütümüzün neye benzeyeceğini. Hükümetlerle ve burjuvaziyle savaşağımız yerde, programımızın her maddesinin, kongrenin her kararının geleceğin toplumunun tastamam bir yansıması olup olmadığını anlamak için kafamızı patlatacağız."

tir. – öylesine özerk şubeler ki, bunlar hiçbir yönetici otoriter organı, bu onların kendi özgür onaylarıyla kurulmuş da olsa, tanımamalıdır; çünkü tanır-larsa, gelecek toplumun örneği olmaktan ibaret olan ilk görevlerini çiğnemiş olurlar! Kuvvetlerin birleştirilmesi, uyum içinde yürütülen eylemler, bunlar sorun olmaz. Eğer şubelerden birinde azınlık çoğunluğa boyun eğerse, özgürlük ilkesine karşı büyük bir suç işlemiş ve otoriteye, zorbalığa götüren ilkeyi kabul etmiş olur!... Bu, hiyerarşik ve otoriter bir örgüt oluşturmak demek olur! Ve hele bu örgütte disiplinli şubeler hiç olmamalıdır. Ne parti disiplini, ne güçlerin bir merkezde toplanması, ne de savaşım araçları! Peki ne olacak o zaman gelecek toplumun örneği ? Kısaca bu cinsten yeni bir örgütlenmeyle nereye varabiliriz ki ? İlk Hristiyanların korkak ve kölece örgütlenmesine, her tekmeyle minnetle kabullenen bu köleler, kölece davranışları sayesinde zafere, evet doğru, zafere üç yüzyılın sonunda ulaştılar, ama proletarya ne olursa olsun, bu devrim yöntemini örnek almayacaktır! Nasıl ilk Hristiyanlar kendi imgesel cennetlerini örgütlenme modeli olarak almışlarsa, görüyorsunuz biz de aynı şekilde Bay Bakunin'in gelecek toplumsal cennetini örnek olarak kabul etmeliyiz ve savaşağımıza dua etmeli ve umutla bekle-

lin sonunda ulaştılar, ama proletarya ne olursa olsun, bu devrim yöntemini örnek almayacaktır! Nasıl ilk Hristiyanlar kendi imgesel cennetlerini örgütlenme modeli olarak almışlarsa, görüyorsunuz biz de aynı şekilde Bay Bakunin'in gelecek toplumsal cennetini örnek olarak kabul etmeliyiz ve savaşağımıza dua etmeli ve umutla bekle-

meliyiz. Ve işte bize bu gibi saçmalıkları vaze-denler tek gerçek devrimciler diye geçiniyor-lar.”⁽³⁾

Uzunluğu nedeniyle okuyucunun tepkisini göze alarak alıntıyı, küçük bir bölümü hariç, tümüyle yazıya ekledim. Çünkü alıntı, yalnızca Bakunin’in görüşlerinin bir eleştirisi olması açısından önem taşıyor; bundan çok daha önemlisi, işçi sınıfının devrimci örgütlenmesi ve komünist partinin örgütlenme ilkelerini ortaya koyuyor. Alıntı böyle değerlendirildiğinde okuyucunun bana hak vereceğini düşünüyorum. Ayrıca bize aralıksız otuz yıldır *bireysel özgürlük ve bireyin özerkliği* adına aynı şeyler söyleniyor mu? Bizden, kurmayı düşündüğümüz örgütün, *geleceğin nüvesi* olması öne sürülerek aynı şeyler istenmiyor mu? Hiyerarşi yok, otorite yok, işbölümü yok, merkezi örgütlenme, merkezi eylem yok; örgütlerin birbirine bağlılığı ve hesap vermesi yok, azınlığın çoğunluğa tabiliği yok, disiplin yok, güç kullanımı yok, devrimci yöntemler ve devrimci mücadele biçimleri yok. Çünkü bunları kabul etmezsek geleceğin toplumunun nüvesi olamayız. Gerçekten de olamayız; çünkü bütün bunlar reddedilerek kurulamayacak olan toplumun nüvesi de olunamaz. Bütün bunlara rağmen hâlâ nüve olmakta kararlıysanız geriye bir tek şey kalıyor, o da Engels’in söylediği gibi oturup dua etmek!

Bakunin’in I. Enternasyonal’e karşı yıkıcı faaliyetleri, Marks ve Engels’in teorik ve siyasal mücadelesi ve ASDP’nin artan etkinliğiyle başarısızlığa uğradı. Engels’in de vurguladığı gibi, “... dört yıllık bir iç savaştan (1869 – 1872) sonra Avrupa işçi sınıfının eylem birliği yeniden kuruldu.” (A.g.e. s.198)

Bakunin’cilerin Enternasyonalden atılmalarının ardından etkinliklerini İspanya ve İtalya’da başarısız “devrim girişimleri”⁽³⁾, İsviçre ve Belçika’da ise ASDP’nin etkinliğine bağlı olarak kaybettiler.

Bakunin’in görüşlerinin sınıf mücadelesi içindeki yeri, etkin olduğu dönemle (1868 – 1873) sınırlıdır. Asıl önemli olan; Bakunin’in proletarya diktatörlüğü ve devrimci parti örgütlenmesine

karşı ortaya koyduğu bu “ilkelerin” (devletin sınıf egemenliği aygıtı olarak reddi, otoritenin, hiyerarşinin, işbölümünün, disiplinin reddi vb.) sonraki dönemlerde; “Marksizm’in geliştirilmesi” adı altında Bakunin’in teorisinden soyutlanarak, liberaller ve reformistler tarafından Marksist harekete taşınmasıdır.

1847’den beri birikmiş bir mücadele deneyimi ve mücadelelerden geçerek yetkinleşmiş bir devrimci kadroyla kurulan ASDP, 1870 yılından başlayarak sınıf mücadelesinde iki önemli silahı, sendikal mücadele ve parlamenter mücadele silahını kullanarak büyümesini sürdürdü. 1871 – 77 arasında genel oy sisteminden yararlanarak parlamentoyu devrimci bir kürsü olarak kullandı. Burjuvazi; bin bir tuzak ve yöntemle durdurmayı başaramadığı partinin güçlenme sürecini 1878’de Sosyalistlere Karşı Yasa’yı yürürlüğe sokarak durdurmayı denedi. Parti bir anda, etkin olarak kullandığı legal mücadele araçlarının hemen hepsini, (legal örgütlenme, legal basın, dernek kurma, toplantı yapma vb.) kaybetti. Bu yeni durum, bir yandan mücadele olanaklarını zorlaştırırken öte yandan partinin devrimci niteliği için de bir sınav oldu. Parti bu sınavı, kısa bir bocalamanın ardından başarıyla geçti. Legal mücadeleden illegal mücadeleye geçişi, büyük bir sarsıntı geçirmeden sağlayarak, mücadelesini illegal koşullarda sürdürdü. İlegal örgüt ve illegal basınla zayıflamaya başlayan kitle bağlarını yeniden güçlendirdi. Sosyalistlere Karşı Yasa 12 yıl yürürlükte kaldı. Bu on iki yıl boyunca parti, mücadeleyi yer altında örgütledi ve güçlenmesini sürdürdü. Burjuvazi 1890’da hiçbir işe yaramayan bu yasayı kaldırmak zorunda kaldı. Engels “Almanya’da Burjuva Demokratik Devrim”in önsözünde ASDP’nin sağladığı bu başarıyı ve bir mücadele biçiminden ötekine geçerken gösterdiği devrimci yeteneği “Alman işçi sınıfının teorik anlayışı” ve “kendinden önceki mücadeleleri kavrama, o mücadelelerden elde edilen deneyimlerden yararlanarak kaçınılabilecek hatalardan kaçınma yeteneğiyle” açıkladı.

Yine aynı önsözde şunları yazdı: “... işçi hareketi var olalı beri, savaşım; ilk kez olarak, teo-

(3) Marks – Engels – Lenin; Anarşizm ve Anarko Sendikalizm, Sol Yay. S. 75 – 76

rik, siyasal ve pratik (iktisadi: kapitalistlere karşı direnç) üç yönü içinde uyumlu, birbirleriyle bağlantılı bir yöntem ile yürütülmüştür.” Alman işçi hareketinin yenilmez gücünün işte, deyim yerindeyse “bu merkezi saldırıda” olduğunu vurgulayarak başladığı sözü şöyle sürdürür: “... hiçbir yurtsever şovenlik kabul etmeyen ve hangi ulustan gelirse gelsin, proleter hareketin her yeni ilerleyişini sevinçle selamlayan gerçek enternasyonalist anlayışı korumak söz konusu. Eğer Alman işçileri böyle davranmakta devam ederlerse, hareketin başında yürüyeceklerdir demiyorum – sadece herhangi bir ulus işçilerinin hareketin başında yürümeleri, hareketin yararına değildir. – ama savaş çizgisi üzerinde şerefli bir yer tutacaklar ve hesapta olmayan ağır sınavlar ve büyük olaylar, onlardan daha çok cesaret, daha çok karar ve daha çok erke istediği zaman pusatlanmış ve hazır olacaklardır.” (Almanya’da Burjuva Demokratik Devrim, Sol Yay. S.31-32)

Ama ne yazık ki gelişmeler Engels’in umduğu gibi olmadı. Mücadelenin onlardan daha çok cesaret istediği bir anda ASDP, ne mücadele hazırlığını koruyabildi ne de gerekli cesareti gösterebildi.

Aslında ASDP’deki gevşeme “Fransız milyonlarıyla beslenen sanayinin, sıcak seradaki gibi, durmadan hızlı bir ritimle geliştiği” ve buna paralel olarak ASDP’nin büyümesini sürdürdüğü 1880’li yıllarda mayalandı. Sosyalistlere Karşı Yasa’nın yürürlüğe girdiği yıllarda, illegal mücadeleye dayanıksız aydın karakter kendini açığa vurmaya başladı. İsviçre’de sürgünde bulunan Bernstein ve arkadaşları “Almanya’da Sosyalist Hareketin geçmişine Bakış” başlığı altında bir makale yayımladılar. Makale gelecekte olacakların habercisi gibiydi. Bernstein ve arkadaşları; makalelerinde, ASDP’nin tek yanlı bir parti olduğunu, partinin “gerçek insan sevgisiyle dolu tüm adamların” çok yanlı partisi olması gerektiği⁽⁴⁾, işçi sınıfının kendi eylemiyle kendisini kurtarmaya yeteneksiz olduğu, bunun için “eğitim görmüş varlıklı” burjuvaların yönetimi altına girmek zorunda olduğu, burjuvaziyle asla savaşamayacağı, onun yalnızca enerjik propagandayla

kazanılabileceği, Sosyalistler Karşı Yasa’nın yürürlükte olduğu bu dönemde, partinin zora dayalı kanlı devrim yolunu tutmayacağını, yasallık ve reform yoluyla mücadele edeceğini beyan etmesi gerektiği⁽⁵⁾, partinin geçmişteki gibi barikata çıkmaması ve hatta, daha da ileri giderek, barikata karşı bizzat savaşması gerektiği vb.⁽⁶⁾ savlarla partinin bir devrim partisi olmaktan çıkarılıp, bir reform partisi olması gerekliliğini öne sürdüler.

Bu makalenin ASDP yöneticilerince sessizce değiştirilmesi üzerine Marks ve Engels harekete geçerek, ASDP yöneticilerine Genelge mektup olarak anılan bir mektup gönderdiler. Mektupta hem Bernstein’in görüşlerinin ne anlama geldiğini açıkladılar ve hem de bu kişilerin partiden ihracını talep ettiler.

Marks ve Engels mektupta “proletaryanın devrimci tutumundan sıkıştığı için korkarak ‘fazla ileri gidildiğini söyleyen’.... Üç Zürihli’nin⁽⁷⁾ “kararlı siyasal mücadele yerine genel aracılık; Hükümete ve burjuvaziye karşı savaşım yerine onları kazanma ve inandırma çabası; yukarıdan gelen kötü işlemlere karşı inatçı bir direnme yerine, alçakça bir teslimiyeti”⁽⁸⁾ savunan küçük burjuva temsilciler olduğunu belirttiler. Mektupta ayrıca ASDP yöneticilerine şu uyarıyı yaptılar: “...partinin, bu makalenin yazarlarının kendi saflarında bulunmasına daha fazla katlanabilmesi, bizim için anlaşılmayan bir şey. Ama böylesi kişilerin eline parti yönetimi de az çok geçerse, parti basbayağı gücünü yitirir ve proleter yiğitliği de son bulmuş demektir.”⁽⁹⁾

ASDP yönetimi, sonradan işçi hareketi tarihinde ciddi bir bölünmenin başlangıcı olan bu olayı geçiştirmekle yetindi. Bernstein’in tek makaleyle yetinmesi, onun görüşlerinden vazgeçtiği biçiminde yorumlandı. Daha sonra Sosyalistlere Karşı Yasa’nın ortadan kalkması ve yeniden legal mücadele döneminin başlaması, makalenin tamamen unutulmasına yol açtı. Ta ki Bernstein, 1898’de “eleştiri özgürlüğü” adı altında Marksizm’i revize etmeye kararlı olduğunu ortaya ko-

(4), (5), (6) işaretli bölümler Marks ve Engels’in Genelge mektubundan alınmıştır. (İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, Sol Yay. S.125 – 126).

(7) Bernstein ve arkadaşlarının makalesi, Üç Zürihli’nin makalesi olarak isimlendirildi

(8) Marx- Engels- Lenin, İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, Sol Yay. S.128

(9) A.g.e, s.131

yuncaya dek.

ASDP, Sosyalistlere Karşı Yasa'nın 1890'da ortadan kalkmasının ardından yeniden legal olana kavuşarak büyümesini sürdürdü. Partinin kitle bağlarının güçlenmesiyle birlikte parlamenter etkinliği de arttı. İlegal mücadeleden legal mücadeleye geçişte parti, karşılaştığı sorunları kısa sürede aştı. Parti içinde legal mücadeleyi reddeden "Gençler grubu"⁽¹⁰⁾ bir varlık göstermeden etkisizleşti.

1890'lı yıllarda, genel olarak Avrupa'da, özel olarak Almanya'da kapitalizmin hızlı gelişmesi, sermaye hareketlerindeki devrimin artması, uluslar arası ticaretin genişlemesi, sanayi dallarının çeşitlenmesi, işbölümünün gelişmesi ve bunlara bağlı olarak hızlanan proleterleşme süreci; işçi hareketi içindeki bölünmelerin de temelini olurdur. Bütün bu gelişmenin sınıf mücadelesini, dolayısıyla işçi sınıfının siyasal ve ekonomik mücadelesini örgütlenmesini etkilememesi düşünülemez. Bu koşullarda sınıf hareketindeki kitleselleşme, kendiliğinden bir biçimde genel teorik düzeyin düşmesi ile birlikte yol alır. Bu gidişe ket vuracak olan; sınıfın devrimci partisinin mücadele koşulları üzerinde inceleme, siyasi propaganda ve örgütlenme faaliyetlerini derinleştirilmesi ve yaygınlaştırmasıdır.

ASDP içinde 1890'da ortaya çıkan gençlerden oluşan yarı-anarşist muhalefet. Sosyalistlere karşı Yasa'nın ortadan kaldırılmasından sonra legal mücadeleyi reddederek, sosyal demokratların parlamento seçimlerine katılmasına karşı çıktılar.

1800'lü yılların sonunda ASDP'si, kitleselleşmenin neden olduğu teorik düzeyin düşmesi ve buna karşın, kitlesellik ve parlamenter başarının yol açtığı bir rehavet içindeydi. Partinin dışarıdan görünümü köklü ve heybetli bir ağacı andırıyordu. Ancak partinin içten içe çürümekte olduğu, daha sonraları, yani mücadelenin sertleştiği yıllarda, ortaya çıkacaktı.

Bernstein 1789'da "üç Zürihli" arkadaşıyla gerçekleştiremediğini, parti içinde daha güçlü bir konuma ulaştığı 1900'lü yılların başında gerçekleştirme fırsatını elde etti. 1879'da Marks ve Engels'in uyarılarını dikkate almayan ASDP, "küçük burjuva korkakların" elinde adım adım burjuva düzenle bütünleşme yoluna girdi. Yüz küsur yıllık bir hikâye: Açıktan reddedemiyorsan, koşullara sığın ve reddet. Küçük burjuva sosyalizmi "Marksizm'in bir doğma değil de, bir eylem kılavuzu olduğunu" öğrendiğinden beri, Marksizm'e karşı hep bu belgi altında saldırmış ve onu bozmaya çalışmıştır.

Marksizm'in bu konudaki temel öğretisi şudur: Koşullardaki hiçbir değişme, sınıflar arasındaki temel ilişki değişmediği sürece, sınıfların gerçek çıkarları ve amaçları da değişmeden kalır. Sınıflar arasındaki temel ilişki- sınıfların üretim araçları karşısındaki konumları- aynı kaldığı müddetçe, "koşullardaki değişim" sınıf mücadelesinin içinden geçtiği ekonomik ve siyasal ortamdaki değişimdir. Bu da sınıfların amacında ve o amacın bağlı olduğu temel ilkelere değil, ancak uygulanacak taktik ve mü-

Marksizm'in bu konudaki temel öğretisi şudur: Koşullardaki hiçbir değişme, sınıflar arasındaki temel ilişki değişmediği sürece, sınıfların gerçek çıkarları ve amaçları da değişmeden kalır. Sınıflar arasındaki temel ilişki- sınıfların üretim araçları karşısındaki konumları- aynı kaldığı müddetçe, "koşullardaki değişim" sınıf mücadelesinin içinden geçtiği ekonomik ve siyasal ortamdaki değişimdir. Bu da sınıfların amacında ve o amacın bağlı olduğu temel ilkelere değil, ancak uygulanacak taktik ve mücadele biçimlerinde bir değişime yol açar. Bazı taktik hedefler ve mücadele biçimleri geri plana düşerken, yeni taktik ve mücadele biçimleri öne çıkar. Marksizm'in "bir eylem kılavuzu olması" esprisinin anlamı budur.

⁽¹⁰⁾ A.g.e, s.131

cadele biçimlerinde bir değişime yol açar. Bazı taktik hedefler ve mücadele biçimleri geri plana düşerken, yeni taktik ve mücadele biçimleri öne çıkar. Marksizm'in "bir eylem kılavuzu olması" esprisinin anlamı budur.

Oportünizmin bütün hüneri, bu basit gerçeğin tersyüz edilerek gizlenmesinde ve "değişim" adı altında sınıf mücadelesinin reddedilmesinde yatar.

Bernstein de selefleri ve halefleri gibi bu yolu izledi ve seleflerinin (Prodon, Lasalle, Bakunin v.b.) eskimiş ve kullanılmaz halde olan tezlerini yeni biçimler altında piyasaya sürdü.

Bernstein, Marksizm'in revizyonuna "kapitalizmin artık eski kapitalizm olmadığı" teziyle başladı. Bu tezi "işçi sınıfının da eski işçi sınıfı olmadığı" teziyle destekleyerek teorisini "derinleştirdi." "Kapitalizmin eski kapitaliz olmadığını" ispat etmek için ünlü "uyum yasasını" icat etti. Bu yasaya göre; genişleyen kredi sistemi ve kapitalist gelişmenin ortaya çıkardığı tröst ve karteller, kapitalist ekonomide içsel olan rekabeti, üretim anarşisini ve krizleri ortadan kaldırarak sınıf çelişkilerini yumuşatıyordu. Yine, üretim dallarında çeşitliliği artıran aynı yasa, işçi sınıfının gittikçe büyüyen kesiminin "orta sınıfa yükselmesi"ni sağlayarak, sınıf mücadelesini, tabanını daraltarak anlamsızlaştırıyordu. Bu durumda sınıf mücadelesi sorunu, bir devrim sonu olmaktan çıkarak, soyut insan sevgisine dayalı bir "adil dağılım" sorununa indirgeniyordu. Çözüm; devrim değil, reform olarak, yani devletin adım adım demokratikleştirilmesi olarak ortaya konuyordu.

Bernstein'in bu yeni teorisinde "sınıf mücadelesi, ayaklanma, devrim" gibi temel kavramlar, olumsuz yanı ifade ettikleri için lanetliydi. Reform, genel oy sistemi ve "demokratik devlet" olumlu yanı temsil ettiklerinden kutsaldılar. Rosa Luxemburg, Bernstein'in teorisinin eleştirisine hasrettiği "Sosyal Reform ya da Devrim" adlı eserinde bu teoriyi şöyle özetledi: "Sosyalizmin ahlaki adalet tanımlamalarıyla temellendirilmesi, üretim biçimi yerine dağıtım biçimine karşı savılması, sınıf karşıtlarının zengin ve fakir olarak görülmesi, kapitalist ekonomi içinde

"kooperatifçilik" ilkesinin yerleştirilmesi gibi Bernstein'in sisteminde rastladığımız düşünceler daha öncede var olmuşlardı. (Maya yay. Say. 112)

Bernstein'in bu yeni oportünizminde yeni olan; sonuçlar değil, sonuçların dayandırıldığı gerekçelerdir. Sonuçlar, R. Luxemburg'un da vurguladığı gibi, daha öncekilerle ve bugünkülerle aynıdır: Reformlara kapaklanma, "devletin demokratikleştirilmesi", burjuva demokrasinin kutsanması, sınıf mücadelesinin ve proletarya diktatörlüğünün reddedilmesi.

Bernstein, teorisini dayandırdığı "uyum yasasından", onu tarih içinde en ünlü oportünist yapan şu belgiyi üretir: "Hareket her şeydir, son amaç hiçbir şey." Böylece Bernstein kendi eliyle kendi teorisini yıkar; amacı olmayan hareketin kendisi de hiçleşir.

ASDP, Bernstein'in Marksizm'e bu yeni saldırısını -tıpkı 1879'daki gibi- "olgunlukla" karşıladı. ASDP içinde Bernstein'in görüşlerini eleştiren neredeyse tek kişi, Rosa oldu. Ancak Rosa'nın eleştirisi Marks ve Engels'in 1879'daki eleştirisiyle karşılaştırıldığında son derece naifti ve hâlâ Bernstein'le aynı partide kalabilmenin de bir açıklamasıydı.

Bernstein'in anti-Marksist görüşleri -daha önce değindiğimiz aynı nedenlerle- Avrupa işçi hareketi içinde hızla yayıldı ve bu hareket içinde uluslararası bir bölünmeye yol açtı. Avrupa'nın hemen her ülkesinde yeni Bernstein'ler ortaya çıktı. 1900'ların başından başlayarak Marksizm karşıtı uluslararası bir eğilim olma özelliği kazanan bu akıma karşı mücadelede Rosa, Plahanov ve Lenin önemli bir rol üstlendiler. Plahanov, daha sonra Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi(RSDİP) içindeki ayrışmada Menşeviklerin yanında yer alarak, bir zamanlar eleştirdiği Bernstein'le aynı çizgiye düştü. Komünist hareket içinde bu mücadeleyi sonuna kadar kararlılık ve tutarlılıkla yürüten yalnızca Lenin ve Bolşevikler oldu.

Lenin'in, Ekim Devrimi'nin hazırlanması ve zaferinden ayrı olarak ele alınmaması gereken bu mücadelesini, **Söz ve Eylem**'in bir sonraki sayısında ele alacağız.

Marx'ın Matematiksel El Yazmaları Üzerine Kısa bir Not

Çiçek Doğan

Karl Marx'ı 19. yüzyılda yaşamış büyük bir devrimci, filozof, komünizmin ekonomik ve felsefi temellerinin kurucusu ve ideoloğu olarak tanırız. Sınıf savaşımını ve komünist bir toplumun yaratıcısı olan işçi sınıfının devrimci rolünü anlattığı “Komünist Manifesto”, kapitalist üretim sürecini ve ilişkilerini anlattığı “Kapital”, o dönemdeki felsefi ve ekonomik görüşlerini anlattığı “1844 El Yazmaları” en çok bilinen ve okunan eserlerinden birkaçıdır. Ancak Marx'ın türev ve integral hesap kavramları, bu hesapların tarihi ve doğası, analitik geometri ve cebir üzerine çalışmalarını içeren “Matematiksel El Yazmaları” çok az bilinir – hatta ülkemizde neredeyse hiç bilinmemektedir.

Marx matematikçi değildi. Önce Bonn'da sonra Berlin'de, tarihe ve felsefeye ağırlık vererek hukuk okudu. Üniversite yaşamı, Epikür felsefesi üzerine yazdığı doktora tezi ile 1841'de sona erdi.

Marx, gençliğinden beri boş zamanlarında matematik çalışmaktan hoşlanırdı ve matematik problemleri çözmeyi bir alışkanlık haline getirmişti. Böyle başlayan matematik çalışmaları, ekonomik problemleri çözmeye gerekli olan bilgileri ve çözüm yöntemlerini içeriyordu. “Kapital” üzerine çalışması sırasında, bu konudaki eksikliğini gidermeye çalıştı. 11 Ocak 1858 tarihinde Engels'e yazdığı mektubunda şöyle der:

“Ekonomik ilkeleri çözerken hesaplama yanlışlarıyla öyle kötü engellendim ki, umutsuzluktan bir an önce cebir öğrenmeyi tasarladım. Aritmetik bana yabancı kalıyor.

Ama cebirsel yol boyunca kendi yönümde yeniden hızla ilerliyorum” (Matematiksel El Yazmaları, s. VIII)

Marx'ın bu dönemdeki çalışmaları pek çok deftere dağılmıştır. Bunların kimisi cebirsel yorumlarla, kimisi geometrik hesaplarla doludur. 6 Temmuz 1860'da Engels'e şöyle yazar:

“Boş zamanlarımda diferansiyel ve integral hesap üzerine uğraşıyorum. Bir öneri!

Elimde bir yığın kitap var ve konuyu incelemek isterseniz birini size göndereceğim.

Askeri incelemeleriniz için hemen hemen zorunlu sayıyorum. Yeri gelmişken söyleyeyim ki (yalnız teknikle ilgili olarak), örneğin cebirin yüksek bölümlerinden çok daha kolay bir matematik dalı. Konik kesitler üstüne genel bilgi dışında, incelemek için alışılmış cebir ve trigonometri bilgisinden başka hiçbir şey gerekli değil.” (Agy. s. VIII).

İlk önceleri pratik nedenlerle başlayan bu ilgisi, daha sonra diyalektik materyalizmin doğa bilimleriyle ilgisini gösterme amacını da taşımaya başladı. Bu çalışmalarında Marx, “Diferansiyelin değerleriyle işlem yaparak sembolik hesap diyalektiğinin aydınlatılması” (Agy. s.XI) problemiyle ilgilendi. O sıralarda yazılmış diferansiyel hesap kitaplarını özellikle de Cambridge Üniversitesi'nde okutulanları, Descartes, Leibnitz, Newton, Euler, Taylor ve Mac Laurin'in matematiksel çalışmalarını inceledi.

“El yazması bize, Marx'ın temel diferansiyel hesap yöntemlerinin tarihi konusundaki görüş noktasını yorumlama olanağını veriyor.

Newton'un ve Leibnitz'in “gizemsel diferansiyel hesabı” Euler'in ve d'Alembert'in “ussal (rational) diferansiyel hesabı, Lagrange'ın “katıksız cebirsel hesabı”.” (Agy, s.XXI)

Marx'ın ölümünden sonra Engels matematiksel el yazmalarını derlemek ve yayınlamak istedi. Ancak yaklaşık 1000 yaprağı bulan bu çalışmaları düzenlemeye fırsatı olmadı. Bu el yazmalarının asılları Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Marx-Lenin Enstitüsü arşivlerinde saklanmaktadır.

Marx'ın bu pek az bilinen eseri 1990 yılında Öner Ünal tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve Başak Yayınlar tarafından yayınlanmıştır.

Marx'ın matematiğe bakışımın genç arkadaşlara örnek olması dileğiyle...

Kaynaklar:

- Matematiksel El Yazmaları, Başak Yayınlar, 1990.
Karl Marx ve Öğretileri, Lenin, Başak Yayınlar, 1988.
Karl Marx, Biyografi, Öncü Kitabevi, 1. Baskı, 1976.

“Ölen Ben, Öldüren Benden”

Ferda Kar

17 Aralık 2011’de son ABD askerinin Irak’tan çekilmesiyle, 2003 yılında ABD tarafından Irak’a yapılan emperyalist müdahalenin askeri kısmı son bulmuş oldu.

4500 ABD askerinin, yüzbinlerce Iraklının öldüğü, parasal maliyetinin 1 trilyon olduğu söylenen kanlı savaş, Saddam Hüseyin’in kitle imha silahları barındırdığı öne sürülerek İngiltere’yle birlikte başlatılmıştı. Savaşın başlamasından kısa bir süre sonra, kitle imha silahlarının bulunmadığı dolayısıyla bu savaşın bir hegemonya savaşı olduğu tüm dünya tarafından anlaşılmıştı. Demokrasi ve özgürlük getiriyoruz safsatasıyla başlatılan işgal, dünya kamuoyu önüne, bilinen bir gerçeği acı bir deneyimle bir kez daha ortaya koydu. Emperyalizm, sermayenin çıkarına kanlı savaşlarıyla, yeni hegemonya alanları oluşturur veya alanlarını korur. Ülkeden ülkeye yoksul halklar için özgürlüğü değil, yeni prangaları taşır. Kapitalizm yeryüzünde varlığını sürdürdüğü sürece bu hegemonya savaşları bir denge durumu sağlanıncaya kadar devam eder. Krizler ve iflaslarla bozulan dengeler, yeni hegemonya savaşlarının çıkmasını doğurur. Irak işgalinin dergimizin daha önceki sayılarında çeşitli yazılarla değerlendirilmesi yapılmıştı. Fiili olarak savaşın son bulmasıyla, bu yazıda kanlı savaşın başka bir yönünü değerlendireceğiz. Bu savaş ve bu gün devam etmekte olan tüm savaşlar, dünya proletaryasının hem siyasal hem de enternasyonalist bilinçten yoksunluğunu ve bunun derecesini ortaya koymuştur. Emperyalizmin savaş çılgınlıkları attığı zamanlarda ve savaş sırasında, ne işgalci ülkenin proleterleri ne işgale maruz kalan proleterler, toplumsal üretimden almış oldukları rol gereği, sahip oldukları enternasyonalist ruhu bilince taşıyıp, tepkilerini gösterememişlerdir. Savaş başladıktan sonra ölümlerle birlikte, savaşın acımasızlığı ortaya çıkınca kişisel tepkiler oluşmaya başlamıştı. Emperyalizme karşı proletaryanın en önemli silahı enternasyonalizmdir. Ülke işçi sınıfının uluslar arası işçi ordusunun bir parçası olduğunu, ortak davaya ve ortak çıkarlara sahip oldukları bilincini ortaya çıkaracak ve onu geliştirecek olan yine işçi sınıfının devrimci enternasyonalist partisidir.

1912 de yapılan Sosyalist Enternasyonal Kongresi proletaryanın savaş karşısındaki tavrını ve eylemini açıkça ortaya koymuştur.”Bir savaş tehlikesine karşı, tehdit altında bulunan bütün ülkelerdeki işçi sınıfı için,

işçi sınıfının parlamentolardaki temsilcileri için bir eylem ve koordinasyon gücü olan Enternasyonal Sosyalist Büronun yardımıyla, kendilerine en uygun görünen ve tabiatıyla sınıf mücadelesinin keskinliği ve genel siyasi duruma göre değişen bütün araçlarla savaşı önlemek için, ellerinden gelen bütün çabayı göstermek, onu kısa zamanda durdurmak için aracılık etmek ve geniş halk tabakalarını ayaklandırmak ve kapitalist egemenliğin düşüşünü hızlandırmak için, savaş tarafından yaratılan iktisadi ve siyasi bunalımdan var güçleriyle yararlanmak onların görevidir.” Irakta savaşın ilk perdesi kapanmıştır.Sonuç, iş bulamadığı için zorunlu olarak paralı askerliği seçen ABD’nin yoksul insanlarından 4500 kişi ölmüştür, Irak tarafında da yüz binlerce kadın, erkek ve çocuk hayatını kaybetti. Savaşa harcanan 1 trilyon dolar yine bu yoksul halklara ödettiler. Obama Irak’tan dönen askerlere bundan sonraki yaşamlarında iş ve sosyal güvencelerin sağlanacağı sözünü verdi. Bu sözler daha önceki başkanlar tarafından da verilmişti, ama savaşı yaşayan askerler bir toplumsal travma olarak kaldılar. Ordudan ayrılan askerlerin işsizler ordusunu büyüttüğü de ortadadır. Özgürlüğe ve demokrasiye kavuşacağı söylenen Irak halkı da, mezhep çatışmaları ve kargaşayla karşı karşıyadır. Bu durum Emperyalist savaşların yoksul halklar açısından kaçınılmaz sonucudur. Tıpkı Ruhi Su ustanın İrmak şiirinde söylediği gibi:

Ağaç demiş ki baltaya
Sen beni kesemezdim ama
Ne yapayım ki sapın benden
Bak şu ağacın bilincine sen
Ölen ben, öldüren benden

Bunca analar ağlayıp durur da
Akıp gider gelinciklerden
Kör müdür sağır mıdır bu ırmak
Ölen ben, öldüren benden

Her yerde böyle olmuş bu
Önce dağa, taşa, ağaca söyletmiş halk
Sonunda sabahın bir yerinden
Uyanıp kalkmış ayağa ırmak
Ölen ben, öldüren benden

Başarmak İçin Sıkı Durmak Gerek

Hayri BÖKÜ

Gördes'te Vestel grubuna bağlı maden şirketi, kapalı sistem yönetimiyle nikel madeni çıkaracak. Maden şirketleri ülkenin her yerinde sahte CED (Çevre etki değerlendirmesi) raporları alarak doğayı ve insan yaşamını tahrip etmeyi sürdürüyorlar. CED raporları "bilim adamı" unvanlı, unvanını fütursuzca sermayenin emrine veren "bilirkişilerin" sözde incelemeleri ve devletin, Çevre ve Orman Bakanlığının onayıyla yürürlüğe giriyor. Halkın olaydan genellikle bu aşamadan, yani CED raporu alındıktan sonra haberi oluyor. Halkın müdahalesi de bu aşamadan sonra gerçekleşebiliyor. Bazı bölgelerde örgütlülük ve duyarlılık yoksa, ki bu çoğu durumda bölgedeki devrimci ve sosyalist örgütlüğe bağlıdır, bu aşamada bile başlamıyor. Ancak tepki, üretimin ileriki aşamalarında gözle görülür bir şekilde doğa ve insanın tahribiyle birlikte, genellikle de insan ölümleriyle ortaya çıkıyor. O zaman da bıçak kemiğe dayanıyor ve mücadele alevleniyor. Ama artık ekoloji mücadelesi, sermayenin doğayı kâr amaçlı tahribine karşı mücadele, bu kendiliğindenci ve dağınık yerel mücadele dönemini adım adım geride bırakıyor. Yerel mücadeleler yerini, ekolojik mücadele içinde yer alan güçlerin aralarında irtibat kuruldukça, daha merkezi, daha bilinçli ve örgütlü mücadeleye bırakıyor. Her mücadelede olduğu gibi ekoloji mücadelesi de, işçi ve emekçilerin yaşamı için içerdiği tehlike ve barındırdığı devrimci potansiyelle, kapitalizme karşı sosyalizm mücadelesinin önemli bir alanı olarak önem kazanıyor. İşçi sınıfı ile yok-

sul köylülük arasındaki devrimci ittifakın yeni temeli oluyor.

Mücadelenin başarısı için çeşitli mücadele yöntemlerini başarıyla kullanmak gerekiyor. Bu yöntemler içinde halkın bilgilendirilmesi, sermayenin kâr hırsıyla, doğanın ve yaşam alanının tahribi arasındaki bağlantıyı ortaya koyacak sürekli ve sistemli bir ajitasyon ve propaganda faaliyetinin yürütülmesi, sermayenin emrindeki "bilim adamlarının" ve medyanın rolünün deşifre edilmesi özellikle önemlidir. Bu mücadelede gerçek bilim insanlarının katkısı küçümsenemez.

Gördes'teki nikel madenine karşı mücadele veren dostlar, bu alandaki bilgilendirme toplantılarını mükemmel bir şekilde yaparak süreci iyi başlattılar. Ayrıca bu alanda yeni bölgelerde bilgilendirme toplantılarına devam edeceklerini söylüyorlar. Zaten bu alan mücadelenin önemli bir alanıdır. Teori yığınları kavrayınca maddi bir güç oluyor.

Mücadelenin ikinci ayağı olan yargı ayağı, ne kadar güdük de olsa, mücadelenin sürdürüleceği diğer bir alandır.

Gördes'te mücadelenin önünde olan emekli orman mühendisi İbrahim Balıklı'nın bilgilendirmelerde söylediği önemli bir sözü var: "Gördes'teki mücadele ile tarihe tanıklık yapıyoruz" diyor. Doğrudur. Yargı süreci, CED iptal davası, orman tahsis izninin iptali, daha birçok konuda itiraz ve dava süreci tarihe yazılı belgeli tanıklık etmektedir. Ayrıca kapitalizme, devlete, yargı organlarına karşı da mücadeledir. Dava kazanılsa

da, kaybedilse de tarafların ilerde karşı karşıya gelebilecekleri önemli tutanaklardır.

Ayrıca yargı eylemleri ve süreçleriyle ilgili bilgilendirme, yığınları eyleme yönlendirmede önemli bir kaldıraç görevi görür.

Yığinsal olarak noterden, avukat vekaletnamelerinden başlayarak, yığinsal mahkeme süreçlerine katılmak, bilirkişi sürecinde yığinsal olarak maden bölgesinde bulunmak, sermayenin satın aldığı sahte, satılmış bilim insanlarını açmaza düşürmek, yığınların bilinçlenmesi ve bilincin eyleme dönüşmesinin önemli bir parçasıdır.

Gördes’li dostların yargı sürecinde geç kalmaları söz konusu olduğu gibi, düzgün kurallı ve sürekli olarak sürdürdükleri bilgilendirme toplantılarındaki coşkularında da gerileme olmuştur. Ayrıca maden şirketi devleti de arkasına alarak baskısını arttırmaktadır. Örneğin Gördes kaymakamı nikel müdürünü yanına alarak Kalem Oluk köyüne giderek madenin su ihtiyacı için göletten, köylülerin arazilerinden borular geçirerek su alacağını, bu konuda maden şirketine zorluk çıkarılmamasını söylüyor. Köylüler ve muhtar da böyle bir uygulamanın keyfi bir uygulama olacağını, buna müsaade etmeyeceklerini söylüyorlar. Kaymakam, suyun gönüllü verilmemesi durumunda maden şirketinin dozeriyle gelip bunu zorla yapacağını, kendisinin de bu konuda şirkete her türlü desteği vereceğini bildiriyor.

17 Aralık Cuma günü saat 20:00’da İzmir’de, Gördesliler Derneğinde, Gördes halkı, ekoloji dostları, avukatlar ve Çaldağı savaşçıları ortak toplantı yaparak, mücadelenin hukuksal boyutunu masaya yatırdılar; eksikler ve yapılacaklar değerlendirildi. En önemlisi Gördes’li dostların yargı sü-

recinde geç kalmalarını değerlendirmeleri oldu. Gördes’te kurulan Gördes’in ekolojik ve tarihi yapısını korumak için faaliyet gösteren derneğin başkanı Süleyman Güven arkadaşın kararlılığı bizleri sevindiriyor.

Mücadelesinde sonuna kadar yanındayız. Toplantıda sırasıyla şu kararlar alındı: bakanlıkça onaylanan CED’in iptali için kamu ve köylülerin yıllardan beri kullandıkları topraklar için de tapu davası açılacak; madenin su ihtiyacı için açmış olduğu sondajlardaki sulara kirlilik ve arsenik tespiti yapılarak, her türlü usulsüzlükler suç duyurularıyla kayıt altına alınacak. Böylece Gördes’te mücadelenin doğru kararlarla tekrar moral ve heyecanla, yığinsal bir şekilde gelişmesi için yeni bir dönem başlatmış olduk. Ayrıca Gördes eylemcilerinin, yıllardan beri başarılı bir şekilde mücadele vermeye çalışan EGE ÇEP’e (Ege çevre platformu) katılmak istemeleri gücümüzü ve etkinliğimizi daha da arttıracak. Gördes’li işçi ve emekçiler, ekoloji dostları ile birlikte kararlı ve sürekli eylemlerle, Gördes’i sermayenin, devletin talanından koruyup, değerli dostumuz İbrahim Balıklı’nın dediği gibi, “Tarihe tanıklık etmiş olacaklardır.”

Tekstil Sektöründeki Acımasız Koşullar

Ayşe Tandoğan

Maltepe’de bir tekstil atölyesinde çalışıyorum. Bu bölgede, nerdeyse her sokakta küçük bir tekstil atölyesi var. Hatta kimi atölyeler yan yana ve çoğu fason çalışıyor.

Benim çalıştığım yerde toplam 15 kişiyiz; fakat çoğu zaman bu sayı, gündelikçi ve parça başı çalışan arkadaşlarla 30’u buluyor. Çoğumuz sigortasız çalışıyoruz. Sigortası olan birkaç arkadaş var ama, onların sigorta ödenekleri 30 gün üzerinden değil, 15 gün üzerinden ödeniyor.

Bu haksızlığı sürekli dillendirmemize rağmen aynı sıkıntı devam ediyor. “*Bir sonraki ay başlatacağım, bu aralar durumum kötü, ay başı söz!*” gibi laflarla erteleniyor. Maaşlarımız da tam ödenmiyor; ödenen miktar da zamanındada verilmiyor. Her ay aynı şeyleri dinlemekten ezberledik; ‘*Ödeme alamadım, sizin maaşlar haftaya kaldı.*’ diyip arkasını dönüp gidiyor. Bu söylem bazen 2 bazen de 3 ay yineleniyor; ödenek aldığında ise sadece alacağımız paranın birazıyla kandırılıyor.

Fason çalışıyoruz ve sürekli iş geliyor; hemen her gün mesaiye kalmamız gerekiyor. Bu fazla mesailerde bazı arkadaşlarımız ise sabahlıyor. Özellikle çocuk yaştaki işçi arkadaşlarımız bu uygulamadan nasiplerini fazlasıyla alıyorlar. Okuyamayan, daha doğrusu okutulmayan çocuklar, anne ve babaları tarafından *eti senin kemiği benim* misali patronun kucağına atılıyorlar ve düşük ücrete gece gündüz acımasızca çalıştırılıyorlar. Öyle ki sabah iş yerine geldiğimizde, kumaş parçaları aralarında uyuyakalmış çocukları uyandırmakla başlıyor yeni

iş günümüz.

Makine sesleri arabesk müziğin o bilindik tınısıyla birleşince arkadaşlar yarı uykulu hayale dalıp öyle bir çalışıyor ki makinenin pedalından ayaklarını nerdeyse hiç kaldırmıyorlar.

Yemeğimiz iş yerinde yapılıyor. Çoğu zaman makarna ve yoğurda talim ediyoruz. Çay saatlerinde iş çoksa eğer, hem çalışıp hem çayımızı içiyoruz. Günde tam 11 saat çalışıyoruz. Cumartesi günleri de normal çalışıyoruz; bazen pazarları bile çağırıyoruz. Böylelikle haftada 70 saat yakın çalışmış oluyoruz.

İşe ilk alınacağımız zaman oldukça yüksek maaşlar vaat ediyorlar, nasıl olsa verilmeyecek ya. Bu işyerinden ayrılan arkadaşlarımız, hak kazandıkları içerde birikmiş paradan vazgeçerek gitmek zorunda kalıyorlar. Atalarımızın bir sözü geliyor aklıma; “Yedisinde ne ise yetmişinde de o olur.” derler; işte tekstil sektörü hep öyle süregidiyor, hiçbir şey değişmiyor bu sektörde. Koşulları aynı, yani şartları çok ağır ortamlarda binlerce, on binlerce çalışan var bu sektörde. “*Aynı şeyleri sürekli sürekli yaşamaktan bıkmadık mı acaba? Ya da neyi bekliyoruz?*” diye düşünüyorum çoğu zaman.

Dağınık, birbirimizden kopuk ve habersiz olmak çok kötü. Bizler, bizimle aynı koşuldaki arkadaşlarla bir araya gelemediğimiz sürece devam edecek bu eziyet, bu çile ve bu insanlık dışı çalışma koşulları. Kanıksanmış ve kötü bir gelenek haline gelmiş bu çalışma sistemini, yalnızca bizler değiştirebiliriz. Tabii ki bir tek koşul; on binlerle ifade edilen sayımızı bilinç ve örgütle birleştirebilirsek!

TARİHİMİZDEN OCAK AYI NOTLARI

2 OCAK:

1959 – Küba Devrimi'nin zaferi. Devrimden önce Küba; diktatörler tarafından yönetilen ve diktatörlerin aile çevrelerinin başı çektiği Amerikan emperyalizminin iş birliği küçük bir oligarşi tarafından bütün zenginliklerine el konulmuş bir ada ülkesiydi. Özellikle Batista döneminde ülke Amerikalı milyonerlerin eğlence, kumar ve fuhuş merkezi haline gelmişti. 1933'te ABD destekli bir darbeye iktidara gelen Batista; Küba ekonomisini turizm(!) ekonomisi adı altında, her türlü kaçakçılığın, "kara para aklamanın, kumarhane işletmeciliği ve fuhuşla merkezi yapmıştı. Bu dönemde tarım alanlarının

%75'i, hizmet sektörünün %90'ı, şeker üretiminin % 50'si çoğu ABD şirketleri olmak üzere yabancı sermayenin elindeydi.

Küba devrim sürecinin iktidarı hedefleyen silahlı başkaldırısı, Fidel Castro önderliğinde 26

Temmuz 1953'te yaklaşık yüz kişiyle –silahları ve cephaneleri çok yetersizdir- Moncada Kışlası baskınıyla başlar. Bu baskında Castro, arkadaşlarından çoğunu yitirir; kendisi ve sağ kalan birkaç arkadaşı önce hapsedilir, sonra Meksika'ya sürülürler. Uzun bir hazırlıktan sonra 2 Aralık 1956'da Fidel dahil, aralarında Che'in de bulunduğu 82 devrimciyle birlikte Granma gemisiyle Küba'nın doğu sahillerine çıkarlar ve büyük kayıp verirler. Kurtulanlar, Sierra Mestra dağlarına çekilerek gerilla savaşını başlatırlar; giderek kitlesellenen bir savaş gücü oluşturarak köylüler arasında geniş bir destek kazanırlar. Güçlendikçe kentlerdeki örgütlü –ki arkalarında yüz yıllık bir örgütlenme ve mücadele deneyi vardır- işçi sınıfın, emekçilerin, gençlerin ve aydınların da desteğini kazanırlar.

1 Ocak 1959'da Batista, ülkeden kaçır ve 2 Ocak günü kent emekçileri bütün kentlerde Fidel Castro, Che Guvera, Raul Castro liderliğindeki muzaffer devrimci kuvvetleri bağırmasına basarlar. Öyle ki başta Havana kenti olmak üzere, Santa Clara, Santiago de Cuba kentleri devrimci kuvvetleri büyük bir coşkuyla karşılar.

Arkasından Küba'nın kent ve kır emekçileri giderek birbirleriyle kaynaşan devrimci demokratlar ve komünistlerin önderliğinde kendilerini ezen ve çürüten bir ekonomik ve sosyal sistemi yıkarak büyük bir tarihsel enerjiyle sosyalizmi kurmaya girişirler. Ve üstelik bunu, ABD'nin burnunun dibinde, onun bütün tertiplerine, tuzaklarına ve ekonomik kuşatmasına karşın başarırlar. Dünyadaki tüm devrim girişimlerine ve başkaldırılarına güç ve enerji aktarırlar. Üstelik Sosyalist sistemin desteğini yitirdikten sonra da emperyalizme inat başı dik,

onurlu bir özgürlük adası olarak var olmaya devam ederler.

12 OCAK:

1969 – İstanbul-Cevizli singer fabrikasında polis, işçilere saldırdı. Olaylarda 14 işçi ve 8 polis yaralandı, 120 işçi gözaltına alındı.

15 OCAK:

1919 – Alman işçi sınıfının ve Alman Sosyal demokrat Partisi'nin devrimci önderleri Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht öldürüldüler. Her iki lider de, partinin devrimci enternasyonalist sol kanadının başını çekmekteydiler ve yalnız düşman sınıfın değil parti içindeki kendi ülkesinin burjuvalarının savaş bütçesine oy veren sosyal şoven, sınıf uzlaşmacı ve merkezci kanatların da nefretini üzerlerine çekiyorlardı. "Spartaküs Birliği" adıyla anılan kanatın bu iki lideri defalarca tutuklandılar, sürgünde yaşadılar ve 1918'de Alman Komünist partinin kurdular.

15 Ocak 1919'da hükümette yer alan sosyal demokratların ihanetine uğradılar ve Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht ve Wilhelm Pieck tutuklandılar. Peck, kaçmayı başardı. Rosa'yı ölünceye dövdüler ve ölüsünü bir çukura attılar; Karl Liebknecht'i ise kafasına kurşun sıkarak öldürdüler.

Rosa Lüksemburg; yanlışlarla uzlaşmayan yürekli bir devrimci olmasının yanında seçkin bir Marksist düşünür, devrimci heyecanını emekçilere aktarabilen usta bir konuşmacıydı.

16 OCAK:

1605 – Cervantes'in DON KİŞOT adlı ünlü eseri ilk kez yayımlanarak gün ışığına çıktı. Bilindiği gibi bu eser, roman sanatının başlangıcı ve en yetkin örneklerinden biri olarak benimsenir. Romanın Don Kişot adlı ölümsüz karakteri ise var olan dünya ile uzlaşmayan ve âdil ve güzel bir dünya için umutsuzca ama kararlılıkla savaşan iflah olmaz bir hayalci olarak değerlendirilir.

19 OCAK:

2007 – Agos gazetesinin başyazarı Hrant Dink,

gazete binasının önünde ensesinden vurularak öldürüldü. Hrant Dink'in ölümüyle sonuçlanan olaylar, Şişli Cumhuriyet Savcısı'nın "Türklüğü aşağılamak" suçlamasıyla açtığı davayla başladı. Dava süresince kışkırtma ve tehditler artarak devam etti. Irkçı nefret ideolojisinin kabarmasının kendisini hedef alan tehditler çemberi iyice daraldı.

Yakalandıktan sonra cinayeti işlediğini itiraf eden Ogün Samast, azmettirici olarak da Yasin Hayal ve Erhan Tuncel tutuklandılar. Polis muhbirleri Tuncel'in ifadesinden, polis birimlerinin tüm olacıklardan haberdar oldukları ve engellemek için hiçbir önlem almadıkları anlaşıldı.

21 OCAK:

1924 – Sovyet Devrimi'nin mimarı Viladimir İlyiç LENİN, Gorki kentinde 54 yaşında öldü. Emperyalist aşamaya ulaşmış kapitalizmin çözümlenmesini yaparak, Marksist devrimci mirası, her türlü etkisizleştirme saldırılarını kırarak, devrimci parti kuramını yetkinleştirerek ve kendi ülkesinin orijinalitesine devrimci teoriyi ustalık ve şaşmaz bir doğrulukla uygulayarak Ekim Devrimi'ne önderlik eden "**Devrimler Kartalı**" Lenin; tıpkı ustaları Marks ve Engels gibi bugün de işçi sınıfına ve tüm dünya halklarına yol göstermeye devam ediyor.

LENİN'LE

Yazın gün ışığına dalar gibi hayatın içine dalmak,
 "Niçin dünyaya geldim, niçin yaşıyorum?" un karşılığını bulmak,
 genç kalmak gelen günler gibi genç kalmak gelen günlerle beraber,
 genç kalmak,
 bir toprak yeşil,
 bir bayrak kıvılcı,
 bir güvercin ak,
 Lenin'le aynı türküden, aynı ırmaktan,
 aynı siperden, aynı yapı yerinden olmak.

1960 Şubat, Moskova
 "NAZIM HİKMET"

22 OCAK:

1905 – Birinci Rus Devrimi başladı. Çara dilekçe vermek üzere Kışlık Saray’a yürüyen işçiler, Çar’ın muhafız birliklerince tarandı. Yaklaşık 500 işçi öldü, binlercesi yaralandı. Bu olay, tarihe “Kanlı Pazar” olarak geçti. Katliamın uyandırdığı öfke, biriken devrimci enerjiyi ülkenin her tarafında harekete geçirdi ve iki yıl sürecek olan ve işçilerin yenilgisiyle sonuçlanan devrim başladı. Bu devrim deneyi, yaklaşık on yıl sonra zaferle sonuçlanacak olan 1917 Ekim Devrimi’ni hazırlayan en önemli deneyim kaynağı oldu.

25 OCAK:

1918 – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ilan edildi. Böylelikle yeryüzünün altıda biri, kapitalist sistemden koptu. Emekçiler üzerindeki baskı ve sömürünün kaynağı olan özel mülkiyet düzenini, burjuvazinin sınıf hakimiyetini yok etmeyi ve böylece sosyalizmi inşa etmeyi amaçlayan bir süreç başlatıldı.

28 OCAK:

1921- ONBEŞLER’in katledilmesi: Başta Mustafa Suphi ve Ethem Nejat olmak üzere TKP’nin on beş önderi, başında Mustafa Kemal olduğu, Ankara hükümetinin karanlık bir tertibiyle Kayıkçılar Reisi Yahya Kaptan tarafından Karadeniz’de katledildi. Bu katliamdan kısa bir süre önce Çerkez Ethem kuvvetleri ve Yeşil Ordu ezildi, TKP yasaklanıp yer altına itildi. 1 MAYIS ve işçilerin yararlandığı tüm haklar yasaklandı. Meclisteki muhalif ikinci grup tasfiye dildi. Siyasi cinayetler işlendi ve bunları açık edebilecek tüm katiller zincirleme katledildi ve Kürt direnişleri hunharca ezildi. Böylece hiçbir muhalif sese tahammül gösteremeyen kanlı bir burjuva sınıf diktatörlüğü kuruldu.

31 OCAK:

1966 – Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikasında 2400 işçi greve başladı. Cam-İş’in üç yıllığına 15 kuruşa sözleşme imzalamasına karşı çıkan

İşçilerin Cam-İş’ten ayrılıp Kristal-İş’te çoğunluğu sağlamalarının ardından Kristal-İş Sendikası cam İşverenlerine sözleşme çağrısı yapar. Bu çağrının reddedilmesi üzerine 31 Ocak 1966 günü 2400 işçi greve başlar. Grevin iki temel talebi ücret ve o günün deyimini ile İş emniyeti idi. Yıllar sonra İş emniyeti diğer bir deyimle İş güvencesi yine sert mücadelelere söz konusu olacaktı.

Grev sırasında İşçiler vapurlarla Karaköy’e geçip İşveren sendikasının önünden Taksim kadar yürüdüler. Grev sırasında sık sık fabrikadan mal çıkarma girişimleri olmuş fakat grevçiler bunları engellemiştir. Bu arada İşçilere yapılan silahlı saldırı sonucunda iki işçi yaralanır. Grev sürerken Türk-İş yönetimi sendikadan yetki alarak 21 Mart 1966’da bir protokolle grevi bitirir sendika ve İşçiler bu protokolü kabul etmezler ve greve devam kararı alırlar. Petrol-İş, Maden-İş, Lastik-İş, Teksif, Deniz-İş, B asın-İş, Ulaş-İş, Enerji-İş, Kimya-İş, DYF-İş, Şoför-İş, Ar-İş, Tez Büro-İş, Karayolları Sendikası, Oleyis, Sağlık-İş, Harp-İş, Gıda-İş ve Tekstil sendikaları grevi desteklemek için bin konsey oluştururlar. Grev Dayanışma Konseyi İş Bankasına ve Şişe Cam’a karşı bir boykot kampanyası düzenledi. Başarıyla süren grevde İşverenin imdadına Demirel hükümeti yetişti ve 20 Nisan 1966’da 83 gün süren grevi bir ay erteledi. Bunun üzerine erteleme kararını protesto etmek üzere İşçiler sendikanın anahtarını Başbakan Süleyman Demirel’e verirler. Bu grev erteleme daha sonraki yıllarda sık sık gündeme gelir. Grevin ardından Kristal-İş 15 ay ve başta Petrol-İş olmak üzere grevi destekleyen sendikalar değişik sürelerle Türk-İş’ten geçici olarak ihraç edilirler. İhraç edilen sendikaların bir kısmı daha sonra DİSK’in kuruluşunda yer alırlar.

1966 Grevi, işçi sınıfı tarihine iş güvenliği talepleriyle, çevresinde örülen geniş sınıf dayanışması ağıyla, ertelemelere ve provokasyonlara karşı çok uzun süren inatçı boyun eğmeyen direnişiyle... “gelenek yaratan” grev olarak geçmiştir.

ONBEŞLER İÇİN
NÂZİM'dan öfke ve acı yüklü İKİ ŞİİR

KALBİM

Göğsümde on beş yara var!..
 Saplandı göğsüme on beş kara saplı bıçak!..
 Kalbim yine çarpıyor,
 Kalbim yine çarpacak!!!
 Göğsümde on beş yara var
 Sarıldı on beş yarama
 Kara kaygan yılanlar gibi sular!
 Karadeniz boğmak istiyor beni,
 Boğmak istiyor beni
 Kanlı karanlık sular!!!
 Saplandı göğsüme on beş kara saplı bıçak
 Kalbim yine çarpıyor
 Kalbim yine çarpacak!
 Göğsümde on beş yara var!
 Deldiler göğsümü on beş yerinden,
 Sandılar ki vurmaz artık kalbim kederinden.
 Kalbim yine çarpıyor,
 Kalbim yine çarpacak!
 Yandı on beş yaramdan on beş alev,
 Kırıldı göğsümde on beş kara saplı bıçak...
 Kalbim,
 Kanlı kızıl bir bayrak gibi çarpıyor,
 Çar-pa-cak!

ONBEŞLER İÇİN

Yangınlara fazla bakan gözler yaşarmaz,
 Alnı kızıl yıldızlı baş secdeye varmaz,
 Dövüşenler ölenlerin tutmaz yasını.
 Yine fakat bir yıldırım zulmeti yırtsa,
 Sağır göğün koynundaki çanı haykırtsa,
 Anıyoruz göğsünüzün son sayhasını.
 Eski cihan, yeni cihan önünde eğil!
 Aramızdan bir kaç yoldaş ayırmak değil,
 Her ne yapsan varacağız emelimize!
 Karadeniz... bunu duysun derinliklerin:
 O ateşli göğüsleri delen hançerin
 Kabzasını alacağız biz elimize!

Nâzım HİKMET

İşçi Öğrencilere Katsayı Tehdidi

YÖK' un Genel Kurul Toplantısında oy birliğiyle aldığı kararla birlikte, çoğunluk elde edilerek katsayı farkının kaldırılması kararlaştırıldı

1998'den bu yana süren bu sorunun temel gayesi (işçi öğrenci) olan meslek liselerinin emek gücünü çalmaktır; bin bir türlü dalaverelerle öğrencilerin haklarını elinden alan burjuva hükümeti bu güne kadar yani tam 13 yıldır süren bu eğitim sisteminin ne kadar düzensiz olduğunu ve ne kadar çarpık olduğunu bir kere daha gözler önüne sermiş oldu.

Meslek liseleri, yetiştirdiği genç işçi öğrencileri piyasaya nitelikli işçiler olarak satıyor

Bunun yanı sıra meslek liseleri bilim, kültür değil kölelik ve sömürünün kalıtsallığını öğreniyor. Ucuz iş gücü haline gelen meslek lisesi öğrencileri piyasanın yemi konumundadır. En düşük maaşlarla çalışan bu işçi öğrenciler firmalar için aranan konumundadır. Burjuvazi ise ucuz iş gücünü değerlendirmek ve pazar haline getirmek için gözünü işçi öğrencilerin ucuz iş gücüne dikmiştir. Bu da Koç, Sabancı, Doğuş, Zorlu gibi para babaları için bulunmaz nimet haline gelmiştir

Burjuvazi sömürü sisteminin ticaret hane haline gelmiş meslek liseleri, öğrencilerin staj yaptığı şirketlerle anlaşma yaparak işçi öğrencinin emeğini üç kuruşa satıyor ve yaşı 16-17 olan bu öğrenciler 12 saat çalıştırılıyor ve asgari ücretin 3/line tabi tutuluyor.

Bu şartlarda çalışan öğrenciye her türlü keyfi hakaret yapılıyor; hakları gasp ediliyor ve ağır koşullarda çalıştırılmaya zorlanıyor

Bu keyfi yönetimde bulunan okul müdürleri ise bölümlere sözleşmeler yolluyor; bu sözleşmelerde ise 16-17 yaşındaki öğrencinin iş yerinde başına ne gelirse mesuliyet kabul etmediklerini pişkince bildiriyorlar. Sözleşmenin bir diğerinde şirket veya fabrikalara yolladıkları öğrenciye sigortasının yapıldığını bildiriyorlar. Fakat bu sigortanın geçici

bir sigorta olduğu ise, ne öğrenciye ne de ailesine söyleniyor. Sigorta başlangıç numarasının bile verilmemesi fabrikalarda öğrenciler komik maaşlarla çalışıp, mesaili çalışma şartlarına maruz kalıyor. Okuldaki atölye paravanları öğrencilerin çalıştığı günlerde atölye araç ve gereçlerine zarar verildiğinde ise parasının kat ve kat alınacağı söyleniyor. İşçi öğrencilerin emeği satılıyor, güvencesi hibe ediliyor.

Eğitim sisteminin her geçen gün daha da kötüye gittiği T.C 'de kat sayıyla ilgili problemin çözülmemesi, alışık olduğumuz bir durumdur

Sırf imam hatip liselerinin önünü açmak için yapılan bu tezgâh, işe yaramaz bürokrasinin meyvelerini alma planıdır ki, bu da geçtiğimiz haftalarda katsayı kaosunda ortaya çıktı Yapılan değişikliklerle katsayı bütün öğrenciler için 0,12 olacak. Bu ne demek? 28 Şubatında yargı engeline takılsa da burjuva hükümeti hedeften vazgeçmedi yani bu konu 28 Şubattan beri uygulanmaya çalışılan bir konuydu

Şubattan bu yana yapılan düzenbazlıklarda meslek liselerinin adı bile anılmadan, direk sözü imam hatip liselerinin katsayı engelini aşmasına ilişkin açıklamalarda bulundular; bunun ismi ise mağduriyeti giderme olarak geçti. İşçi öğrenci ve (İ.H.L.) arasındaki katsayı farkı bariz ortadadır.

Geçtiğimiz yıllarda da uygulanmaya çalışılan bu karar, tercihlerden sonra geldiği için birçok insan mağdur olmuştu. Bunlardan biri olan, Hakim Erhan Atlı'nın son sınıfta olan kızının mağdur olmasından sonra Danıştay'a başvurmuş ve bu karar yine durdurulmuştu. Bürokrasi'nin planı kendinde patlak vermiştir. Yine Giresun da üniversite sınavının ardından yapılan değişiklik ve bunun neticesinde bir grup öğrencinin protestosu gündeme gelmişti. Bu da eğitim sisteminin ne kadar aydınlık bir geleceği olduğunu bize bariz bir şekilde gösteriyor.